

GHERASIM PUTNEANUL
CONSTANTIN HREHOR

TĂMÂIE ȘI EXIL
dialoguri despre pribegia fraților

Apărută la editura GEEA,
Botoșani, 2003

APOLOGETICUM
2004

Coperta: Constantin HREHOR

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHERASIM PUTNEANUL, episcop al Sucevei și Rădăuților
Tămâie și exil: dialoguri despre pribegia fraților / Gherasim Putneanul,
Constantin Hrehor. - Botoșani: Gee. 2003

Bibliografie

Index.

ISBN 973-8233-28-3

I. Hrehor, Constantin
821.153.1-34

Editor: Elena CONDREI

Tehnoredactare computerizată:

Mihaela BĂLĂUCĂ

Tipar: GEEA, Botoșani. Tel. 0745/631485

Comanda nr.: 10.02.03

Apărut: Aprilie, 2003

I.S.B.N.: 973-8233-28-3

ZICERE

O carte, mai mult necesară decât importantă ori interesantă, **“Tămâie și exil”**, întrutotul datorată monahului integru, neschimbat în triplele-i voturi de “porfira și visonul” înălțării arhieresti, Gherasim Putneanul, de data aceasta nu mă găsește potrivit pentru a o prefața. Căci, nici post îndelungat nu am ținut vreodată, nici somnul nu m-a năruit în pioase rugăciuni, nici grăunțele metaniilor - răsucindu-se lent pe mâinile costelive ale monahilor trăitori, văzute când eram copil mirat - nu le-am perindat vreodată pe sloboadele încheieturi...

A vorbi despre monahism, potrivit, e lesne; a fi în focul și pe jarul acestei tagme, nu-i ușor, și de făcut și de gândit acolo nu-i pentru oricine. Decât multă vorbire, mai bine multă tăcere. De mai bine de jumătate din zilele mele, sunt convins că mai multe-s de tăcut decât de vorbit.

Fără mamă, fără tată, fără frați ori surori, fără iubită, uneori fără patrie și limbă, monahul nu se așează sub o stea care l-a ales, ci sub o stea pe care o alege. Minunați oameni sunt sfinții, unii analfabeți, fără piedica bibliotecilor, surâzători, proști, precum copiii în inocența lor, evoluând spre...nebulie pentru Logosul - Fiu, clowni pentru lume și sfeșnice pentru Dumnezeu!

Nu-i locul aici să spun când misterioasă, fascinantă mi-a părut călugăria, nici când enigma acestei lumi inedită am socotit că-i un pumn de sclipitoare cenușă, departe de mistica aleșilor vânt adunând la morișca poveștilor...

Monahismul, prefigurat de singurătatea adamică, a omului aflat între contraste, a omului care se vindecă de dileme în pustiu, în claustrare, înseamnă în tot ce are bun asceză lucrătoare și contemplație, îmbunătățire, cale înapoi în curțile împărăției.

Rigorile de ieri nu se potrivesc întru totul cu epoca noastră; dar Dumnezeu euharistic este omniprezent, dincolo de timp și spațiu și, ...înnoirile, nefirești în lumina canoanelor, firești devin în istoria care nu-i altceva decât o sumă de prefaceri.

Clasicii fideli vremii lor, nu vor deveni niciodată moderni ori postmoderni, având o rezistență în mentalitate, peste care, volens-nolens, Timpul jefuitor și judecător tot va trece. Desigur, dincolo de orice prefaceri

Gherasim Putneanu – Constantin Hrehor

monahismul, care nu are alt timp în calcul decât veșnicia, nu ar trebui să renunțe la modelele primare, perene, la simplitatea și curățenia ancestrală. Ce-i nou se înghite de ceva mai nou, asta-i regula modelor! Precum Evangheliile sunt perene, așa trebuie să fie și învățăturile nevoitorilor sfinți Părinți, ziditoare, pururi prezente în osârda de dinafară și din lăuntru.

Cine nu a trecut noaptea îmbrăcat în haină străină, cine nu a cântărit scump cornul de pâine primit de la milostivi în poartă, ori paharul cu apă răcoritoare tăind seceta drumului, poate vorbi ce vrea și cum vrea despre “proștii” din mănăstiri, despre neputințele, imperfecțiunile și alegerea lor... nelumească; despre bocancii lor plini de duhoarea drumului lung, despre ascultarea înaintea altora mai idioți decât ei, despre păcatele lor arse pe pirostriile smereniei cernite, grăiesc rândurile din această carte. Cred că mai trebuia câtva răgaz, această tipăritură încă mai putea fi îmbogățită cu drame. Sigur, celor aici în grabă adunate, se vor adăuga pagini pertinente, mâine, poimâine.

S-ar fi convenit ca dialogul care face substanța acestei lucrări să nu mă aibă pe mine într-un capăt, după cum și prefața să fie semnată de un alt nume, de un ierarh, profesor ori monah, de știutori, implicați în momentul evocat. Contribuția mea ține de... rostire, de gramatică, de zdroabă la ctitorire întru Bucuria în care toți murim și înviem.

Constantin Hrehor
Grănicești, 4 februarie 2003

“Tămâie și exil“ - convorbiri

Constantin Hrehor: S-au bucurat de succes “mărturisirile“ Dvs. cuprinse în volumele “*Mierea din drumul pelinului*“, ed. Gee, 2000 și “*Iarba din roata amurgului*“, ed. Gee 2001, lăudate de condeie critice, bine primite în lumea teologală și de către ostenitorii în “Duh și adevăr“, credincioșii noștri “cei mici“. Tirajul repede epuizat indică interesul cititorilor pentru literatura sfătoasă, pitorească, sapiențială, evocatoare...

Știu că arhiva memoriei Dvs. ascunde încă tulburătoare momente, tangente la biografia personală ori chiar făcând parte din biografie. Acestea, firește, nu trebuie îngropate deodată cu fragilul vas de lut ci, revelate în alte pagini. Mi-ați vorbit despre o sugestie pe care ați primit-o de la un confrate slujitor, pe care se zidește de fapt cartea de față.

Dacă o inscripție, întâmplător găsită, poate pune în lumină o istorie, nu-i greu de închipuit că, o sugestie argumentată înțelept, poate fi suport pentru o carte. Motivați sugestia care va alătura deja pomenitelor titluri, o nouă lucrare, semnificativ numindu-se “**Tămâie și exil**“...

Gherasim Putneanul: Întrebările sunt binevenite. Deschid perspective. Drept e că un nume, o cifră devin puncte de plecare pentru studiu. Voi propune două exemple: primul - biserica veche de la mănăstirea Râmteș; în timpul restaurării, s-a găsit un nume pe un petec de frescă - *Ghelasie*, ceea ce i-a făcut pe istorici să deschidă “șantierul“ cercetărilor, să se aplece peste cronici. Adevărul a fost stabilit: Ghelasie a fost egumenul mănăstirii iar mai târziu, arhiepiscop în Transilvania în a doua jumătate a sec. al XIV-lea; a fost atestat anul 1377; în 1992 Ghelasie a fost canonizat de către Sinodul B.O.R. (v. *Drumuri spre mănăstiri* de Mihai Vlasie, pg. 151). Al doilea exemplu, mai vechi decât primul, desigur, e anul Nașterii Mântuitorului Hristos, reper după care se numără anii în lumea întreagă până astăzi, deschizând așa-numita «era noastră». Nimic mai evident că o inscripție, o cifră, un număr deschid drumuri în istorie, în știință, în cultură!

Ce m-a determinat să gândesc și să scriu cu modestie lucrarea “**Tămâie și exil**“, de unde sugestia pentru această carte? Tot un segment de istorie: perioada tristă, consemnată în secolul și mileniul trecut, când regimul comunist a dispus izgonirea din mănăstiri a viețuitorilor consacrați vieții monastice, transformând lăcașurile de închinare în instituții cu destinație profană, fără nici o legătură cu credința, cum erau sediile C.A.P.-

urilor, azilele, școlile copiilor cu deficiențe diferite ori cu altă utilizare. Sugestia a venit dinspre unul dintre monahii îmbunătățiți, și el un izgonit din mănăstire, de la părintele Petroniu Tănase, egumenul Schitului Prodromul din Athos. După lectura “convorbirilor” din cele două cărți amintite, părintele Petroniu mi-a scris astfel:

“Vă mulțumesc din toată inima pentru părinteștile binecuvântări și pentru darurile cu care ne-ați bucurat de sfintele sărbători: revistele eparhiale, tot mai frumoase, cărțile părintelui Serapion și îndeosebi pentru volumul doi al ostnelilor P.S.Voastre. M-am dus în primul rând la “Catapeteasma cu părinți” și m-am bucurat mult revăzând mulțime de frați, cei mai mulți intrați deja întru bucuria Domnului.

Cred că Vă gândiți, și bine ați face, să adăugați în volum, la consemnarea amintirilor, și perioada anilor cu evenimentele monahicești, la care ați luat parte din plin, privind... izgonirea monahilor din mănăstiri... S-a scris mulțime de cărți despre cei arestați, despre lagăre, închisori... și nimic despre scoaterea călugărilor din mănăstiri, despre ce s-a întâmplat cu cei izgoșiți, cu bunurile mănăstirești etc. Firește, tăcerea asupra acestui capitol își are tâlcul ei. Veți avea un merit deosebit, împlinind acest gol în istoria monahismului românesc, pe care, fără laudă, îl reprezentați.” (Scrisoare de Sfintele Sărbători, dec. 2001).

În scrisoarea reprodusă, nu este numai o sugestie, ci și o trimitere la un adevăr pe care trebuie să-l cunoască toată lumea, căci a fost o tragedie de neînchipuit: călugări și călugărițe, scoși din mănăstiri la vârsta de 50-55 de ani, deja ruși de lume, de casă, și de tot ce a fost mirenesc, erau obligați să devină civili din nou. Mă simt obligat de conștiință să arăt celor de astăzi și de mâine ce a fost în stare să facă regimul de tristă amintire cu mănăstirile și slujitorii ei. Numai Dumnezeu știe prin câte au trecut bieții viețuitori din acea vreme! Nici celor rămași în mănăstire, bătrâni ori infirmi, și mai puțin cu studii teologice, nu le-a fost ușor. Am fost martor la toate acele necazuri și numai Pronia cerească ne-a ajutat să ducem mai departe viața monahală...

Au trecut mai bine de 12 ani de la evenimentul istoric din decembrie 1989 și lucrurile nu-s îndreptate, chiar dacă acum avem libertatea deplină. Din cauza aceluiași decret 410 din anul pribegiei 1959, când au fost scoși monahii din mănăstire, astăzi ducem lipsă de duhovnici; după acel edict timp de trei-patru decenii nu s-a mai primit în mănăstiri personal. De abia după decembrie 1989 s-a mai primit tineret și s-au mai reînființat mănăstiri și schituri, dar personal mai în vârstă, cu experiență, nu mai este și de aceea se întâmplă atâta dute-vino în mănăstiri fiindcă nu mai are cine să-i sfătuiască pe tinerii de astăzi.

Constantin Hrehor: Cărțile anterior citate au în substanța lor, în bună parte, aspecte de viață monahală - personaje, personalități, existență,

Tămâie și exil

monahism viu. Lucrarea prezentă, aș zice, tangențială mărturisirilor cuprinse în celelalte amintite, prin evocările și reflecțiile P.S. Voastre se înscrie și mai mult între edițiile - document...

Gherasim Putneanu: În cele două cărți, am căutat, pe cât a fost posibil, să spun numai ceea ce am văzut și trăit, fără să apelez la vreo bibliografie, întrebările mi-au înlesnit să răspund mai mult din memorie și nu din cărți; evenimentele evocate le-am cunoscut, pe unele dintre ele le-am trăit, pe altele, văzându-le, le-am comentat. Din scrisorile primite sau recenziile cărților, am observat că "istoriile" au fost interesante pentru cei mai mulți. Sigur că tot ce am spus, am spus din viața monahală, - în care am intrat din tinerețe - până astăzi, dar pe sărite. Nu am făcut o prezentare a problemelor în ordine cronologică. Chiar și acum primesc telefoane și scrisori prin care mi se cer cărțile, atât în țară, cât și în străinătate. Din nefericire, trebuie să le răspund că nu mai am exemplare rămase. Ca să scot o a doua ediție, nu mai pot. Dacă cineva va dori acest lucru, e liber să o facă. Ceea ce am scris, e de natură bisericească, monahală, și mai puțin pentru înțelegerea laicilor. Soarta a fost ca să trăiesc într-o perioadă de prefaceri sociale, când se trecea de la un sistem de viață la altul, în copilărie, și chiar câțiva ani după, am trăit alte vremuri, îndeosebi înainte de al doilea război mondial. Atunci era altă lume, erau alte concepții de viață, era mai mult liniște, oamenii se respectau mai mult, nu se întâmplau atâtea nelegiuiri, divorțuri, crime etc.

Natura altfel se comporta, pământul își dădea la vreme roadele așteptate. Nici vorbă de cataclismele care se întâmplă astăzi: ruperi de nori, viituri, taifune de așa proporții care în câteva clipe distrug case, copaci, orașe, vieți omenești... Și mentalitatea oamenilor s-a schimbat. Răul a intervenit în societate, nerespectul unul față de altul, și câte alte anomalii, între care nici portul nu mai este cel românesc. Chiar și în mănăstiri, viețuitorii de astăzi nu mai sunt precum cei de altădată. N-au răbdare, doresc confort, unii au mașini. Cu telefoane mobile îi vezi echipați aproape pe toți... Stau adeseori și meditez asupra acestor lucruri și mă întreb oare numai ei sunt vinovați? Noi, cei de vârsta a treia, ce trebuie să facem ca ei să ia pildă ziditoare de la noi?

Spun asta, gândindu-mă că noi, cei vechi am avut mai mult noroc, exemple vii și în mănăstiri, și în lume. Dar tinerii de astăzi s-au trezit în viață cu multe neajunsuri mai ales din punct de vedere moral, încerc să las în scris, cât de cât, mărturii de cum a fost cândva; numai că tineretul de astăzi nu-și bate capul cu cititul, din cauza televizorului și a discotecilor zgomotoase, pierzătoare...

Am observat la unii, - ba chiar și la mine -, părerea că toată lumea știe ce știm noi, și-n acest caz, mă încercă gândul că ar fi mai bine să nu mai scriu nimic negru pe alb. Mulți sunt curioși să audă vești, întâmplări,

dar după ce le-au auzit nu le mai dau importanță și poate că n-ar fi cazul să fie consemnate, reținute...

Personal, mă bucur când am ocazia să citesc Jurnalul cuiva. Pot spune că acest gen este literatura mea preferată. Mă opresc la Gala Galaction și Rebreanu: personaje, localități, războaie, intrigi, plimbări, petreceri, necazuri, bucurii etc. Câte nu se întâmplă în viața unui om! Ori, jurnalul e tocmai pentru acestea.

În *Jurnalul* lui Gala Galaction, scris prin jurul anului 1900, îl găsesc pe autor foarte revoltat din cauza mănăstirilor; dacă ar fi fost după el, le-ar fi dat foc la toate. Prin 1952 însă, același om de condei și teologie nota după aproape o jumătate de veac, că de s-ar întâmpla să se aprindă vreo mănăstire, ar fi primul pompier care ar stinge-o. Ce se vede aici? Că omul este schimbător ca vremea, când cald, când rece, când sub soare, când sub nor. Mi s-a întâmplat și mie așa când am fost trimis dintr-o parte într-alta: de la Neamț la Putna, de la Putna la Arad, de la Arad la Iași, de la Iași la Neamț, de la Buzău la Rădăuți.

Sigur că am fost mâhnit, fiindcă fără să fiu consultat am fost trimis să fac ascultare, și, din această cauză, am cântit. Când am fost trimis de la Neamț la Putna, l-am osândit pe părintele stareț Dionisie Velea, că din cauza lui mi se întâmpla asta. Când am fost trimis de la Arad la Buzău, i-am învinuit pe ierarhii Mitropoliei Banatului. Până la urmă însă am constatat că am greșit înaintea lui Dumnezeu și a celor pe care i-am scos țapi ispășitori. Așa-i omul, se grăbește, n-are răbdare, dar ceea ce este și mai rău este că nu le ia pe toate ca fiind încercări de la Dumnezeu și caută să le rezolve singur, cu încăpățănare... Numai după Revoluție am înțeles că vrerea lui Dumnezeu a fost să fiu la Buzău, mai aproape de Patriarhul Bisericii noastre, să iau atitudine fermă ca să vină să-și reia ascultarea rânduită de Dumnezeu.

Constantin Hrehor: Și totuși, din perspectiva unui consacrat și trăitor în universul monastic, mai mult din interiorul ființei decât din jilțul arhieresc, cum definiți “chipul îngeresc”, viețuirea în acest segment cu totul special?

Gherasim Putneanu: Mai întâi să arătăm ce este monahismul și cum a apărut. Fără a greși, monahismul este recomandat de Mântuitorul Hristos, dar nu impus. Să ne amintim când: un “învățător de lege” s-a dus la Mântuitorul și L-a întrebat care este porunca cea mai mare a Legii. Mântuitorul i-a răspuns: “Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău...”. Se vede așadar că mântuirea se dobândește dacă iubirea noastră față de Dumnezeu e deplină. Dar Domnul alături de această trăire și iubirea față de semenii, adăugând: “în aceste două porunci se cuprinde toată legea și proorocii” (Matei 22, 36-40).

Tămâie și exil

Tot Evanghelia după Matei istorisește cum un tânăr, prezentat la Mântuitorul, fără gând ispititor, îl întreabă: “Ce bine să fac, să am viața veșnică? ...” “De vrei să intri în viață, păzește poruncile... să nu ucizi, să nu săvârșești adulter, să nu furi, să nu mărturisești strâmb“, îi răspunde Domnul. “Toate acestea le-am păzit din copilăria mea. Ce-mi mai lipsește?“, continuă tânărul mirat. Iisus i-a răspuns: “Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te și vinde averea ta, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; după aceea, vino și urmează-Mi“ (Matei 19, 16-21).

Ce vedem aici? Cei ce doresc să fie desăvârșiți, trebuie să lase familia, averea și să se dăruiască numai slujirii lui Hristos. Nu este poruncă, ci sfat! Prin renunțarea la tot ce-i pământesc, te dăruiești slujirii lui Hristos. Unii s-au retras fără a fi în obște, pustnici, în sihăstria, în păduri, unde nu făceau altceva decât se rugau, potrivit cuvântului Sf. Apostol Pavel: “neîncetat vă rugați“.

Mântuitorul Hristos, de asemenea subliniază că în lume sunt fameni născuți, făcuți de oameni, și fameni pentru Dumnezeu; primii sunt cei mutilați, ca famenii de la curțile împărătești de altădată, cei dintr-a doua categorie sunt născuți așa, iar ultimii sunt cei ce vor să slujească lui Dumnezeu toată viața, deci consacrați monahismului.

Ca să ne dăm seama mai bine despre monahismul de astăzi, mai întâi să ne uităm cum era trăirea creștinilor în primele veacuri. Toți creștinii aduceau averea lor “la picioarele Apostolilor“ de unde se împărțea în mod egal tuturor. Cei care căutau să mintă, cum au fost Anania și Safira, erau pedepsiți de Dumnezeu. Altfel trăiau creștinii la început și altfel trăiesc în zilele noastre.

Se înțelege că și monahismul din acea vreme era cu totul altfel decât cel de astăzi. Primele oaze duhovnicești apar în părțile Iordanului. Prima obște a fost înființată de Sf. Cuv. Teodosie. Ucenicii lui, între care și Sf. Cuvios Pahomie, au extins-o. Despre leagănul monahismului, ca mărturie, avem “Patericul Egiptean“ în care s-au înscris toate învățăturile părinților trăitori din acea vreme, începând cu Avva Antonie. Despre monahism, ca forță a vieții duhovnicești, în vremurile noastre a apărut colecția “Comorile Pustiei“, alcătuită la inițiativa unor monahi români de la Sf. Munte Athos, cu binecuvântarea Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, coordonată de Ignatie Monahul.

Cei care au avut bucuria să participe la tunderea unui monah, au avut ocazia să vadă ceremonialul prin care noul monah face făgăduința că-și va împlini voturile cu “ajutorul lui Dumnezeu“. Fiecare monah în clipa intrării în monahism trăiește clipe de nedescris, lepădându-se de cele lumești. Cele câteva zile în care rămâne îmbrăcat în toată veșmântația primită în biserică, îl fac pe monah să uite de tot ce-i lumesc și ce minunat e să respiri cu adevărat ca “înger în trup“. Sfântul Serafim de Sarov era duhovnicul unor

mănăstiri de maici și la o tundere în monahism a spus: “dacă pui aripi la o fecioară-maică ai un înger; iar dacă iei aripile de la un înger ai o fecioară”. Asocia îngerii cu călugărițele, ceea ce în sfințenie, e adevărat.

Sigur că mulți își pun întrebarea, ce se va întâmpla în viitor cu creștinismul și cu monahismul? Ca să răspund mă voi folosi de un episod din istoria biblică veche: Când proorocul Ilie, retras în pustiu, alungat de furia Izabelei a fost întrebat de către înger ce face, el, profetul, spune că a rămas credincios lui Dumnezeu, neamestecându-se cu închinătorii lui Baal. Îngerul îl încredințează că Dumnezeu a pus la o parte șapte mii de oameni care nu și-au plecat genunchiul lui Baal. Și astăzi, Dumnezeu alege trăitori pe care noi nu-i cunoaștem. Sigur.

Egumenul Schitului Prodromul, Părintele Petroniu Tănase, referindu-se la ce este monahismul, spune: “Monahismul este vechi ca și Biserica și are același întemeietor - pe Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Având ca ideal urmarea dumnezeiescului său întemeietor, sărăcia Celui ce a sărăcit pentru noi (2 Corinteni 8, 9) ascultarea desăvârșită de Tatăl ceresc (Filipeni 2, 8) și sfințenia vieții au devenit legile sale de căpetenie, cele trei Sfinte Făgăduințe.

Odată cu creșterea Bisericii, monahismul a devenit o instituție permanentă și necesară Bisericii, pe care a slujit-o cu atâta devotament și pricepere, încât i s-a încredințat însăși cârma Bisericii pe care a condus-o mai bine decât oricine.

Monahismul românesc se poate mândri cu vechimea și cu reprezentanții săi: Ioan Casian, Gherman, Dionisie cel Smerit și cu alți monahi îmbunătățiți ori ierarhi, care de-a lungul veacurilor au fost candelă nestinsă de rugăciune către Dumnezeu, pildă de sfințenie și sprijin duhovnicesc pentru popor, în vremuri de restriște.

De aceea, stăpânirea atee de tristă amintire, din veacul nostru, declarând război lui Dumnezeu și Bisericii Lui, a avut ca țintă principală monahismul, i-au confiscat bunurile materiale, i-au golit mănăstirile de monahi, pe care i-au arestat și izgonit, împiedicând totodată pe doritorii de viață duhovnicească să intre în mănăstire” (Colecția “Comorile Pustiei” – „Sensul desăvârșirii în monahism”, pag. 5).

Spuneam undeva că ierarhul este tot supus rânduielilor monahale, numai că, lui i se cere și mai mult - mântuirea credincioșilor care i s-au încredințat. El nu trebuie să uite niciodată cuvântul Mântuitorului Hristos care a spus: “cui i s-a dat mult, mult i se va cere”, ceea ce arată că deloc nu este ușor să stai într-un jilț arhieresc.

Constantin Hrehor: Dorul, niciodată complet exprimat într-o formulă estetică, existând ca o combustie enigmatică în făptura cugetătoare, stă desigur și la originea alegerii “drumului slavei” monastice. Dacă dor se cheamă ceea ce-i determină pe unii din lume să iasă din “normalitatea”

Tămâie și exil

comună, cum se explică declanșarea acestor tensiuni / energii care conduc la un alt *modus vivendi*?

Gherasim Putneanul: Spunem, mai în glumă mai în serios, că poeții, artiștii, călugării nu sunt ca ceilalți oameni; aceștia au ceva în plus sau în minus, ceva deosebit care-i desparte de lume. Dacă vom analiza profund aceste categorii de oameni, vom constata că așa e. Poeții sunt ca proorocii de odinioară care spuneau lucruri ce aveau să se întâmple, nu de la ei, ci sub inspirația Duhului Sfânt. Poeții crează poezii, tot sub puterea inspirației. Cei care scriu bine se aseamănă adevăraților prooroci, iar cei ce scriu rău se aseamănă proorocilor mincinoși de care nu ducem lipsă astăzi.

Artiștii, arhitecții, pictorii, sculptorii, cineaștii etc. crează lucruri ce ne minunează pe noi ceilalți, oamenii de rând. Rămâi înmărmurit în fața unor tablouri, statui, catedrale sau palate. Artiștii sunt oameni cu totul aparte, parcă veniți din altă lume. Așa este și cu călugării, oameni în toată firea, care în loc să rămână în societate, se retrag și trăiesc după alte concepții de viață, făcând ascultare, preferând sărăcia și mai ales curățenia trupească și sufletească. Am zice, ușor lăsându-ne în voia gândului, că se abat de la rânduielile lăsate de Dumnezeu. Oare să fie o greșală că unii vin la mănăstire? Nu. Cei care aleg această viață își arată virtutea voinței de a petrece cu totul deosebit, în înfrânare, renunțând la drepturile firii. Ce spune Sf. Apostol Pavel? “Aș dori ca toți să fie ca mine, adică necăsătorit, dar cei ce nu pot să intre în viața obișnuită, să se căsătorească”. Apostolul Pavel spune “că este nebun pentru Hristos”, cunoscând rostul lumii acesteia, însușindu-și deplin chemarea pe care i-a făcut-o Hristos pe calea Damascului. Dacă până atunci Sf. Ap. Pavel era un dușman de moarte al creștinilor, din momentul în care a fost chemat, a devenit cel mai mare apărător al creștinilor, mergând până la sacrificiul vieții sale. Nu i-a fost ușor să înceapă lupta cu sine, după cum și mărturisește în Epistola către Romani (7, 25), spunând: “O, ticălos om sunt eu că nu fac binele pe care-l doresc ci păcatul care este în mine”. Acest fel de viață nu este ușor, ci, dimpotrivă, greu, luptă necontenită cu lumea, cu diavolul, cu trupul. După multe exerciții de voință, Sf. Ap. Pavel spune mai târziu: “nu mai trăiesc eu în mine, ci Hristos”. Așa trebuie să se întâmple și în viața monahală, trebuie să te lupți din răspuțeri ca la sfârșitul vieții să zici ca marele Pavel: “nu mai trăiesc eu, ci Hristos în mine”. Monahii îl urmează pe Sf. Apostol Pavel de dragul lui Hristos...

Constantin Hrehor: Să intrăm în partea *istorică* a tematicii...

Gherasim Putneanul: Începutul l-am făcut, am văzut că nu toți încap în acest cuvânt: “fameni pentru Hristos”, ci numai cei cărora le este dat. (Matei 19, 11). În țările românești, monahismul apare deodată cu țara, chiar dacă la început nu era organizat în mănăstiri ca astăzi. De la început, monahismul “era conceput ca un corp divino-uman care să completeze, cu

ajutorul harului dumnezeiesc, uriașa ceată a îngerilor căzuți. De aceea, monahii sunt numiți și “îngeri în trup” având ca temei al vieții lor blândețea și smerenia inimii - aceste virtuți dumnezeiești izvorâte din însăși inima Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care ne îndeamnă zicând: “învățați-vă de la mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre” (Matei 11, 29). Mănăstirile de pretutindeni sunt locuri bine-cuvântate, unde oamenii fac asemenea legăminte cu Dumnezeu.

“Cu slujbele lor de zi și noapte, cu viața lor cumpătată și adeseori aspră, cu metanii, cu post și suspinuri, cu munca lor manuală și intelectuală, îmbinând munca practică de întreținere a mănăstirii cu truda particulară de preschimbare a omului vechi în omul cel nou, cu lecturi și meditații din Sfintele Scripturi și din Sfinții Părinți - mângâiați și întăriți de harul lui Dumnezeu prin Sfintele Taine”, viețuitorii devin modele iar “mănăstirile devin, astfel, un fel de laboratoare duhovnicești de modelare a oamenilor trupești și de schimbare a lor în oameni duhovnicești”. (“Sensul desăvârșirii în monahism” - Comorile Pustiei, pag. 9).

Din cele subliniate pe scurt, se înțelege, cred, ce este monahismul ortodox în general. Nu ne permite timpul și spațiul să facem o prezentare a monahismului românesc în toată desfășurarea sa. Ne vom opri doar la situația mănăstirilor din țară după al doilea război mondial. Intrăm astfel în substanța cărții “*Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist, 1945-1989*”, vol. I, din care voi cita.

În toată țara, prin 1950, după ce au revenit inventarele la mănăstirile din Moldova evacuate din cauza războiului, o situație - referat al D.G.S.P. se prezenta astfel:

„1. În toată țara se află 206 așezări monahale ortodoxe cu un total de 5504 viețuitori călugări, călugărițe, frați și surori.

După felul acestor așezări în cifre și procente se prezintă astfel:

- 79 mănăstiri de monahi (38,64%) cu 967 monahi și 362 frați (23,88%);

- 70 de schituri de monahi (34,33%) cu 270 monahi și 95 frați (6,57%).

- 46 mănăstiri de monahii (22,33%) cu 2300 monahii și 1339 surori (65,39%);

- 11 schituri de monahii (5,34%) cu 120 monahii și 111 surori (4,15%).

Deci în total 149 așezări monahale de călugări, ceea ce față de numărul total de 206 dă un procent de 72,97% cu 1614 viețuitori (30,45%) și 57 așezări monahale de maici (27,67%) cu 3870 viețuitoare (69,54%).

Tămâie și exil

2. Felul de viață în mănăstirile și schiturile ortodoxe este cea de obște, sau cea de sine (ideoritmă) și aceasta din urmă se practică mai ales la cele de maici din Moldova și Muntenia. După situația generală avem:

- 76 mănăstiri de călugări cu viață de obște, adică 51,00%
- 3 mănăstiri de călugări cu viață ideoritmă, adică 2,01%
- 36 mănăstiri de călugărițe cu viață ideoritmă, adică 61,40%
- 11 mănăstiri de călugărițe cu viață de obște, adică 19,30%
- 67 schituri de călugări cu viață idioritmă, adică 43,62%
- 3 schituri de călugări cu viață de obște, adică 2,01%
- 7 schituri de călugărițe cu viață de obște, adică 12,28%
- 4 schituri de călugărițe cu viață idioritmă, adică 7,02%

Deci, în total avem 161 de mănăstiri și schituri de călugări și călugărițe cu viață de obște (78,15%) și 45 de mănăstiri și schituri de călugări și călugărițe cu viață idioritmă (21,85%)...

3. Ca avere, mănăstirile și schiturile ortodoxe din întreaga țară posedă:

- a) Terenuri agricole, în suprafață totală de circa 18.400 ha, din care:
- arabil, circa 2300 ha - fâneață, circa 3102 ha
  - livezi, circa 280 ha
  - vie, circa 136 ha
  - grădini, circa 152 ha
  - productive, circa 10.747 ha. Din care, M-rea Neamț, 9.155 ha.
  - bălți, stuf, circa 500 ha
  - neproductive, circa 1171 ha.

Mănăstirile și schiturile ortodoxe din țară, în număr de 99, au fost înzestrate prin legea nr. 113/1942 cu modificările din legea nr.851/1944, cu 21.500 ha pădure, având ca scop prevederile art.3 din sus-menționata lege și anume: "Venitul realizat să servească la restaurarea clădirilor și monumentelor istorice, înființarea și întreținerea diferitelor școli, tipografii, aziluri, orfelinate, instituții de asistență socială și sanitară existente sau care se vor înființa, potrivit normelor din Statutul pentru Organizarea Bisericii Ortodoxe..."

Începând cu exercițiul financiar 1947/48, veniturile au fost sistate și tot ce s-a realizat în acel an prin desființarea C.A.P.S. - ului a trecut la Ministerul de Finanțe...deoarece legea de înzestrare nu a fost abrogată.

- a) Ca inventar viu, mănăstirile și schiturile ortodoxe din țară dețin:
- 199 cabaline,
  - 745 bovine,
  - 3578 ovine din care 952 numai la mănăstirile Neamț și Secu cu schiturile lor,

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

- 405 porcine,
- 1945 păsări,
- 887 stupi albine socotite ca stupină cel puțin 10 stupi.

Mănăstirile și schiturile mai mari, cu posibilități mai bune și cu gospodării îngrijite, posedă din toate animalele mai sus.

În afară de aceasta, mănăstirile mai posedă diferite instalații:

- 2 tipografii (m-rile Neamț și Cernica) 1 mașină cu aburi (m-rea Neamț)
- 7 motoare de energie electrică cu explozii 14 mori țărănești
- 9 gatere sau fierăstraie pentru lemne 28 cazane țuică
- 29 teascuri de vin
- 13 uscătorii de prune
- 1 clositoare
- 10 mașini de cusut
- 4 mașini tors din care 1 cu 10 fuse la m-rea Vasiova
- 2 scărmanătoare de lână, mici

b) Subvenții acordate de Stat.

Ministerul Cultelor acordă mănăstirilor și schiturilor ortodoxe din țară următoarele sume:

- salarii: 19.590.168 pentru 875 salariați, preoți, diaconi, canonarhi și servitori;

- nutrimenți: 478.750 pentru 3550 persoane prevăzute în acest scop;
subvenții: 664.250 lei ce s-au prevăzut în buget ca sumă globală.

Total lei: 26.733.168 - sumă ce s-a prevăzut în bugetul Ministerului Cultelor și care urmează a se acorda personalului din așezări monahale.

c) în mănăstiri se află următoarele ateliere industriale:

- 28 ateliere de țesătorie, cu 75 războaie simple și cu bici și 6 războaie mecanice, având ca maestre în această materie 11 persoane - monahii calificate.
- 25 ateliere de covoare cu 65 războaie speciale și cu 13 maestre calificate.
- 9 ateliere de tricotaj cu 34 mașini de tricotaj și cu 4 maestre calificate.
- 1 atelier de pictură și artă decorativă la mănăstirea Văratec, cu 1 maestră călugăriță, la care se mai adaugă încă 5 pictori calificați ce se află în alte mănăstiri unde au atelierele lor proprii.

În total 63 ateliere cu 34 maestre calificate.

Atelierele de mai sus sunt la mănăstirile de maici, unde pe lângă maestrele calificate, lucrează și celălalt personal monahal specializat, încă necalificat. Menționez că aproape tot personalul monahal feminin se ocupă

Tămâie și exil

de lucrul casnic, țesut covoare, tricotaj, atât în ateliere după posibilități, dar mai ales individual, la mănăstirile cu [...]

În mănăstirile de călugări sunt ateliere mai mici, ce sunt utilizate pentru nevoile gospodăriei de obște.

Centralizate, aceste ateliere arată următoarea situație:

- 6 ateliere de fierărie cu 2 maiștri calificați
- 20 ateliere de lemnărie cu 2 maiștri calificați
- 1 atelier de rotărie cu 1 maistru calificat
- 5 ateliere de ologărie cu 1 maistru calificat
- 2 tipografii (Neamț și Cernica) cu 1 maistru calificat
- 4 ateliere de sculptură
- 1 atelier de cruciulițe la M-rea Neamț Ceea ce în total dau 39 ateliere cu 7 maeștri calificați.

Și la aceste ateliere lucrează pe lângă maeștri calificați, și lucrători necalificați, dintre monahii sau frații ce sunt dați pentru aceste ascultări“. (*Biserica Ortodoxa Română sub regimul comunist 1945-1958*, Vol. I, pag. 242-244).

Am căutat să prezint situația monahismului din punct de vedere administrativ, după cum a fost prezentat de organele de securitate din acea vreme (1950) când se urmărea insistent să se știe despre activitatea personalului monahal din mănăstiri în vederea luării măsurilor de desființare, în continuare voi prezenta situația prezentată de o “Notă informativă a D.R.S.P. - Bacău privind organizarea vieții monahale la schitul (mănăstirea) Slatina“:

“Mănăstirea are o nouă orânduire din septembrie 1949, când părintele Cleopa a venit cu 28 călugări din Sihăstria Neamț. După această orânduire se conduc actualmente mănăstirile: Sihla, Sihăstria, Rarău și Râșca.

PRAVILA

- Deșteptarea la 5
- De la 6-8, acatiste (2) la care participă tot soborul.
- De la 8-10, Liturghia care se face numai de către preotul de rând și cântăreț, iar obștea la ascultare.
- Ascultătorii au trecut la lucru, 8-11.
- La 11 e masa.
- Timp liber, 11-13.
- De la 13-18, ascultare.
- De la 16-17, vecernie cu preot de rând.

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

- La 18, cina.
- La 8 (20), stingerea, prin bătaie de clopot de 7, ori închiderea candelilor (camerelor).
- La 11, Mezonoptica și Utrenia care ține până la 2.
- Odihna, de la 2-5.

În timpul cât nu sunt slujbe, biserica nu tace. Se citește în permanență Psaltirea, de către călugării de rând.

Cei care citesc noaptea nu mai merg la Utrenie. Duminică seara, marțea seara și la sărbători mici se fac privegheri până la ora 1.

La praznicul împărătesc se fac privegheri toată noaptea, ieșindu-se din biserică abia la ora 12 - a doua zi.

Panahida, în fiecare zi.

Maslu, în fiecare zi.

POSTURILE

Luni, miercuri, vineri, o singură masă pe zi, cu mâncare fără grăsime (untdelemn), la ora 15.

În ultima vineri din fiecare lună se mănâncă după apusul soarelui, “post negru”.

În zilele cealalte se mănâncă de două ori pe zi, mâncare fără carne și grăsime.

În Postul mare se postește prima săptămână complet. Se oprește chiar apa. Dacă cineva nu mai poate răbda cere blagoslovenie (de a mânca). Chiar apa peste tot anul nu se bea decât cu blagoslovenie.

Nu se face absolut nimic decât cu blagoslovenie, nici măcar focul, care se face numai cu foc din candelă.

În cealalte săptămâni ale postului se mănâncă o dată în zi, ori la prânz, ori după apusul soarelui, la aprecierea starețului.

Cealalte posturi se țin la fel. La fiecare post se țin 3 zile post negru, fără apă, se strânge stomacul cu un brâu. Dacă cineva nu rezistă, mănâncă.

DISCIPLINA

Călugării n-au nimic al lor. Hainele sunt de obște. Nimeni nu are bani. Cei care au bani îi dau la stăreție.

N-au mâncare la chilie.

Nici mireni n-au voie să aducă nicidecum carne în mănăstire.

Nu se țin găini, porci.

Nu se mănâncă decât lapte.

Nu s-a întâmplat nici o indisciplină

Nu se păstrează nici un contact cu nimeni.

Tămâie și exil

Mănăstirea are un corp de chilii, n-are voie nimeni să intre acolo.

Vinerea se face molitfă de mănăstire, fiecare călugăr se mărturisește săptămânal și se împărtășește lunar.

O dată pe lună se face mărturisire obștească, cu post de o zi și două, după care se mărturisește și se împărtășește“ (*Idem*, pag. 245-247).

Precizăm că după al doilea război, ca o binecuvântare a lui Dumnezeu, a fost rânduit ca patriarh Iustinian Marina. Datorită grijii și responsabilității părintești, patriarhul a reușit ca să organizeze atât de bine monahismul încât regimul comunist a trebuit să dispună de diverse mijloace josnice ca să compromită monahismul, aducându-i acuzații de imoralitate, inventând diversiuni politice, argumentând puierii că monahismul este periculos pentru regim. În acest sens, securiștii au făcut note informative, blamând pe cei mai buni monahi, aducându-le acuzația că sunt legionari sau partizani ai unor ideologii destabilizatoare.

Departamentul Cultelor din acea vreme a propus:

“1. Să se oprească înființarea de noi mănăstiri și schituri.

2. Să se reducă treptat numărul actual al mănăstirilor și schiturilor, prin concentrarea călugărilor, în cadrul acelor care oferă condiții corespunzătoare... Unele mănăstiri ar putea fi administrate ca muzee, lăsate în grija a 2-3 călugări.

3. Să se îngusteze baza economică a mănăstirilor - prin reducerea volumului de comenzi în cooperativele din mănăstiri și prin lichidarea comenzilor unităților de Stat care dau de lucru...

4. Să se examineze situația unor categorii de viețuitori ai mănăstirilor și să se treacă la excluderea celor necorespunzători, fiind folosite fie criteriile canonice...

5. Admisibilitatea în mănăstiri trebuie restrânsă prin aplicarea condițiilor din regulament, introducând această condiție... Să se elimine dispoziția art. 11 din regulamentul respectiv, potrivit căreia, stareții pot primi pentru încercare pe oricine vrea să fie călugăr. Acest drept să fie rezervat numai episcopilor.

6. Să nu fie sfințiți sau preoți în mănăstiri decât acei călugări care îndeplinesc condițiile de studii cerute preoților de mir.

7. Să se sprijine plasarea în câmpul muncii a acelor călugări care doresc să iasă din mănăstiri.

8. Comitetele executive ale Sfaturilor Populare, școlile, căminele culturale să se ocupe de toate cazurile de plecări ale minorilor la mănăstiri, analizând cauzele (orfani, copii prea mulți la părinți, lipsă de orientare etc.), luând măsuri de îndrumare a lor în vederea plasării și calificării într-o meserie.

9. Să se desfășoare o muncă de sănătoasă îndrumare și orientare a

călugărilor și călugărițelor prin reorganizarea programului cursurilor școlilor monahale.

10. Să se interzică vagabondajul călugărilor, restrângându-se ieșirea călugărilor din mănăstiri“ (*Ibidem*, pag. 318).

Din nota Departamentului Cultelor de mai sus, se înțelege clar că se puna la cale, prin diferite mijloace, desființarea monahismului sau cel puțin reducerea personalului și îngrădirea celor ce doreau să intre în monahism, între diferite acuzații la adresa B.O.R., aceea de aderență la legionarism a avut consecințe diabolice, nefaste.

N-a trecut mult timp și Ministerul de Interne a și propus o serie de măsuri în vederea aplicării în practică a următoarelor:

- “Elementele legionare și elementele care au avut funcții în aparatul de Stat burghezo-moșieresc, care sunt călugări în mănăstiri, la episcopi, mitropoliți și Patriarhie, să fie scoși din monahism, să li se interzică portul hainelor călugărești și să nu li se mai permită întoarcerea în mănăstiri.

Desființarea Seminariilor monahale și interzicerea frecventării de către călugări și călugărițe a Institutului Teologic.

- Pe viitor intrarea în monahism să se facă numai cu avizul împuterniciților regionali pentru culte.

- Interzicerea cu desăvârșire ca pe viitor să se mai înființeze mănăstiri și schituri și închiderea mănăstirilor și schiturilor ce au fost înființate după 23 august 1944, urmând ca acestora să li se dea destinația anterioară, adică de biserici deservite de un preot de mir.

- Numărul actual de mănăstiri fiind prea mare, să fie redus la jumătate, urmând să fie desființate 50% din ele, cuprinzând în numărul acesta în special pe cele care sunt în comune și cele care s-au înființat după 23 august 1944, urmând ca locașul bisericii să fie deservit de un preot de mir pentru slujbă. Clădirile acestora să fie destinate pentru case de naștere, spitale, cluburi, case de odihnă și școli.

- Terenurile, inventarul agricol și utilajele acestora să fie predate C.A.S.-urilor din jurul acestor mănăstiri.

- Interzicerea intrării elementelor tinere în mănăstiri, fixându-se limita de vârstă de la 50 de ani în sus“.

(Semnează) 6 oct. 1958

Ministerul Afacerilor Interne

General colonel Alexandru Drăghici¹

---

¹ *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist, 1945 – 1989*, vol. I, p. 331.

Tămâie și exil

Pentru cititorii noștri, mai puțin cunoscători ai vieții monahale, doresc să spun că monahismul românesc, în timpul regimului totalitar a fost dur persecutat pentru că, monahismul a păstrat limba, credința și tradiția românească din moși strămoși.

Din mănăstiri au ieșit primele școli, călugării au fost cei dintâi dascăli. Poporul a cinstit Biserica, mănăstirile, aici venea și-și găsea alinare în necazuri și încercări...

Constantin Hrehor: Ar trebui să precizați mai în detaliu contextul social - politic; de ce această furibundă explozie de răutate, având chipul și asemănarea persecuțiilor romane de până la Constantin cel Mare, față de o lume modestă, care și-a acceptat umilința prin cele trei voturi definitorii, retrasă în meditație și lucrare a virtuților, nepreocupată de violență, nepericuloasă în cele din urmă?

Gherasim Putneanu: Mântuitorul a spus că: “unde este cetatea mai tare, acolo bate vrăjmașul mai mult războiul“. Nu-i de mirare de cele întâmplate acum, fiindcă în cele trei secole - primele - de creștinism mult sânge s-a vărsat din cauza prigonitorilor păgâni care îi forțau pe creștini să cinstească pe zei, să le aducă jertfă. Diavolul lucra. Și acest aspect îl vedem în timpul de care vorbim. S-a întrecut pe sine să asuprească pe cei ce și-au închinat toată viața lui Dumnezeu. Acest regim de amară amintire a dorit să-L înlocuiască pe Dumnezeu cu omul politic. Câtă minte au avut, atât au făcut. Dacă citești “Biblia hazlie“ ce au scos-o ateii, îți dai seama cât de reduși erau la minte. Pagini pline de întrebări fără logică, fără discernământ cu privire la existența lumii.

Se cunoaștea în genere aportul monahismului, și de aceea cei cu mari răspunderi au căutat să-i anihileze activitatea, fără scrupule apelând, spre a ieși în evidență cât mai mult, la metode și torturări meschine.

Primele acuzații asupra viețuitorilor din mănăstiri au fost de ordin politic, cele mai “strategice“ pentru ca să se ajungă la scopul propus. Dăm mai jos din referatele Securității: “Din materialele informative și de anchetă pe care le dețin organele M.A.I. rezultă că încă după primul război mondial mănăstirile au constituit puternice focare de activitate legionară, o serie de elemente dintre călugări participând activ în organizații legionare sprijinind și propagând ideile acestora. Legionarii au găsit întotdeauna sprijin moral și material în cadrul mănăstirilor, s-au folosit de acestea pentru atragerea de noi membri și pentru educarea lor în spirit legionar. Astfel, mănăstirea Cernica... este cunoscută ca cel mai puternic centru legionar din mănăstiri... Activitatea legionară organizată s-a desfășurat și în alte mănăstiri ca: Neamț, unde au activat trei cuiburi legionare... După 23 august 1944 - și în special după reforma agrară -, puterea economică a mănăstirilor a scăzut considerabil. Cu toate acestea, majoritatea mănăstirilor continuă să aibă

averi mari, care constituie sursa principală de existență a călugărilor și călugărițelor... Totalul general al terenurilor pe care le posedă mănăstirile ortodoxe din R.P.R. se ridică la aproximativ 6700 ha, dintre care 2200 ha teren arabil, 2300 ha fânețe, 170 ha de vii, 220 ha livezi, 140 ha grădini, 700 ha păduri, 500 ha bălți, 525 ha neproductive. Acest tablou general se poate concretiza prin următoarele exemple: Mănăstirea Neamț, unde sunt 140 călugări, posedă...263,75 ha pământ, 25 boi, 11 cai, 15 vaci, 47 porci, 278 oi, 35 stupi de albine, un atelier de fierărie, un atelier de cismărie, unul de croitorie și unul de rotărie; Mănăstirea Agapia, unde sunt 408 călugărițe, posedă 116 ha pământ, 30 boi, 8 vaci, 150 de oi, 10 stupi, 5 ateliere croitorie, tricotaje, țesătorie, covoare și rotărie; Mănăstirea Vorona, care are 20 de călugări, posedă 52 ha pământ, 4 ha vie, 6 boi, 1 semănătoare, 4 cai, 4 vaci.

Asemenea exemple mai sunt la mănăstirile Bistrița, Horezu, Sărăciunești, Stânișoara, Turnu, Tismana, Clocociov, Țigănești, Pasărea și altele.

Mănăstirile ortodoxe sunt dotate cu următoarele instalații industriale: 17 mănăstiri au mori țărănești, 7 mănăstiri au motoare și dinamuri pentru produs energie electrică, 10 mănăstiri au gater, 30 mănăstiri au 40 teascuri de vin, 25 mănăstiri au 23 cazane pentru fabricat țuică, 20 mănăstiri au uscătorii de prune, în 23 mănăstiri se găsesc ateliere de țesătorie cu următorul utilaj: 98 războaie de țesut sistematice, 363 războaie țărănești și 28 mașini auxiliare, 30 mănăstiri au ateliere de covoare cu 143 de războaie și 39 mașini auxiliare, 6 mănăstiri au ateliere de tricotaje cu 73 mașini de tricotaj, mașini de tors și mașini de cusut, 13 mănăstiri au câte un atelier de fierărie, 25 mănăstiri au ateliere de tâmplărie, 3 mănăstiri au ateliere de dogărie, în mănăstirea Neamț este un atelier de rotărie și un atelier de tipografie, 7 mănăstiri au ateliere de croitorie, 5 mănăstiri au ateliere de pictură, 4 mănăstiri au ateliere de cismărie, 3 mănăstiri au atelier de sculptură, iar mănăstirea Antim are un atelier de ceramică și argintărie, în mănăstirile mari sunt organizate 18 cooperative de producție meșteșugărească, cu 12 secții în alte mănăstiri mai mici”.²

Constantin Hrehor: Documentația arată o informație extraordinară, ceea ce presupune o rețea bine pusă la punct. Din care, din păcate nu puteau lipsi turnătorii, pândarii, poate unii dintre ei chiar cu față evlavioasă... Rețeaua, e bine știut, avea în vizor tot ce se întâmplă. Și în protoierii, în parohii și chiar sus de tot...

Gherasim Putneanul: Desigur, slugarnicii regimului erau infiltrați peste tot, aveau o activitate intensă. Acuzațiile de misticism, obscurantism, de incitare la ordinea statului ș.a. au umplut închisorile comuniste. Și nu

---

² *Ibidem*, pp. 321-322.

Tămâie și exil

puțini clerici și creștini buni au suferit și au murit ca martiri în iadul roșu... Am ținut să redau toate aceste date consemnate de Securitate pentru ca să se știe că viețuitorii mănăstirilor au activat corect, nu cum spun unii că în mănăstiri se trăiește fără grijă și fără muncă. Din contră, mănăstirile au fost modele de cultură, de disciplină și sfințenie.

Regimul ateu a căutat să stăvilească aceste activități și a trecut la ofensivă imediat, făcând propuneri ferme: “Naționalizarea și cedarea unor terenuri ale mănăstirilor ar fi trebuit să aibă ca urmare scăderea numărului călugărilor. Conducerea Bisericii Ortodoxe însă a reușit să obțină o bază materială nouă (cooperativele meșteșugărești din mănăstiri, utilizarea călugărilor și călugărițelor la atelierelor bisericești etc.). Nici Ministerul Cultelor nu a folosit prilejul ivit pentru a determina Biserica să restrângă numărul călugărilor. Baza economică nou creată a devenit ea însăși stimulent de creștere a numărului călugărilor... Folosind acest fenomen, conducerea actuală a B.O.R. în loc să-i facă față cu prudență, l-a acceptat, făcând din problema organizării vieții monahale una din preocupările cele mai de seamă. Această acțiune este “inițiată și condusă de Patriarh” (revista B.O.R., 1953, pag. 458) care de altfel ține să sublinieze deseori că “Biserica noastră are cele mai mari mănăstiri din lumea Bisericii creștine” (revista B.O.R., 1953, pag. 967). În concepția Patriarhului, mănăstirile trebuie să fie “ca un far care luminează în mijlocul mării drumul corăbiilor” (Iustinian, “Pilde și îndemnuri”, pag. 97). El pune accentul pe “organizarea unei vieți duhovnicești temeinice” în mănăstiri și pe “rolul de misionari” al călugărilor și călugărițelor (Idem, pag. 97).

Seminariile monahale au ca scop pregătirea unei “elite călugărești” și organizarea lor (înscrisă și în Statutul Bisericii), face parte dintr-un plan care tinde să redea mănăstirilor “rolul și rostul lor de odinioară”, (revista B.O.R., 1951, pag. 394-395).³ Așa este pârât Patriarhul Iustinian Comitetului Central, ca unul ce nu se supune regimului. Și încă un adaos: “Patriarhul a acordat și acordă o atenție deosebită cultivării intense a unui spirit mistic între călugării și călugărițele din țara noastră, prin seminariile monahale și institutele teologice”.

Dacă până la instalarea actualului Patriarh seminariile monahale erau frecventate de circa 90 călugări și călugărițe, iar institutele teologice de numai 3-4 călugări, după aceea, situația s-a schimbat radical, ea prezentându-se în momentul de față astfel:

- La Seminarul monahal Agapia frecventează 53 de călugărițe;
- La Seminarul monahal Horezu frecventează 70 de călugărițe;
- La Școala de cântăreți bisericești Neamț frecventează 20 de călugări. Aceasta înseamnă că numărul călugărilor și călugărițelor care

---

³ *Ibidem*, p. 322.

frecvențează școlile monahale sau similare lor, este de 143, deci o dată și jumătate față de numărul existent în perioada 1941-1948... Pentru a atrage noi elemente în mănăstiri, călugării folosesc fel de fel de metode, în primul rând, conducerea mănăstirilor (stareții) - în marea lor majoritate - elemente legionare...La unele mănăstiri sunt călugări care se ocupă special cu recrutarea de noi elemente umblând prin satele unde sunt cunoscuți, făcând propagandă mistică și îndemnând pe credincioși să ia calea mănăstirii...Ca urmare a acestei situații, după 23 august 1944 numărul aderenților la călugărie a crescut, s-au înființat și reînființat mănăstiri... Astfel, în anul 1920 existau 2300 călugări și călugărițe, în anul 1938 existau 154 mănăstiri cu 4100 călugări și călugărițe, în 1944 numărul era aproximativ același, în 1944 au fost 178 mănăstiri cu 5300 călugări și călugărițe, iar în momentul de față sunt 191 de mănăstiri cu 6400 călugări și călugărițe...numărul călugărilor a crescut cu 1800, iar după 23 august 1944 în timp de numai 14 ani (1944-1958), numărul lor a crescut cu 2300“.⁴

În Darea de seamă a Securității se vede cum s-au ales unii dintre călugării cu pregătire teologică care ocupau diferite slujiri în Biserică la diferite centre eparhiale și în conducerea mănăstirilor. Dacă unii din cei vizați n-au făcut politică, atunci li se puna pe seamă că au ajutat pe partizani, primindu-i în casă sau ducându-le hrană acolo unde erau ascunși. Dintre cei vizați iată câteva nume: “Anania Valeriu Bartolomeu (arestat), conducătorul rebeliunii studențești organizate la Cluj în 1946, Hurducașu Natalia, conducătoarea cetățuilor din Turda, Vasilache Vasile Solon - chestor în Poliția legionară, Vasilache Aneta (soția lui) - conducătoarea cetățuilor din Galați, Marieta Iordache, conducătoare de cetățui, Bălănescu Iov, Munteanu Cecilia, Papacioc Anghel (arestat) și alții, foști polițiști ca: Arsenie Dumitru, Daschievici Vasile, Garaderică Vasile, Litaniuc Vasile, Duma Iosif, ori foști ofițeri: Dorobașu Nicolae, Coroianu Nicolae, Georgescu Iustin, Teodorescu Alexandru, zis Sandu Tudor, care a fost director al ziarului fascist “Credința“... Elementele legionare din mănăstiri, de la Episcopii, Mitropolii și Patriarhie sunt inițiatorii și organizatorii acestei activități contrarevoluționare care îmbracă forme diverse... astfel sprijină pe fugarii constituiți în bande contrarevoluționare și înlesnesc legătura cu elementele din afara mănăstirilor. Mănăstirea Sâmbăta... în anii 1945-1948, este folosită ca loc de întâlnire a legionarilor...Andrei Decebal Cornel, Braga Roman, Sultana Petre, Calmuschi Mircea, Calmuschi Ion și alții... Fostul stareț al schitului Boureni... (Bodoașcă Vartolomeu) a găzduit în 1950-1951... pe soții Hriș care făceau parte din organizația subversivă “Frontul Patriei“ și pe conducătorul acesteia, fugarul Mahu Constantin... în legătură cu această activitate subversivă, legionarul Braga Roman declara:

---

⁴ *Ibidem*, p. 323.

Tămâie și exil

“În perioada 1946-1948 activând în organizația legionară subversivă din cadrul Institutului Teologic din București am fost educat să lupt împotriva comunismului, iar această educație mi-a fost intensificată și în perioada 1948-1953 cât am fost deținut, prin discuțiile ce le-am purtat cu diferiți legionari din penitenciarele respective. Astfel, în anul 1953 fiind pus în libertate din ura mea față de regim m-am hotărât să mă călugăresc, considerând că și astfel voi putea desfășura activitatea dușmănoasă...am participat la meditațiile ținute în anul 1957 vara, de către starețul Sandu Tudor la schitul Rarău... în cadrul adunărilor noastre clandestine Sandu Tudor, Mironescu Alexandru, Roman Braga, Arsenie Papacioc și Antonie Plămădeală au abordat probleme cu caracter legionar, s-a arătat că în situația de azi... legionarii trebuie să treacă în număr cât mai mare în cadrul Bisericii... Materialele obținute din anchetarea grupului legionar... în frunte cu Sandu Tudor dovedesc că legionarii activează în cadrul mănăstirilor... reușind să atragă... elemente din rândul tineretului studios... Anania Valeriu Bartolomeu, fost bibliotecar al Patriarhiei...desfășoară (activități) în cadrul grupului subversiv condus de Sandu Tudor, a mai desfășurat activitate contrarevoluționară... Anania Valeriu zis Bartolomeu, împreună cu călugării legionari Nicolae Veniamin și Bica Teodor și cu știrea Mitropolitului Firmilian Marin, în mănăstirile Polovraci și Tismana...au ascuns în anul 1948 pe legionarul Atanasiu Ștefan zis Panică și pe fostul polițist legionar Făgețeanu Adrian care erau urmăriți de organele de Stat. În mănăstirea Polovragi aceștia au ascuns...actele personale ale legionarului fugar Vasilachi... La mănăstirea Viforâta...a inițiat și organizat un grup dușmănos compus din călugărițe cărora le-a făcut pregătire legionară și le-a dat instrucțiuni să activeze subversiv...Fiind la Patriarhie... împreună cu Benedict Ghiuș au sprijinit moralicește și materialicește o serie de legionari, printre care și pe legionarul Radu Gyr după ce a ieșit din închisoare”⁵.

După ce s-a prezentat referatul cu diferite motive din punct de vedere politic, au urmat propunerile care trebuiau puse în practică motivându-se că acești ziși legionari prezintă un pericol pentru regimul comunist. Propunerile le-am consemnat într-o pagină anterioară.

Constantin Hrehor: Și furia barbară, iconoclastă s-a declanșat, stigmatizând încă o dată Biserica lui Hristos, însângărând cămașa învățătorului cu fiecare ordin de evacuare a mănăstirilor și îndepărtare a “fraților mai mici”, care în drumul spre vetrele lor, ori în neagră pribegie deveneau “fericiți prizoniți pentru dreptate” (Matei 5, 10)...

Gherasim Putneanul: După cum am spus, propunerile diabolice s-au și aplicat la puțină vreme.

---

⁵ *Ibidem*, pp. 325-328.

Securitatea a început a urmări din scurt activitatea B.O.R.; a început cu patriarhul Iustinian: “În cursul lunii noiembrie a.c. Patriarhul Iustinian Marina a dat dispozițiuni de a se crea un Muzeu și o Bibliotecă centrală a Patriarhiei Române în Capitală, care să devină publice, încercând a dobândi un nou local pentru dezvoltarea învățământului teologic, în imobilul mănăstirii Antim, unde a funcționat administrația patriarhală a dat dispoziții să se creeze Biblioteca centrală a Patriarhiei care să devină publică.

Gruparea Arhiepiscopiei Bucureștilor cu Administrația Patriarhală, la un loc și cu Patriarhul Iustinian Marina, a fost determinată de următoarele considerente:

a) Pe de o parte ca urmare a unei ambiții personale de a nu ceda unele spații disponibile de care dispune B.O.R., Statului nostru, pentru satisfacerea nevoilor actuale ale învățământului public.

b) ... o acțiune provocatoare de a se crea un Muzeu și o Bibliotecă bisericească publică în centrul Capitalei.

Actualul local al Institutului Teologic din București a servit în trecut ca local al unei școli normale de învățământ.

Întrucât se părea că el este prea mare numai pentru adăpostirea Institutului, a fost adus în același local și Seminarul Teologic, care funcționase până în 1957 în localul existent la Curtea de Argeș.

Recent, în scopul de a dobândi un nou local pentru Seminarul Teologic din București a cerut să i se pună la dispoziție localul de la fosta mănăstire Radu Vodă din capitală, amenințând că dacă nu i se va satisface această cerere, se va adresa Justiției, în acest scop a și dat dispoziții avocatului Arhiepiscopiei să pregătească acțiunea juridică necesară... Un astfel de muzeu și bibliotecă teologică publică nu a existat niciodată și nici nu este indicat să se creeze acum, dimpotrivă, deschiderea unei astfel de biblioteci ar însemna chiar o provocare... Față de situația de mai sus arătată, și ținând cont și de acțiunile provocatoare ale Patriarhului de a crea un Muzeu și o bibliotecă bisericească publică în centrul Capitalei, cum și aceea de a obține noi localuri pentru înviorare și dezvoltarea învățământului teologic, în loc de restrângerea lui,

PROPUNEM:

a) Să nu fie redat B.O.R. fostul local din str. Radu Vodă, nr.24, pentru folosirea lui în scopul extinderii învățământului teologic.

b) Institutul Teologic din București din str. Sfânta Ecaterina nr. 2 să fie mutat în spațiul rămas liber de la Mănăstirea Antim, suficient pentru a adăposti aceste instituții.

c) În cadrul mănăstirii Plumbuita din București unde au mai rămas câțiva călugări și foarte puține instituții pentru niște ateliere în lichidare, să fie mutat Seminarul Teologic ce funcționează în localul Institutului

Tămâie și exil

Teologic, existând un spațiu suficient pentru acest seminar. De altfel, în acest local a mai funcționat în 1948-1950 o Școală de cântăreți și apoi un Seminar monahal...

Menționăm că s-au făcut calcule de către Departamentul Cultelor pentru aprecierea capacității locative de la mănăstirile Antim și Plumbuita și aceste calcule arată posibilitatea adăpostirii în respectivele clădiri în condiții corespunzătoare a Institutului Teologic și a Seminarului.

Prin eliberarea clădirii în care funcționează Institutul Teologic în prezent ca o necesitate reală invocată de Sfatul Popular al Capitalei, aceasta ar putea fi folosită pentru satisfacerea nevoilor actuale ale învățământului public.

Totodată, reliefam faptul că, printr-o singură măsură deplin justificată de nevoile Bisericii prin adăpostirea a două instituții bisericești ar duce la închiderea a două mănăstiri propriu-zise: Antim și Plumbuita... Or, în împrejurările date închiderea mănăstirilor Antim și Plumbuita ar însemna o replică indirectă la acțiunea provocatoare de sporire a numărului de mănăstiri în Capitală inițiată acum câțiva ani de Patriarh.

d) întrucât este necesară în prezent restrângerea și a activității atelierelor mănăstirești... socotim că prilejul oferit de chestiunea locală pentru școlile teologice poate fi folosită și pentru închiderea atelierelor adăpostite în prezent de Schitul Maicilor... Prin aceste măsuri simultane s-ar închide totodată o a treia mănăstire din Capitală, prin prilejul oferit de împrejurările favorabile și convorbirile din punct de vedere politic, determinate chiar din inițiativa organizării bisericești⁶

Ministrul Afacerilor Interne,
Gen. Col. Alexandru Drăghici

Din referatele făcute de Departamentul Cultelor și ale Ministerului de Interne se vede clar ce se punea la cale în privința desființării mănăstirilor. O rezoluție a acestui minister indica: “Desființarea schiturilor Viforâta și Rarău⁷”.

Tot acum s-a dispus întocmirea unor tabele “conform sarcinilor trasate de tov. Ministru Pintilie la Conferința de la București” care cuprinde rubricile:

1. Numărul curent;
2. Numele și Prenumele;
3. Datele de stare civilă - locul și data nașterii, numele părinților, căsătorit, copii etc.;
4. Parohia la care funcționează;
5. Funcția în cadrul cultului;

---

⁶ *Ibidem*, p. 339.

⁷ *Ibidem*, p. 343.

6. Domiciliul - comuna, județul, strada, numărul;
7. Starea materială;
8. Originea socială;
9. Apartenența politică - în trecut și prezent;
10. Manifestările și acțiunile ostile - concret;
11. Observații;

Data fiind importanța lucrării, veți depune o deosebită atenție în executarea ei. Nu se admite nici o depășire a termenului fixat⁸.

Lt. Colonel de securitate,
N.V. Pandelea

Paralel cu aceste tabele prevăzute pentru preoții de mir, s-au făcut trei feluri de liste pentru personalul monahal. Listele au fost puse în practică înainte de decretul 410 din septembrie 1959.

Prima listă a fost pusă în acțiune înainte de Paști, în 1959. Cei mai buni intelectuali ai monahismului au fost trecuți pe listă. Eram la M-rea Neamț și-mi amintesc cum au fost anunțați frații Vasilache, Victor Ojog, Teofil Boghian, Dionisie Udiștean, Antonie Plămădeală, Petroniu Tănase etc, din Mitropolia Moldovei, înscriși pe prima listă, și din toate eparhiile B.O.R câte v-or mai fi fost!

Pentru ceilalți monahi și monahii, s-a pregătit Decretul 410/1959 publicat în Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a R.P.R., nr. 28 / 19 XI 1959. Iată cuprinsul:

“Art. 1 - Decretul nr. 177 din 4 august 1948, pentru regimul general al cultelor religioase se modifică după cum urmează:

După art. 1 se introduce art. 7 având următorul cuprins:

Art. 7 - Monahismul poate funcționa numai în mănăstiri autorizate ale cultelor legal recunoscute. Autorizarea de funcționare a mănăstirilor se dă de către Departamentul Cultelor.

Absolvenții școlilor de pregătire a clerului pot intra în monahism la orice vârstă dacă au satisfăcut serviciul militar.

Alte persoane pot fi admise în monahism numai dacă au împlinit vârsta de 55 de ani, bărbații, și de 50 de ani femeile, dacă renunță la salariu sau la pensie de la stat, dacă nu sunt căsătorite și dacă nu au obligații deja stabilite pe baza Codului familiei.

În cazurile când exercitarea cultului o reclamă, Departamentul Cultelor va putea autoriza pe unii monahi să ocupe funcții bisericești și să primească salariul cuvenit.

Dispozițiile de mai sus se aplică și mănăstirilor și monahilor existenți“.

---

⁸ *Ibidem*, p. 344.

Tămâie și exil

Este prea bine știut că cei mai mulți monahi și monahii erau până la vârstele de 50 și 55 de ani. Diabolicul decret a fost în așa fel întocmit încât cei mai mulți viețuitori să părăsească mănăstirile. S-a avut în vedere desființarea Seminariilor monahale, ca elevii și elevele să plece acasă.

În acea vreme, circulau în rândurile monahilor și monahiilor reguli de viață monahicească, precum:

1. A iubi pe Dumnezeu cu toată inima, ca pe Tatăl și a te teme de El.
2. A mărturisi această iubire prin îndeplinirea tuturor poruncilor Lui.
3. A face bine întru toate aproapelui pentru Dumnezeu.
4. A te lepăda de sine-ți prin tăierea voii tale și supunerea ei voinței lui Dumnezeu și a celor mai mari.
5. A dezrădăcina răul atât din sine-ți cât și din alții.
6. A sădi evlavie evanghelică atât în sine-ți cât și în alții prin ascultarea și citirea cu osârdie a cuvântului lui Dumnezeu și prin pocăință până la lacrimi, cu cucernicie în vederea împărtășirii cu Sfintele Taine.

Iată ce se cuvine monahului a face în chilie:

1. A iubi, în chilia sa, singurătatea în liniște tăcută și de folos îndeletnicire.
2. A avea pe Dumnezeu pururea înaintea ochilor, cugetând că El toate le vede și toate le știe.
3. A întrezări ispitele vrăjmașului diavol și a le sta împotriva cu rugăciunea fără lenevire.
4. A face rugăciune cu umilință și cu lacrimi până la încălzirea sufletului.
5. A se îndeletnici cu citirea cărților bune și cu tot lucrul cel de folos.
6. A suspina după fericirea veșnică
7. A se antrena în rugăciune și facerea canonului călugăresc.

Și cum se cuvine monahului a se purta în afară de chilie:

1. Cu toată stăruința a-și păzi și îngrași simțurile, mai ales vederea și auzul.
2. A nu da nici o atenție lucrurilor deșarte și noutăților nefolositoare.
3. Degrabă după săvârșirea (isprăvirea) celor trebuincioase, a se întoarce în chilie.
4. A păzi între toate cinstirea monahicească și buna cuviință.
5. În caz de vorbire cu alții, a discuta numai despre lucruri duhovnicești.
6. A nu cerceta (critica) greșelile aproapelui.

Și ce se cuvine monahului a păzi în rugăciune:

1. Mai întâi a-și pregăti mintea, închipuindu-și întru sine mărirea lui Dumnezeu și nimicnicia omului.
2. A izgoni apoi din inimă toate cugetele lumești și trupești.
3. A se așeza pe sine în fața lui Dumnezeu cu adâncă smerenie și cu

cucernicie.

4. A sta neclintit în stare de rugăciune
5. A se ruga cu duhul și cu adevărul, adică cu smerenie, cu zdrobire de inimă, cu înțelegere și atenție.
6. A se păzi de împrăștierea gândurilor
7. A suspina pentru greșelile sale și nevrednicia sa.

Dar și ce se cuvine monahului a păzi la trapeză:

1. A păzi cu stăruință tăcerea.
2. A nu alege loc de ședere mai sus.
3. A mânca și a bea cu înfrânare.
4. A se păzi să nu cârtească asupra mâncării, aducându-și aminte de fierea și de oțetul dat Domnului, Celui pentru noi răstignit.
5. A asculta cu luare aminte citirea folositoare de suflet și prin aceasta mai ales a sătura sufletul de hrana duhovnicească.

Apoi ce se cuvine monahului a face în timpul dimineții:

1. A se scula fără întârziere, la vremea hotărâtă.
2. Degrabă după aceea a se înfățișa lui Dumnezeu, spre a sluji Lui cu rugăciune și plecarea genunchilor (canonul călugăresc).
3. A-i mulțumi pentru paza din timpul nopții (rugăciunile dimineții).
4. Începuturile zilei, sau primele gânduri îndreptate către Dumnezeu.
5. A socoti despre scopurile cele bune, spre trecerea zilei cu plăcerea lui Dumnezeu.
6. A cere cu osârdie, pentru împlinirea lor, ajutor și har de la Dumnezeu.

Ce se cuvine monahului a face mergând spre somn?

1. A-și închipui în mintea sa, că somnul și așternutul nu sunt altceva decât moartea și mormântul.
2. A cerceta conștiința și de-a făcut în zi ceva viclean, a aduce pocăință cu hotărâre de îndreptare.
3. A se ruga cu osârdie pentru a se învrednici să petreacă noaptea fără de păcat și fără bântuială.
4. După aceea, lui Dumnezeu și îngerului păzitor încredințându-se a se deda somnului.
5. A se păzi în așternut de gândurile cele rele și de uneltirile vrăjmașului.
6. De câte ori se va întâmpla să se trezească, cu suspin și rugăciune la Dumnezeu să alerge.
7. Peste măsură, în așternut, să nu zăbovească.

Ce se cuvine monahului a păzi la mărturisire?

1. Mai întâi, stăruitor a cerceta conștiința.

Tămâie și exil

2. Cu durere apoi să se tânguiască pentru greșelile sale.
3. A mărturisi deplin și sincer păcatele.
4. A hotărâ îndreptarea vieții, cugetând a se feri pe viitor și de cele mai mici greșeli.
5. A primi cu bucurie epitimia (canonul) de la duhovnic sau singur, cu sufletul lui, a-și pune asupra-și canon pentru păcate (dar cu blagoslovenia duhovnicului).

Ce trebuie să țină seama la cercetarea conștiinței?

1. Călcarea făgăduințelor date la botez, cu lepădarea de toate lucrurile diavolești.
2. Călcarea făgăduințelor date la călugărie despre curăție, înfrânare, ascultare, sărăcie și răbdare în tot necazul și îmbulzeala.
3. Abaterea de la buna cuviință călugărească, aducând sminteală pentru alții.
4. Neprimirea cutrelor viclene și poftelor celor rele - neîncetat năvălitoare.
5. Neîmpărtășirea gândului în timpul doxologiei dumnezeiești (lipsa de atenție).
6. Îndrăzneala limbii prin cârtire, grăirea de rău și osândire.
7. Nesupunerea la poruncile starețului și neîngrijorarea de datorie (ascultare).

Ce se cuvine călugărului să facă înainte - Sf. Liturghie - și în timpul Liturghiei dacă este ieromonah

1. Mai întâi a curăți conștiința pentru pocăință.
2. A se păzi apoi cu înfrânare și rugăciune pentru vrednica lucrare a celor sfinte.
3. A se apropia de sfânta slujbă cu zdrobire de inimă și cuget smerit.
4. A aduce jertfa cea fără de sânge cu evlavia cuvenită, pentru sine și pentru popor.
5. A se împărtăși cu frică și cu credință, aducându-și aminte de cuvintele mai înainte rostite: "Sfintele Sfinților".
6. A pleca cu mulțumire de la sfânta slujire (a Sf. Liturghii).

Ce se cuvine ieromonahului a face după Liturghie?

1. A mulțumi lui Dumnezeu pentru liturghisire, ca pentru cea mai mare binefacere primită de la El.
2. A cugeta cu lăuntrică osârdie ca să slujească lui Dumnezeu totdeauna.
3. A suspina după fericirea veșnică.
4. A se păzi stăruitor de tot lucrul și cuvântul stricător de suflete, cum și de toate pornirile păcătoase.
5. A stărui ca mai departe să viețuiască fără de prihană și să slujească

marelui Dumnezeu, Făcătorul de bine al său.

Toate aceste reguli de viață călugărească erau învățate la Seminare și în mănăstiri de tinerii începători. Era o armonie de nedescris, o pace sufletească intensă atât în mănăstiri cât și în seminariile de monahi și monahii, cum nu mai e astăzi.

Pentru a exemplifica, concret, voi prezenta câteva versuri închinat de o fiică duhovnicească duhovnicului ei:

La Slatina în mănăstire
Bat clopotele peste an,
E marea zi de sărbătoare
A sfântului Emilian

Măicuțele, cu glasuri blânde
Mărețe imnuri înălțăm,
Pentru al nostru bun părinte
Cu duioșie ne rugăm.

Apleacă-ți, Doamne- a Ta privire
Și peste al nostru bun păstor,
Și cu a Ta milostivire
Fă-i sufletul nemuritor...

La Seminar, maicile eleve trăiau clipe de neuitat exprimându-le prin diferite însemnări pe cărți ori caiete, inscripții care astăzi au valoare sentimentală, emoționantă.

Nu pentru valoarea literară, ci pentru sinceritate și puritate inserez un astfel de text:

Prea Cuvioasă Maică Directoare,
Este greu momentul pe care noi îl trăim acum, momentul despărțirii formale de școală dar nu a despărțirii sufletești.

Nu există nimic mai fericit în viața de școală decât legătura sufletească dintre ucenici și dascălul său. În clipele acestea se răscolesc fapte, atitudini, idealuri și realizări.

Debanând firul celor 5 ani de școală v-am găsit întotdeauna lângă noi în biserică, în clase, la atelier, la câmp. Idealul P.C. Voastre a fost să ne formați atât oameni de cultură cât și oameni morali cu stăpânire de sine.

Prin învățăturile practice date, ați căutat să fim călugărițe adevărate, conștiente de numele pe care îl purtăm; ne-ați învățat să fim serioase în vorbire și-n purtare, serioase în ținută, în îmbrăcăminte. Ne-ați învățat că

Tămâie și exil

știința mântuirii se câștigă nu prin nelucrare ci prin sârguință și osteneală. Ne-ați îndemnat să armonizăm învățătura cu purtarea noastră. Nu arareori ne spuneți “țineți minte ce vă spun: Dacă nu veți avea o purtare frumoasă, zadarnică vă este învățătura pe care o primiți în școală“. Ne-ați povățuit la munca perseverentă, nu atât prin cuvinte cât mai mult prin exemplul propriu. Pe lângă acestea ați căutat să ne dați deosebite prilejuri de bucurii duhovnicești.

O serbare frumoasă, participarea noastră la ședințe cu soborul, o primire oficială sau vizite făcute împreună la Sihla, la Agapia Veche sau Văratec au lăsat în sufletele noastre bucurii și amintiri neșterse. Dar repet, în orice moment, cu orice ocazie, ați căutat să ne zidiți sufletește, să ne formați călugărițe cu deplină legitimație în fața celor iscoditori. “Fiți demne, fiți cinstite!“, acestea le-am auzit adeseori. Nu întotdeauna am înțeles dorința P.C.Voastre. Mărturisim că n-am putut întotdeauna corespunde dorințelor P.C. Voastre. Viața de fiecare zi, cu necazurile ei mărunte și cu înclinările noastre, ne-a tras nu arareori în jos. Lucru ce l-ați constatat și Prea Cuvioșia Voastră la fiecare pas. În privința aceasta, ne dați voie să zicem și noi ca Sf. Ap. Pavel, de voit, voim binele dar nu-l lucrăm “căci nu facem binele pe care-l voim, ci răul pe care nu-l voim“.

Vă rugăm cu smerenie să ne iertați și totodată să fiți încredințată că munca Prea Cuv. Voastre nu va fi zadarnică.

Ceea ce ați semănat a început să încolțească și va rodi treptat.

Încă vă rugăm să aveți în vedere cuvintele Sf. Ap. Pavel, “cel ce seamănă, întru nădejde să semene, ca să ia roadă timpurie sau târzie“.

De aceea, dacă noi nu v-am arătat destulă înțelegere, să nu credeți că am făcut-o din rea voință ci mai degrabă să țineți seama că am fost copii în cugetări și fiecare cu specificul ei de privire a lucrurilor, unele dintre noi mai greu ne-am putut acomoda mediului de viață în Seminar.

Regretăm mult că n-am dat de la început curs dorințelor C. Voastre și scopului Seminarului în genere. Vedem că zilele au trecut repede, lăsându-ne doar parfumul cărților și nectarul sfaturilor duhovnicești.

Timpul de 5 ani petrecuți sub ocrotirea C. Voastre a săpat în sufletele noastre vii amintiri, care vor reflecta lumina în calea vieții noastre.

În mijlocul nostru ați fost oricând; v-am iubit și vă iubim deși iubirea noastră a fost până acum încă ascunsă sub haina timidității noastre.

Astăzi ne-am luat îndrăzneala să vă mărturisim, noi, deslușit dragostea noastră, recunoștința noastră, mulțumirile noastre. Ați fost pentru noi o adevărată mamă duhovnicească care muștră cu iubire, povățuiește cu blândețe și dă copiilor medicamentul spiritual când este nevoie.

Rămâneți pentru noi, nu albina siciliană de altădată a lui Clement Alexandrinul, ci albina duhovnicească care ați adunat nectarul duhovniciei și din care ne-ați împărtășit și nouă hrană sufletească.

Gherasim Putneanu – Constantin Hrehor

Dumnezeu vă va răsplăti osteneala și sârguința C. Voastre. În plus, veți avea și mulțumirea sufletească pentru că ați lucrat pentru ridicarea altora.

Noi vă admirăm seriozitatea C. Voastre, demnitatea și spiritul de jertfă pentru toți. Cuvintele noastre sunt slabe ca să exprimăm mulțumirile cuvenite și cel mai mare act de mulțumire ce-l putem face în acest moment este rugăciunea noastră din inimă prin care rugăm pe Dumnezeu să vă dăruiască bucuria mântuirii și să vă întărească cu darul Său și să vă dea îndoite puteri de muncă, pace și sănătate, ani mulți fericiți!“

S-ar putea obiecta că nu-și găsește nici un rost un asemenea cuvânt aici. Accentul aici se pune pe viața duhovnicească. O absolventă obișnuită se gândește la o facultate și la o familie, pe când o maică absolventă se gândește la o viață duhovnicească, cât mai mult să placă lui Dumnezeu. Sf. Ap. Pavel chiar spune, când dă sfaturi pentru tineri în legătură cu căsătoria: “femeia măritată caută să fie plăcută bărbatului, pe când fecioara (călugărița) caută cu totul să placă lui Hristos“. De aceea, monahii și monahiile care au urmat seminariile au altă concepție de viață decât mireni.

Am căutat să redau acest cuvânt de despărțire de profesori, fiindcă m-am regăsit aici și eu. Am absolvit Seminarul teologic superior la Neamț, unde am avut profesori distinși, dascăli, ierarhi și părinți trăitori cu adevărat, veșnic vrednici de pomenire: arhim. Benedict Ghiuș, arhim. Nicodim Sachelarie, arhim. Sofian Boghiu, protos. Petroniu Tănase, arhim. Ghenadie Nițoiu, fratele Andrei Scrima ș.a.

Aceleași bucurii le-am avut și eu cu prilejul unor excursii făcute în timpul Seminarului la mănăstirile Agapia, Râșca, Durău-Ceahlău. Ultima, a fost cea mai interesantă, pe Ceahlău, cu părinții profesori în frunte cu P.S. Episcop Pavel Șarpe, îmi amintesc că am plecat spre Ceahlău seara; la răsăritul soarelui eram pe vârful muntelui, privind răsăritul, moment ce nu poate fi uitat niciodată, îmi amintesc de asemeni de excursia făcută cu părinții Petroniu Tănase și Arsenie Papacioc pe muntele de la Sihla, la râpa lui Coroi. Dar câte n-ar fi de spus în legătură cu viața de elev? Rămân toate acestea în urmă, și pe măsură ce anii trec, se uită, și așa ne despărțim în cele din urmă de tot ce ne-am legat aici în viață. Ne mai bucurăm doar când găsim înscrise anumite momente din viața noastră sau a celor apropiați nouă. Am la îndemână o astfel de însemnare făcută de o viețuitoare ce a primit tunderea în monahism la vârsta de 22 de ani, înainte de decretul 410 / 1959, intitulată “*Un moment din viața mea*“:

“În seara zilei de 18 august, când luna lumina ca un glob de aur pe bolta albastră a cerului, atât era de frumos, încât totul era vrăjit de lună.

Tămâie și exil

În acest minunat timp, Dumnezeu, care este stăpân peste tot Universul, se coboară cu pacea Lui sfântă și în simpla mea mănăstire Războieni, unde eu mi-am aplecat pentru prima dată genunchii fragezi ai copilăriei mele și viața I-am dat-o lui Iisus pe care-L iubeam atât de mult.

După 6 ani de ascultare în mănăstire, am luat din mâinile lui Hristos chipul îngeresc, eu fiind în etate de 22 de ani și elevă la Seminarul Teologic din M-rea Agapia, în anul IV - 1956. Acest act a fost atât de impresionant pentru mine încât și măduva din oase s-a cutremurat în fața nașului meu, Prea Cuv. Părinte Exarh Partenie Bușucel, care în acest timp preînchipuia pe Iisus Hristos...

Astfel a fost călugăria mea, învrednicindu-mă Dumnezeu ca maica pe care am iubit-o eu, de când am început a cunoaște lumea, să mă ia sub mantia sfinției ei, împreună cu sora mea de călugărie, Silvestra.

O! câtă fericire să fii mireasa unui Mire veșnic, a unui Mire spiritual, această fericire cu nimic nu se poate compara aici pe pământ, nu se poate pipăi, ea este numai în inima care înțelege ce este bucuria călugărilor și dulceața preoților.

O! câtă fericire am gustat în noaptea de după călugărie; citeam în natură ca într-o carte mare, având lumânare luna și stelele, vedeam atâta înțelepciune și atâta bunătate în Dumnezeu! Mă vedeam pe mine însămi; ce sunt? Pământ și altceva nimic mai mult. Pentru toate acestea nu sunt vrednică să ridic ochii trupului la înălțimea cerului, dar atât voi spune din inimă cu nevrednicele buze: Doamne, ajută-mi să îndeplinesc tot ce am făgăduit în fața lui Hristos și lasă-mă, Iisuse, să stau la picioarele Tale toată viața mea. Doamne, de acum înainte să mă ajuți să fiu alt om, ca haina călugăriei, albă, să nu o murdăresc. Doamne Iisuse, dă-mi lacrimi ca în fiecare zi din viața mea să-Ți spăl picioarele Tale însângerate de păcatele mele, că proorocul David spune: “în păcate m-am născut și în păcate am crescut”. Doamne, dă-mi înger să mă păzească și să mă scoale la rugăciune, că fără ajutorul Tău sunt ca un copil care de abia se învață a merge și cade tot în același loc, că Tu Doamne ai spus: “fără de Mine nu puteți face nimic”.

Am scris aceste rânduri ca nu cumva să uit în învălmășeala acestei vieți de jugul lui Hristos pe care l-am luat.

Monahia Evelina Tănase
(18 august 1956) Sf. Mănăstire Războieni“

Sensul acestei scrisori va fi înțeles mai târziu când se va ajunge la tânguirea monahilor și a monahiilor, exprimată liric.

În consemnările maicii Evelina mai găsim extrase cuvinte de folos de la Sfinții Părinți, ca acestea: “Ce cum deobște se cuvine fiecărui monah a păzi?”

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

1. Minte - de gânduri viclene.
  2. Inima - de poftele rele și de înălțata trufie.
  3. Vederea - de înșelăciunile lumești.
  4. Auzul - de vorbe deșarte, gura de a râde și mai cu seamă de a vorbi cele de ocară (de a cleveti) asupra aproapelui.
  5. Limba - de osândire și cârtire.
  6. Pânțele - de bucate alese și de prisosința băuturi lor (a se feri).
  7. A se păzi cu totul pe sine de trândăvire și de convorbire, mai ales cu fețe femeiești (și invers).
  8. Peste toate acestea, a păzi desăvârșită smerenie înaintea lui Dumnezeu, blândețe, lepădarea de agonisire sau sărăcia de bună voie, trezirea minții și curăția trupului, nerăutatea, pacea și iubirea de frați.“
- Mai găsim și alte învățături pe care nu-mi permite spațiul să le scriu, ci doar capitolele - care sunt îndatoririle monahului îndeobște către frați?
- Care sunt îndatoririle monahilor către stareț (stareță)?
  - Care sunt pentru monah mijloacele, spre împlinirea făgăduințelor date înaintea lui Dumnezeu și a Bisericii?
  - Care sunt tămăduirile împotriva păcatelor și mijloacele de îngrădire pentru a nu cădea în ele?
  - Despre ce se cuvine monahului neîncetat a-și aduce aminte ca să nu-și primejduiască viața duhovnicească ?
  - Ce se cuvine monahului a face ca să câștige liniște și pace sufletească?
  - Care sunt mijloacele pentru monah spre câștigarea sfințeniei, după măsura neputințelor omenești?
  - Care sunt mijloacele și semnele pentru atingerea desăvârșirii monahicești?“
- La toate aceste întrebări sunt arătate și răspunsurile cuvenite.

Constantin Hrehor: Sigur, fenomenul care poate ocupa un loc separat în istoria Bisericii Ortodoxe Românești - aproape ignorat, din nu știu ce motive - sigur înscrie în calendarul momentului numeroase victime, în vedere avem întregul cuprins al țării; aici, pe parcursul acestui dialog, P.S. Voastră Vă referiți la anumite vetre de spiritualitate...

Gherasim Putneanul: Fenomenul de care este vorba în discuția noastră este, cum am mai accentuat, izgonirea monahilor și desființarea mănăstirilor. Observațiile mele pun în evidență faptul că regimul comunist a uzat de studii serioase pentru a ajunge a pune în practică satanicul său plan. Mai întâi s-a căutat compromiterea unor persoane, care au fost expuse unor acuzații politice, iar dacă nu se reușea astfel, se inventau pricini de imoralitate sau că monahii ar fi bigoți. **Forțele Securității s-au infiltrat în toate mănăstirile din țară și în felul acesta au putut cunoaște ce se petrece în**

Tămâie și exil

mănăstiri și, unde se constata că monahii își văd de treabă, aceștia erau socotiți mistici și periculoși pentru țară. Așa s-au pregătit mai întâi listele și apoi decretul 410, formulat astfel: “prin completarea Decretului nr. 177 din 4 august 1948, pentru regimul general al cultelor religioase.

“Prezidiul Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române decretează:

Art. 1 - Decretul nr. 177 din 4 august 1948 pentru regimul general al Cultelor religioase se modifică după cum urmează:

După art. 7 se introduce art. 7 având următorul cuprins:

Art. 7 - Monahismul poate funcționa numai în mănăstiri autorizate ale cultelor legal recunoscute. Autorizarea de funcționare a mănăstirilor se dă de către Departamentul Cultelor.

Absolvenții școlilor de pregătire a clerului pot intra în monahism la orice vârstă dacă au satisfăcut serviciul militar. Alte persoane pot fi admise în monahism numai dacă au împlinit vârsta de 55 de ani bărbații și de 50 de ani, femeile, dacă renunță la salariul sau la pensia de la stat, dacă nu sunt căsătorite și dacă nu au obligații deja stabilite pe baza Codului Familiei.

În cazurile când exercitarea cultului o reclamă, Departamentul Cultelor va putea autoriza pe unii monahi să ocupe funcții bisericești și să primească salariul cuvenit.

Dispozițiile de mai sus se aplică și mănăstirilor sau monahilor existenți.”

Câtă perfidie la legiuitorii ce au formulat acest decret! Toate mănăstirile funcționau legal, cum s-a putut spune că pot funcționa numai dacă au autorizație de la Departamentul Cultelor? Nu îndrăzneau cărmacii să spună că se desființează unele mănăstiri, chiar din cele importante ca Putna, Vorona ori Bistrița din Moldova, sau Bogdana din Eparhia Romanului. În ceea ce privește personalul monahal, iarăși viclenie: acele condiții de intrare în monahism, acceptate, vizau de fapt alungarea, scoaterea din mănăstiri a personalului monahal; călugării până la vârsta de 55 de ani și călugărițele până la vârsta de 50 de ani, dați afară. Orice om cu mintea sănătoasă poate să gândească, ce puteau să facă acești oameni la vârsta de 55 de ani și respectiv 50 de ani, când ei au terminat cu familia, cu starea materială etc.? **A mai fost oarecând un decret, în timpul lui Alexandru Ioan Cuza, dar acesta a oprit intrarea în mănăstiri, nu a hotărât și scoaterea din mănăstiri...**

Când se credea că monahismul a atins cele mai înalte cote de viață duhovnicească, mai ales în seminariile monahale, unde se pregăteau tinerii, tocmai atunci a apărut dezastrul ce a declanșat râuri de lacrimi în întreaga țară, fapt concretizat în sute de poezii, în care își vărsau durerea, suspinul și plânsul neîncetat după mănăstirile părăsite mulți viețuitori sublimați de

anonimat. Iată o poezie ce numără 95 de strofe intitulată:

Suspinul unei Sihăstriei

“De ce ești tristă Sihăstrie,
De ce ești tristă și pustie,
De ce plâng clopotele tale
Așa de triste și cu jale?

De ce plâng codrii-n depărtare,
De ce sunt munții-n întristare,
Și brazii de ce plâng mereu
Suind spre cer, spre Dumnezeu?...

O! nu mă întreba, străine,
De ce plâng toate pentru mine.
Să-ți povestească fiii mei,
De ce plâng jalnic eu cu ei!

Că am avut atâția fii,
Ce i-am crescut de mici copii,
Și ca o mamă i-am iubit,
Și lui Hristos i-am dăruit.

Când au venit din lumea mare
Eu i-am iubit pe fiecare,
Pe cei flămânzi i-am pus la masă,
Pe cei străini i-am dus în casă...

Se vede din cuvinte durerea sufletească care i-a cuprins pe cei care
trebuiau să părăsească mănăstirea, cât și a celor rămași, bătrâni,
neputincioși, fără sprijin...

...Eu plâng și nu mă pot opri
Și simt că ne vom despărți
Și știu că lumea-i tare rea
Și mulți în tină vor cădea,

De aceea sunt nemângâiată,
Că nu ne-om mai vedea vreodată,
Voi veți muri în pribegie
Iar eu voi rămânea pustie...

Tămâie și exil

Autorul acestor strofe a trăit din plin starea nefericită și și-a găsit mângâiere doar în a spune tot ce simte în sufletul său, în confesiunea rimată. În amărăciunea în care se găsea, nu a disperat, a înțeles că vin încercări de la Dumnezeu, și că trebuie să te supui destinului.

Iar dacă Domnul vrea așa,
O, Tată, fie voia Ta!
Căci altă cale-n viață nu-i
Decât să facem voia Lui.

Sub sfântul Tău jertfelnic,
Mă plec acum smerit,
Sub care, o, Stăpâne,
Cândva m-am răstignit.

Cu gândul la Dumnezeu, cei prizoniți și hăituiți s-au despărțit de mănăstire, cu speranța că nu vor fi uitați de frații lor:

Rămâneți surori iubite
Cu pacea Domnului Iisus,
Și bucurați-vă-ntru Domnul
Mergând spre patria de sus.

Sigur, cu durerea în suflet, cei mai mulți au plecat acasă, potrivit declarației pe care au semnat-o forțat; așa au dispus cei de la Putere care au avut grijă ca frații...exilați să fie urmăriți îndeaproape de organele de ordine. Și-n această stare, tot prin poezie este declamată durerea:

Flămând și ostenit de drum,
Mă-ntorc acum din gară
Primește-mă, o, maică acum,
Te-aștept la ușă afară.

Deschide-mi ușa cea de sus,
Ce este încuiată,
Căci tot pe-acolo doar m-am dus
În lume altădată.

O, mamă, eu sunt fiul tău,
De ce te uiți mirată?
Ori socotești că e semn rău

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Că mă mai vezi odată.

Cu asemenea tânguiri, amintind prozodia coșbuciană, bieții călugări au trebuit să se acomodeze situației create. A fost mai mult decât greu: după câțiva ani buni petrecuți în mănăstire sau în schituri retrase, în munți și pustie, din nou să revii în lumea zgomotoasă, nu e ca și cum ai schimba o haină. Dar și aceasta s-a rezolvat prin rugăciune și...mesaj liric:

Când mi-amintesc de frații mei,
Și de iubita mea pustie,
Încep să plâng de dorul ei,
Să plâng de atâta pribegie,

Când merg pe drumuri singurel,
Și nimeni, nimeni nu mă știe,
Când bate vântul, plâng cu el
Suspîn în pribegie...

Unii dintre viețuitori și-au găsit cât de cât mângâierea prin păduri, lucrând după nevoie, ca să-și câștige pâinea cea de toate zilele, tăind copaci, fasonând lemnul care lua drumul orașelor sau la diferite instituții, căci pe atunci nu erau prea multe termocentrale, ci se foloseau sobe cu lemne, iar cei ce trăiau în pădure, în taină, vorbeau cu pădurea:

O, codrule, iubitul meu,
Tu, singur ca și mine,
Învață-mă să plâng mereu,
Și să suspîn cu tine.

Nu mă-ntreba de ce suspîn,
Când cad la rugăciune,
Nu mă-ntreba de unde vin,
Căci azi nu pot a-ți spune...

Nu spune încă nimănui
De lacrimile mele,
Și nici de ruga mea să spui
Din nopți și zile rele...

Alții n-au avut unde să-și plece capul și au plecat printre străini, și, neștiuți de nimeni, au căutat să muncească, nădăjduind că vor reveni în mănăstire când vor împlini anii ceruți de decret, dar, speriați că n-or mai

Tămâie și exil

vedea mănăstirile, și-i va prinde sfârșitul vieții, ca un testament, au lăsat dorința lor în acest mesaj:

Privesc în sus și-aștept și eu
O zi mai luminată,
Să ia sfârșit exilul meu,
Să plec de-aici odată...

Să nu mai plâng printre străini,
Cu-atâta amar și jale,
Să plec de-aici la locul meu,
Căci nu mai am răbdare...

Și viața mea din ce în ce
Apune și se duce
Și văd mereu în fața mea
Mormântul și o cruce.

Cele mai grele momente pe care le-au trăit cei izgoniți din mănăstiri erau sărbătorile, Praznicile împărătești, Paștile, Crăciunul ș.a.. Ca și în închisori.

Și acuma când încep să scriu
E noaptea sfântă a învierii,
Dar sunt singur și pustiu
Și mă apasă o grea durere...

Ca să mă rog cu voi și eu,
În noaptea aceasta de înviere,
Să cânt cu voi lui Dumnezeu,
Dac-aș avea și eu putere.

Indiferent unde se găsea, fiecare izgonit, suferea în nostalgie după mănăstirile în care a trăit, gândindu-se la cei de acasă:

Tăcut privesc la geamul meu,
Albastrul cer, în zări,
Căci numai el, mereu, mereu,
Mă cheamă-n depărtări...

Cum gândul se înalță sus,
Spre tronul cel ceresc,

Cum plâng de dorul lui Iisus,
Pe care îl iubesc...

Listele cu cei sortiți exilului, depărtați de arderea tămâiei, au apărut, cum am spus, înainte de Paști, în 1959.

Eram la M-rea Neamț, în ascultarea de egumen. Cu 2-3 săptămâni înaintea Sf. Învieri a Domnului, s-au înfățișat la mănăstire mai mulți delegați de la Mitropolia Moldovei - Iași, cu durere în suflet mărturisind rostul venirii lor; s-a adus o listă prin care se arăta că trebuie să părăsească mănăstirea cât mai urgent. Pe listă erau arhim. Teofil Boghian, monahul Hariton din Neamț, iar din Secu, protosul Visarion și încă cineva. A mai fost comunicată, ceva mai târziu și a doua listă, în toamna anului 1959, când a apărut decretul 410, când s-au întocmit liste cu toți cei ce n-aveau 55 de ani, fără studii teologice etc. După un instructaj făcut de către inspectorul de culte, fiecare trebuia să semneze o declarație că pleacă de bună voie acasă. Se hotărâse ca fiecărui viețuitor să i se dea 500 de Lei. La fel și în mănăstirile de maici, s-au făcut liste cu toate viețuitoarele care n-aveau 50 de ani, fără studii teologice, impunându-li-se să părăsească mănăstirea, spunându-li-se unde se vor duce fiecare.

Multă jale a mai fost, poate ca niciodată!

Din M-rea Neamț, tabelul număra 65 de părinți. Din M-rea Agapia, circa 300, conform unei scrisori primite recent de la o mănăstire prin care se evidențiază situația de atunci:

“Înainte de promulgarea decretului, de la Securitate veneau presiuni pentru trimiterea acasă a elevelor claselor 1-4 (exista o școală primară unde preda maica Tatiana Radovici); erau eleve, rude de-ale maicilor, ce urmau să rămână în mănăstire, venite de mici. Autoritățile pretextau că era un lucru smintitor, lumea putea crede că sunt copiii maicilor.

Apoi s-a ordonat plecarea a două maici (Alexandra Rață - secretară, și Elisabeta Cegră, bănuită de legionarism).

În continuare, primarul din sat, care era informat, făcea aluzii la câte maici vor mai rămâne în mănăstire... Totuși, după ce au fost nevoite să plece circa 300 de maici și surori... stareța le-a cerut, pe bună dreptate, să semneze o declarație în care menționau că pleacă, nu de bună voie, ci din ordinul autorităților. Au primit câte 500 de lei, prețul unui palton, și au plecat plângând. Unele nu aveau unde să-și plece capul. Nu mai aveau nimic dintr-ale lor. Nu voiau să plece în lume, unde părăsiseră totul. S-au aciuat unele în apropiere, la atelierele de țesătorie. Veneau pe furiș noaptea să mai plângă cu maicile lor bătrâne, să le ajute, să primească sfat. Apoi cele care nu au avut unde să-lășlui, negăsind nimic, au venit îndărăt și au

Tămâie și exil

trecut printr-o comisie medicală; medicii au avut milă de acestea și le-au mai “menajat“, accentuând gravitatea unor boli. Unele erau cu adevărat bolnave de plămâni etc. Cei de la Securitate n-au fost mulțumiți; s-au făcut reproșuri, au fost trimiși alți medici care au zis că în viața lor n-au văzut asemenea diagnostice... S-au făcut abuzuri.

Nu s-a ținut cont nici că absolventele, cu școală monahală, aveau dreptul să rămână. Le-au trimis în...exil și pe ele. Maicilor starețe Eustochia Ciucan și Nazaria Niță li s-a îngăduit să vină pe rând, pe ascuns (au stat și în cotețe de găini, magazii ascunse, zăvorâte) la rostul lor. Cele mai multe monahii și-au păstrat demnitatea cu cinste, cu suspinuri, în umilințe de tot felul. Părintele Cleopa le sfătuia pe toate să moară în mănăstire, să nu rămână pribege în lume, căci este păcat, cu orice preț să se întoarcă de unde au fost izgonite.

Vreo 200 au rămas, bătrâne, lipsite de ajutor, unele bolnave, iar peste 300 au fost izgonite, dar mila Domnului le-a acoperit și le-a adus înapoi“. (Scrisoare, M-rea Agapia, nr. 622 / 2002).

Tot dintr-o scrisoare de la M-rea Agapia, în legătură cu Seminarul din această mănăstire, citez:

“Seminarul s-a desființat în toamna anului 1959; sau mai corect spus, și-a încetat activitatea, deoarece după revoluție, în 1990, și-a redeschis cursurile fără a se mai face forme de deschidere a cursurilor seminariale.

Atunci a fost mare zbucium, mare tragedie în M-rea Agapia. Nu numai că s-a închis Seminarul și noi, tinere profesoare pe vremea aceea, ne-am trezit de două ori lovite, fără serviciu și fără mănăstire... Maica Veronica a fost scoasă din stăreție și înlocuită cu maica Eustochia... Între timp, maicile tinere au început să plece fiind somate de autoritățile legislative de atunci...

Majoritatea maicilor s-au întors în mănăstire, unele înainte de revoluție și cele mai multe după.

Dintre colege, maica Anastasia Romanschi, aici la Agapia. La Văratec, maicile Tatiana Tincu și Olimpiada Isailă. La Govora, maica Iustiniana Văleanu și la Techirghiol, maica Semfora“ (Scrisoare din M-rea Agapia, din 2 aprilie 2002, Gabriela).

Din Agapia Veche, consemnez o altă scrisoare a unei alte maici care a fost izgonită, conform aceluiași decret 410/1959:

“Sunt o simplă monahie...M-am călugărit în anul 1958, iar în 1960 a venit decretul. Cine poate spune în cuvinte durerea, necazul pe care le-am suferit atunci! Am plecat cu două zile înainte de sărbătoarea Bunei Vestiri. Pe toate drumurile erau numai maici și călugări.

Străbătând drumul pribegiei, maicile noastre cântau “La Râul Vavilonului“. Am plecat împreună cu maica Haritina Miron, cu care

locuiam în chilie, și care mă întărea mult, spunând că așa e voia lui Dumnezeu să plecăm, însă nu va dura mult și ne vom întoarce iarăși la cuiburile noastre. Deci, am mers la mama acasă, la Răucești. Mama era paralizată. Aici în casă mai locuia o soră de-a mea care avea trei copii. Aici ne-am sălășluit și noi căci altă șansă nu era. Aveam grijă de mama și mai ajutam la treabă. Multe umiliri am avut de suferit și aici, chiar dacă eram lângă ai mei, căci după cuvântul Domnului “nici un prooroc nu este cinstit în patria lui”. Foarte greu ne era, inima noastră era sfâșiată de durere, sufletul nostru tânjea după viața din mănăstire, piepturile noastre deveniseră scorbură uscată de atâta suferință. Poliția nu ne dădea pace, căutându-ne și noaptea la domiciliu. Noi însă făceam abstracție de aceasta și căutam ameliorare suferinței, plecam noaptea spre mănăstire ca să nu ne vadă cineva când intrăm pe poartă. Așa am umblat cu maica Haritina trei ani de zile, când la mănăstire, când acasă.

În acest timp, Mănăstirea noastră Agapia Veche, era ocupată de maicile pensionare de la Mănăstirea Agafton, printre care se număra și maica Augustina, sora Prea Sfințitului Partenie Ciopron. Aceste maici pensionare de la Mănăstirea Agafton voiau să schimbe denumirea mănăstirii noastre, numind-o astfel: “Noul Agafton”. Pentru aceasta au făcut cerere la Mitropolie pentru aprobare. Pentru acest lucru noi ne-am scârbit foarte mult, și adunându-ne laolaltă (eram mai multe maici care nu ne depărtam de mănăstire, ci stăteam în preajmă) am căzut la rugăciune, respectiv la Psaltire, și Dumnezeu a făcut de am văzut minunea cu ochii, îndată a venit ordin de la Mitropolie ca pensionarele de la M. Agafton să părăsească M. Agapia Veche în 24 de ore și să se prezinte la M. Slatina. Așa că, toate pensionarele plecând la M. Slatina, la noi au rămas doar câteva care nu erau pensionare, însă trecuseră de 50 de ani. Cele care eram prin apropiere veneam și mai ajutam atât la Biserică cât și la ascultările necesare. În această situație fiind, cele de haina noastră, ne muștrău pentru o bucățică de mămăligă cu ceapă și adesea ni se spunea: «Ați venit la aerul nostru?»

După cei trei ani de pribegie am primit ordin să revenim în mănăstire“. (Scrisoare din 15 aprilie 2002, monahia Polixenia)

Acum, o “corespondență“ dinspre Sihăstria aceluși timp:

“Subsemnatul Ieromonah Daniil Dumache, născut în anul 1928, luna august, ziua 15, declar următoarele: în comuna Arsura - Huși, jud. Vaslui, am făcut 5 clase primare între anii 1937-1941; am fost înscris la școala de cântăreți din Huși între anii 1942-1943, unde nu am făcut decât un an. În anul 1946 am fost la M-rea Agapia, între 1 și 15 august; din cauza unor maici din sat nu am fost primit la M-rea Sihăstria și am plecat acasă, la Huși. În anul 1950, la 8 august, am plecat de acasă la M-rea Sihăstria unde

Tămâie și exil

m-a primit Cuv. Pr. Stareț Protosinghel Ioil Gheorghiu. Am stat în mănăstire până în anul 1951, când am fost luat la armată, în construcție, unde am stat până în anul 1954, când, întors la M-rea Sihăstria, am fost numit paraclisier și cântăreț la Schitul Sf. Mina - Tg. Neamț, până în anul 1959; conform decretului 410 am fost scos afară din mănăstire. Am fost trimis acasă la părinți. Am lucrat la colectiv în perioada 1960-1963. În anul 1960 am fost chemat mereu la Securitate la Huși, că am fost ucenic al părintelui Cleopa și că nu mănânc carne. M-au chemat la Securitate la Huși în ziua de 14.09.1960, fiind vineri. M-au bătut de m-au umplut de sânge ca să mănânc carne. Am venit acasă, în anul 1961 am mers la M-rea Sihăstria ca să mă mărturisesc și, în com. Vânători, milițianul Ghe. Băisan mi-a luat buletinul și l-a oprit la miliție. La M-rea Sihăstria am stat două săptămâni, de la 15.04.1960 până la Duminica Tomei.

Am venit la Vânători. Milițianul Ghe. Băisan m-a oprit la Miliția Vânători, a chemat un frizer și m-a bărbierit. A trebuit să-mi scot buletinul în civil și m-am dus acasă la părinți, la Huși. În anul 1963, august, 10, am venit iar la M-rea Sihăstria, și am stat până la 15.12.1963. Atunci P. Stareț Caliopie a vrut să mă primească, dar din cauza Părintelui Victorin Oanele, fiind econom, nu m-a primit ușor; venind niște fete de la Vatra Dornei, fiind ucenice de-ale lui Paisie Olaru, mi-au spus dacă vreau să merg în com. Crucea, la Schitul Rarău, ca să-l înlocuiesc pe părintele Casian Frunză, în calitate de cântăreț la Crucea. M-am dus la Vatra Dornei, și am stat la Crucea până în anul 1965, luna lui August, 15, când m-am dus la M-rea Sf. Ioan de la Suceava, chemat de către Părintele Vitalie Iordache și de către Nestor Vornicescu, atunci fiind stareț. Am stat până în anul 1972. În anul 1965 a venit ca stareț Eftimie Luca. Am stat cu el până în anul 1972, când a fost ales Episcop al Romanului și Hușilor. Atunci m-a luat la Roman. Am stat la Roman până în anul 1979, când m-au transferat la Huși. La Huși am stat până în anul 1999, când am ieșit la pensie. De la 17 ianuarie 1999 am venit la M-rea Sihăstria. Am stat la M-rea Sihăstria până în anul 2002, luna februarie. De la 5 februarie 2002 am fost transferat, la cerere, la M-rea Agafton, unde sunt și în prezent.

Aceasta este declarația mea,

Ieromonah, Daniil Dumache“

Și din această declarație se vede cât de nemilos a fost veacul, prin câte au trecut cei care au fost sortiți să părăsească mănăstirile.

Ca și din poeziile anexe, se vede zbuliumul sufletesc, nostalgia după viața călugărească, frica de a sfârși în “pământ străin“, ca poporul evreu dus în robie, cântând: “La râul Babilonului, acolo am stat și am plâns...“, fără mângâiere...

Să mai vedem. În M-rea Văratec, din catastifele cancelariei rezultă:

“Personal existent în anul 1959: total 453 maici, din care au plecat 47. Personal existent în anul 1960: total 323 maici, din care au plecat 114 maici și în a doua serie 23 maici.

La sfârșitul anului 1960, a mai rămas un număr de 186 de maici“ (Scrisoare de la M-rea Văratec din 2 aprilie 2002).

Tot din M-rea Văratec s-a primit o scrisoare de la fosta stareță, stavrofora Onufria Nechifor, cu diferite date ce privesc viețuitoarele din mănăstirea Văratec la acea dată.

În tabel sunt trecute 323 persoane, iar la rubrica “Observații” scrie la cele plecate “plecată”, dar chiar și aici nu sunt toate cele plecate, au mai fost și alte liste. Sunt multe pe care eu le știu c-au fost scoase și nu sunt în acest tabel“. (Scrisoare din 23 aprilie 2002)

În tabelul respectiv se găsesc plecate 112 maici, rămânând în mănăstire 211 maici bătrâne și suferinde. Redăm o parte din textul scrisorii:

“Îmi amintesc că atunci, în acea perioadă a venit din partea Mitropoliei Pr. vicar Nonea, care a adunat maicile și a dat citire la Decret și la dispozițiile primite, punându-le în vedere ca până la 50 de ani toate să părăsească mănăstirea, sfătuind maicile și surorile să se supună, că altfel pun în pericol mănăstirea să fie desființată.

Vă puteți închipui câte lacrimi s-au vărsat? Cele tinere trebuiau să plece, iar cele în vârstă rămâneau fără ajutor!

Au plecat care pe unde au putut: unele la rude, unele la diferite familii pentru a îngriji vreun bolnav sau a crește copii, altele s-au încadrat în diverse alte activități, scăpând din când în când să mai audă slujbele, să mai vadă ce fac maicile bătrâne.

Măicuța mea, Agapia, avea atunci 48 de ani și a trebuit să plece; și-a luat Ceaslovul și Psaltirea în traistă și a plecat la sora ei. Acolo, Dumnezeu știe câte lacrimi a vărsat! Eu aveam 20 de ani și am mai rămas pe motiv că aveam seminar. Au mai rămas cele cu Seminar și Teologie, un timp, dar a venit dispoziție să plecăm și noi.

Maica egumenă de atunci, Nazaria, Dumnezeu s-o ierte, ne-a protejat pe mine și pe maica Zenaida, ne-a trimis la via mănăstirii, ca să nu fim văzute aici. Aceasta, datorită rugăciunilor Pr. Ambrozie, care mi-a spus că a făcut 80 de acatiste pentru mine ca să nu mă alunge din mănăstire - Dumnezeu să-l ierte! ...

După aceea, prin voința lui Dumnezeu și a unor oameni - cu frică de Dumnezeu - care au pus cuvânt la autoritățile în drept, s-a format o comisie medicală care venea la maici anual, însoțită de un delegat din partea Departamentului Cultelor, de obicei, de către Dl. Vasilescu. În urma controlului medical, câteva persoane exceptate, cu diferite diagnostice,

Tămâie și exil

aveau șansa să se mai întoarcă în mănăstire. Așa am fost și eu primită, și măicuța s-a întors după un an și alte maici care au fost aprobate.

Și, așa, pe rând s-au întors mai multe care nu s-au încurcat în viața civilă. Unele care au fost încadrate au rămas ca să-și facă ani de vechime.

Așa a fost voia lui Dumnezeu pentru păcatele noastre.

În urma acestor condiții, cei care aveau talent au compus versuri. Circulau pe la mănăstiri diferite poezii urzite de călugări și de maici. La noi era maica Iuliana Ivan, ea a decedat și nu știu ce s-a făcut cu manuscrisele ei. Am găsit doar o poezie, "M-rea Văratec". (v. Scrisoarea din 29 ianuarie 2002, monahia Onufria).

În M-rea Secu, după datele statistice, la data de 13 august 1959 erau 40 de viețuitori. Conform decretului 410, au plecat 23 de părinți și au rămas în mănăstire 17 viețuitori.

Mulți poate dintre cititori vor întreba de ce s-a ajuns ca unele persoane să fie atât de atașate de monahism ca să nu poată găsi mulțumirea sufletească și-n lume; vom răspunde că: "Viața monahală este darul de mare preț lăsat de Dumnezeu Sfintei Sale Biserici și, ca fiecare dar, el trebuie păstrat cu scumpătate".

Pentru Sf. Athanasie și Sf. Ciprian monahismul e ca o parte integrantă în ceata ucenicilor Mântuitorului Hristos. Dragostea față de Mântuitorul constituie rațiunea de a fi a călugărului... Viața călugărească, prin ea însăși este o forță duhovnicească care determină îndreptarea gândurilor către Dumnezeu. Acest mod de viețuire, puțin obișnuită în lume, nu se poate duce fără ajutorul lui Dumnezeu...Mănăstirea este așezământul de rugăciune, de învățământ și de muncă cu un număr mai mare de călugări sau călugărițe". (*„Monahismul în Biserică și Societate“*, de arhiepiscopul Adrian Hrițcu - *Cronica Romanului*, nr.8 / 2002, pag.4).

Fără a exagera, decretul 410, pentru monahism, a fost mai devastator decât un război. Drept dovadă, aflăm dintr-o mărturisire a unei maici, evacuată din M-rea Râșca:

Dureri înăbușite pentru o cauză dreaptă

*Motto: “Rătăcit-am ca o oaie pierdută;
Caută pe robul Tău, că poruncile
Tale mi le-am uitat“ (Psalm 118)*

“Doamne Dumnezeul meu, Cel ce ești singur bun și de oameni iubitor, singur bun și blând, singur adevărat și drept, singur îndurat și milostiv, să vină puterea Ta peste mine, netrebnicul robul Tău și să mă întărească cu bunăvestirea dumnezeieștii învățături!” (Catisma a 12-a)

Cu aceste prea luminoase și prea folositoare cuvinte de învățatură creștină din Cartea nemuritoare a Psalmilor, îndrăznesc să-mi rememorez, atât cât îmi stă în putință, câteva momente mai însemnate din viața mea de călugăriță, jertfă vie adusă Domnului, în două regimuri de supraviețuire creștinească.

Mă numesc Hoidragă Aglaia și sunt născută în anul 1928 în satul Borzești - comuna Plopenii Mici din județul Botoșani. Părinții mei se numeau Toader și Ecaterina, țărani agricultori și buni creștini, în familia noastră au fost șase copii: 5 fete și un băiat, rămânând orfani de părinți la vârste aproape fragede. Școala primară am făcut-o în satul natal împreună cu frații mei.

La vârsta de 12 ani, începând cu anul 1940, împreună cu sora mea mai mare, Maria, am fost date sub ascultare la Mănăstirea Agapia, una dintre cele mai cunoscute așezări monahale din Moldova. Aici am primit numele de călugărie Antonia, iar sora mea numele de Epraxia. Am fost date sub ascultare la maica Cleomida Popa, până în anul 1946.

Într-o vacanță de câteva zile am revenit la casa părintească. Aici am fost prădați, împreună cu mai multe familii din sat de o ceată de tâlhari care ne-a luat întreaga agoniseală de pe lângă casă. Mi-amintesc cu mare tristețe de acele timpuri vitrege când întreaga Moldovă era bântuită de secetă. Trebuia, în mod normal, să ne întoarcem la M-rea Agapia, dar n-am mai putut-o face, rămânând la o mănăstire mai apropiată de satul nostru, la Mănăstirea Guranda.

Din ordinul mitropolitului Iașului, Irineu Mihălcescu, s-au mobilizat detașamente de tineri care trebuiau să facă cursuri speciale sanitare pentru ajutorarea răniților frontului. Atunci m-am despărțit cu greu de sora mea, monahia Epraxia care trebuia să urmeze aceste cursuri de caritate, fiind obligată. În această situație am rămas singură, deoarece, sora Epraxia a fost nevoită să colinde multe localități din țară.

În anul 1949, din ordinul Mitropoliei Iașului, am fost transferate la

Tămâie și exil

Sf. Mănăstire Râșca, din comuna Râșca, județul Suceava. Mănăstirea Râșca se transforma astfel dintr-o mănăstire de călugări, până atunci, într-una de maici. Mănăstirea Râșca, ctitorie a domnitorului Petru Rareș, ne-a primit cu brațele deschise. Am aflat bucuroasă că aici erau adăpostite mormintele episcopului Macarie și cel al mamei lui Alexandru Lăpușeanu -Anastasia. Atunci am mai aflat că aici a fost închis marele om politic, mare istoric și orator, Mihail Kogălniceanu, din porunca domnitorului Mihail Sturza...

Aici la M-rea Rașca am avut prilejul să cunosc pe cei mai apreciați preoți și teologi ai vremii, pe părintele Cleopa Ilie și pe preotul teolog Antonie Plămădeală care a fost și profesor la școala monahală, îi purtăm mult respect și multă recunoștință pentru că prin înțelepciunea și rațiunea sa, de teolog apreciat, a contribuit mult la luminarea și înțeleptirea noastră de slujitori credincioși ai Sf. Biserici Ortodoxe Românești.

Mănăstirea avea în proprietatea ei 109 hectare de pământ, pe care îi administra în folosul obștei lăcașului. Cele peste 80 de măicuțe făceau ascultare la grădină, în livadă, în atelierelor cu diferite meserii. Mănăstirea de maici devenise în vremea aceea un adevărat furnicar unde nimeni nu stătea degeaba. Mi-amintesc cu drag de minunatele covoare și carpete țesute cu măiestrie de către harnicele măicuțe; de atelierul de tricotaje, de cel de croitorie și de multe altele unde munca era îmbinată cu rugăciunea, iar rugăciunea se înălța la Dumnezeu pentru liniștea și prosperitatea mănăstirii. Erau realizate aici produse multe, bune și de calitate superioară încât se putea face față chiar și marilor dări către stat. În 1952-53 în timpul cotelor s-au pus mari dări chiar și mănăstirilor. Am predat la timp și în toată integralitatea impusă toate cotele care nu erau deloc puține. Aici am viețuit cu multă demnitate îmbrăcând haina de maică cu multă curățenie trupească și sufletească știind că, numai așa se respectă jurământul depus, de slujire neabătută a vrerilor dumnezeiești. Era opțiunea noastră liberă.

Cei 10 ani petrecuți aici au fost încununați de bucurie și de multe binecuvântări duhovnicești știindu-ne într-o adevărată armonie cu părintele Pangratie, duhovnicul de atunci al mănăstirii. Cu mici excepții, majoritatea măicuțelor și-au păstrat demnitatea, jurământul, chemarea și credința statornică în Dumnezeu. Mănăstirea Râșca a acelor ani și-a păstrat mult timp prestigiul și onoarea în fața satului. Sătenii veneau la acea mănăstire cu multă evlavie, cu multă credință și respect.

Mi-amintesc cu nostalgie că, aici, în minunata mănăstire Râșca, se oficia cu bucurie nespusă Taina Sfintei Cununii pentru cele mai mari personalități ale vremii, atât din împrejurimi, dar mai ales a celor venite din orașul Fălticeni.

A rămas în memoria mea, încețoșată de lacrimi și încărcată de ani, imaginea acelu loc, preafrumos și pitoresc de la poalele muntelui, colină și basm încărcat cu ghiocei și Floarea Paștelui, unde la Învierea Domnului

brazii șopteau între ei, iar eroii treziți de miresme sfinte, își scoteau capetele lor albe din veșnice morminte... Superbe clipe de pace monahală! Liniștea noastră de-atunci era adesea tulburată de milițianul comunei, un oarecare Mahu, care puțin mai alb ca diavolul, de multe ori ne amenința cu plecarea noastră, cu multiplele reclamații care se aglomerau, alimentate de multe cozi de topor care se dădeau prietene ale măicuțelor, care au săpat la temelia bunelor conviețuiri din mănăstire. Diavolul n-a suportat pacea mănăstirii.

Eram în plin avânt de prefaceri comuniste, după modelul primului stat comunist din lume. Biserica noastră creștin-ortodoxă devenea tot mai incomodă pentru conducătorii comuniști. Decretul din 1959, dat de regimul comunist a fost cea mai mare lovitură care a zdruncinat viața noastră creștinească și monahală în special. Potrivit acestui act anticreștinesc, au fost izgoniți din mănăstiri mulți slujitori ai Domnului care cu greu și-au găsit liniștea. Mulți dintre ei au fost exilați, duși la munci grele sau decimați și îngropați în gropi comune. Acești credincioși slujitori ai lui Hristos au ajuns de râsul lumii, fără adăpost, fără servicii, flămânzi, dezbrăcați și fără milă persecutați și urmăriți. Amintirea lor a rămas vie în paginile cărților.

Izgoniți din mănăstiri, fără nici un drept de apel, a trebuit ca fiecare să-și caute un loc de serviciu necalificat, un loc de muncă cinstit care să nu pună în pericol tocmai ceea ce era mai scump pentru noi, acuratețea și continuitatea jurământului către Hristos. Scoase cu brutalitate din mănăstire, un număr de peste 30 de măicuțe, am ajuns să locuim în cea mai insalubră casă din Fălticeni, o fostă cârciumă a unuia Țuțuianu, unde viața nu putea fi concepută fără așternut, fără căldură, fără haine, fără hrană, fără strictul necesar cerut de limitele unei supraviețuiri firești.

Aici am dormit câte 13 persoane într-o încăpere unde nu ne puteam trage sufletul de miros și mizerie; aici ne-am continuat multele și înlăcrimatele noastre rugăciuni către cer. Aici, din zori și până în seară lacrimile noastre se împleteau cu durerea, disperarea și amărăciunea. Ne rugam și plângeam, plângeam și ne rugam. Multe dintre noi, de disperare, căutam un motiv de a ajunge la pușcărie pentru a avea deasupra capului un acoperiș, iar pe masă o felie de pâine... O, vai nouă, în ce stare am ajuns!

Multe dintre noi ne-am găsit loc de muncă în cele mai umile locuri. Am fost angajate în Filatura orașului la cea mai grea muncă pentru femei, la secția de tors, unde multe dintre noi s-au îmbolnăvit deoarece lucram câte 8-10 ore cu picioarele în apă. Aceste multiple dureri fizice determinate de specificul muncii se amestecau într-un mod neașteptat cu suferințele sufletelor noastre, deoarece eram urmărite pas cu pas și la serviciu și în timpul liber, să se afle ce preocupări deosebite avem noi pentru a ni se aplica la timp pedeapsa cuvenită.

Tămâie și exil

Eram suspectate că ne făceam cruce în fabrică la începutul serviciului, că facem rugăciuni în diferite locuri. Am fost obligate să muncim și duminica și în sărbători pentru a fi ținute în mână. Eram oile negre ale fabricii...

7 ani la rând, măicuțele erau planificate să facă serviciul la fabrică chiar în noaptea învierii Domnului, iar ca să-și bată joc și mai concret de viața noastră de creștine afierosite lui Hristos, în Vinerea mare ne obligau să bem lapte. Mi-amintesc cu groază când, obligându-ne să bem laptele, de frică l-am turnat în cismă pentru că în alte locuri mă prindeau mai ușor. Desigur nu toate am rezistat. Omul, cât ar fi el de tare, este de multe ori - copleșit de durere și cade, din disperare. Îngrozită peste măsură că ne vor pedepsi și în alte moduri, mă gândeam serios la ultima mea scăpare, aceea a jertfei supreme - a sinuciderii prin mijloace extreme care ar fi putut pune la adăpost partea sfântă din noi, sufletul nostru pe care nu-l voiam spurcat pentru nimic în lume.

Așa îmi amintesc cum la seminariile noastre primeam instrucțiuni precise cum să ne scăpăm sufletele noastre în cazuri extreme; când nu puțini dintre confrății noștri se aruncau în ape, în fântâni sau în alte situații pentru a nu da satisfacție comuniștilor, sataniștilor să întineze partea sacră a vieții noastre. Mi-amintesc că, una din suratele noastre, fiind forțată să bea laptele în Vinerea mare, l-a amenințat pe comunistul - slugoi că i-l va da între ochi și chiar așa a și făcut. Astfel de atrocități se țineau lanț pentru a ne intimida și diminua credința noastră de mirese credincioase ale lui Hristos.

Mi-amintesc cu groază cum m-am așezat fără teamă în fața mașinii cu delegații de la raion care veneau special pentru noi. La plecarea din mănăstire am făcut multe lucruri care azi nu se mai văd cu ochi buni. Am dat foc la niște cărți însemnate, am luat o icoană făcătoare de minuni din Sf. Altar. Și poate am fi făcut și alte fapte necugetate dacă Maica Domnului nu ne-ar fi ajutat cu mila ei neștiută. Așa se face că maica Epraxia visează într-o noapte pe Maica Domnului care îi poruncește să pună la loc, în Sf. Altar acea icoană făcătoare de minuni pe care o luase, bineînțeles ca ajutor în pribegia care deja își arăta colții ei ascuțiți.

Am continuat viața de muncitoare necalificate, într-o secție a adevăratei sinucideri; m-am îmbolnăvit cumplit având nevoie în această perioadă de numai 8 intervenții chirurgicale. Din această cauză am fost pensionată pe caz de boală.

Am chinuit mult, locuind în diferite locuri câte trei în camere, dar făcând economii după puteri, am ajuns, în sfârșit, împreună cu sora mea, maica Epraxia, să cumpărăm o casă pe strada Dragoslav, unde locuiesc și în prezent.

Bunul Dumnezeu nu ne-a lăsat fără ajutorul și mângâierea Sa.

Nostalgia mănăstirii părăsite ne-a însoțit mereu și în tot locul, îmi mângâiam sufletul scriind cu durere:

De ce ești, Sfântă mănăstire
Așa de tristă și pustie?
De ce-ți plâng clopotele tale
Așa duios, așa cu jale?

Am conviețuit câțiva ani bunișori, aici în orașul Fălticeni împreună cu sora mea. Am simțit nevoia să ajutăm multă lume înlăcrimată care ne-a cerut ajutorul în diferite și grele probleme, echilibrând pe cei vii, dar și purtând de grijă răposaților. Sărim în ajutorul multor locașuri sfinte din: zonă, cu servicii la Sf. Altar, cu cele necesare Proscomidiei.

Dăm sfaturi prietenești și creștinești așa cum ne pricepem mai bine fără a ne pierde prietenii noștri, nici pe cei vechi, nici pe cei noi. Casa noastră este și rămâne, cât o vrea Domnul, loc binecuvântat de popas al marilor noștri preoți și duhovnici ai locului.

Împreună cu sora mea, maica Epraxia, am îmbogățit viața noastră monahală cu fapte creștinești pe măsură. Am înfiat doi copii: Elena și Lăcrămioara; am ajutat ca niște bunici credincioși pe mulți nepoți în lupta lor cu școala. Iată numele câtorva dintre ei: Ioan-Florentin, Nicolae, Constantin, Ioan, Paula, pe Pr. Adrian, Doru, Bogdan și pe alții. Suntem mulțumite în fața lui Dumnezeu că, în disperarea prin care am trecut, am găsit remediul, mângâierea și echilibrul în tot ce am întreprins cu Binecuvântarea Domnului.

Mulțumesc lui Dumnezeu pentru grija Sa nespusă.

Închei aceste multe și-nlăcrimate rânduri cu patru și amare «**Viersuri de demult, la plecarea din mănăstire**»:

“Rămâi cu bine, Sfânt Altar,
Lăcaș de închinare,
În care am primit în dar
De-a pururea iertare“

(Monahia Antonia Hoidrag, Fălticeni).

Și acestea:

Călătoare rândunele,
Trec în zbor spre casa, mea ,
Și gândind cu dor la ele
Mă cuprinde jale grea.

Tămâie și exil

Când spre casele iubite
Veți abate lin din zbor
Și-ți vedea că-s năruite
De comuniști cotropitori.

Iar măicuțe plângătoare
Vor ieși duioase-n prag,
Rândunele călătoare
Unde-i tineretul drag?

Să nu spuneți că pe mine
În robie m-ați văzut,
Și legată-n lanțuri grele
Eu mă plimb necunoscut.

Eu mă plimb prin umbră mută
Cu privirea către cer,
Căci nici cerul nu m-ajută
Când călugărițe pier,

Împlinindu-mi ascultarea
Și talantul ne-ngropând,
Mi-am făcut călătoria
Dând în lume altor rând. (*Pribegie*)

Și:

Plângeți azi îndurerate
Voi fecioare din Sion
Astăzi sunteți aruncate
În străinul Babilon.

Cât ați fost voi de iubite
Colo-n muntele cel Sfânt
Azi de toți sunteți hulite
Fără nici un crezământ.

Vă-mbrăcați numa-n podoabe
Ca miresele cerești,
Azi sunteți ca niște roabe
În veșminte sărăcești.

Ieri cu Mirele la cină
Zilnic toate petreceați,
Azi în țara cea străină
Cu contrarii vă cinați.

Astăzi casa e pustie
Și Sionul e închis,
S-a dus dulcea veselie
S-au stins toate ca un vis.

Peste suflete cernite
S-a lăsat zăbavnic greu,
Lacrimi curg nestingherite
Bocete s-aud mereu.

A muțit și cântăreața
Țarinii dumnezeiești,
Cel ce ne-ndulcea ospățul
Cu vorbiri apostolești.

Căci aleasa-ntre alese
E-ngropată la-nchisoare,
Pusă în zăvoare dese
Jertfa stă pentru popoare.

Tace sfânta alăută
Care slujba vă-ndulcea,
Gura dragostei e mută
Ce pe mire îl vestea.

Plângeți, plângeți, o! fecioare,
Plânsul neamului întreg
Pribegia cât vă doare,
Doar puțini o înțeleg.

Să păziți mereu nestinsă
Candelă spre-ntâmpinare
Ca să fie-n veci neatinsă
Sfânta Flacăra-n chemare.

Va veni al vostru Mire
Cu lumina-ncununat,

Tămâie și exil

Cu cereasca Lui oștire
Ca un Mare împărat.

El va izbăvi Sionul
De străinii care-l țin,
Va învinge Vavilonul
Și de domnul cel străin.

Peste Sfânta din cetate
Slava iar va străluci,
Iar voi înfrumusețate
Lui mirese iar veți fi.

Mâna Lui de daruri plină
Vă va încununa frumos
Cu argint și cu lumină
Ca mirese-a lui Hristos. (*Fecioarele Sionului*)

Din aceeași sfântă M-re Râșca citez un alt text despre acest loc prezentând situația mănăstirii din acea vreme, personalul mănăstirii, starea materială și felul cum s-a desfășurat viața după aplicarea decretului 410.

“Mănăstirea Râșca, în viața de obște cu un personal de 84 de maici și surori, cu doi preoți duhovnici: părintele Pangratie Drăguțu și părintele Nazarie Chirilă și maica stareță stavroforă Nimfodora Baltag, adusă din Mănăstirea Agafton de Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Partenie Bușcu, fiind atunci exarhul mănăstirilor. Mănăstirea Râșca era sub conducerea Mănăstirii Slatina când Părintele Cleopa era starețul acestei mănăstiri. Mănăstirea Râșca avea 109 hectare pământ arabil, fânaș și două iazuri cu pește, unul în fața mănăstirii și unul la pădure și două hectare de vie la Cotnari. La gospodărie aveam două perechi de boi, doi cai și zece vaci, porci și păsări până la o sută. Consiliul mănăstirii era compus din amândoi părinții, Maica Stareță Nimfodora Baltag, maica Epistimia Bejan, casieră, maica Tecla Afloarei, secretară, maica Evlampia Bădilă, economă mare, maica Antima Cociorbă, eclesiarhă mare, maica Tomaida Negrea, cu primirea oaspeților, și Teofana Scînteii, șefa atelierului de covoare. În anul 1959 a venit Părintele Porcescu de la Iași, părintele Costache Cercel de la Fîntîna Mare și domnul Galan care era împuternicit atunci și ne-a spus: “conform decretului nr... trebuie să părăsiți mănăstirea de bună voie, mergând fiecare de unde ați venit, la colectiv“. Trei luni de zile am stat fără să ne supunem acestui ordin, dar venea miliția și ne spunea să dăm declarație unde plecăm; după Sfintele Paști am ieșit cu multe lacrimi

vărsate până atunci. Am intrat în filatura de in și cânepă din Fălticeni ca muncitoare la mașini, vreo 20 de maici, în rest, maica Nimfodora s-a dus la Agapia Veche, Părintele Pangrație Drăguț a intrat paznic la pădure, unde l-au controlat să vadă ce avere i-a rămas de la mănăstire. El i-a dus în camera unde stătea și le-a arătat Ceaslovul, Psaltirea și câteva icoane și le-a spus: dacă vreți să le luați, vi le dau; nu, părinte, nu avem ce face cu ele. Mai târziu, s-a dus la Mănăstirea Vorona, duhovnic al mănăstirii. Acolo a murit. Părintele Nazarie Chirilă s-a dus la Mănăstirea Neamț, schitul Ovidenia, unde a avut o moarte tragică: hoții i-au dat foc după ce a venit de la slujbă, spre 2 februarie, când a simțit paza de la muzeul lui Sadoveanu. I-a rămas capul cât pumnul și acuma îi ardea ficatul, nu mai știu în ce an, rămășițele le-au pus în sicriu și l-au înmormântat la Mănăstirea Neamț. Noi am intrat în filatură cu uniforma călugărească, în afară de scofie, trei luni de zile, cu dulame lungi, baticuri negre pe cap; că nu aveam haine civile; dar a venit o inspecție de la București și i-a zis directorului: “maici ai, turn ai, îți mai trebuie o cruce deasupra și mănăstirea este gata“. Dar directorul a spus: “dacă aș avea o sută de maici, aș lucra cu jumătate de filatură, ele la nunți nu se duc, la cumătrii și petreceri nu se duc, sunt foarte corecte la locul de muncă, sunt foarte mulțumit de ele“. Și nouă ne-a spus să ne schimbăm uniforma că până la urmă,ăștia de la București, mă fac stareț, și în felul acesta am îmbrăcat haine civile...

Am lucrat în filatură 24 de ani, pe trei schimburi, și am ieșit la pensie. Trebuia să mai fac un an dar nu am putut că eram bolnavă cu stomacul, aveam ulcer. Odată cu ieșirea noastră din mănăstire, s-a desființat și gospodăria. Patru boi cu tot atelajul au fost dați la Mănăstirea Văratec, vacile și caii au fost date la alte mănăstiri care au mai rămas. Maica Nimfodora Baltag și cu două surori ale ei, Valentina Baltag și Agafia Baltag au murit toate trei la Mănăstirea Slatina. Maica Epraxia Hoidrag a murit și este îngropată la noi, la Buciumeni. Maica Tomaida Negrea și Adriana Nastasoși au murit la Mănăstirea Predeal și sunt înmormântate la Sâmbăta de Sus. Maica Varvara Ilișescu a murit în Mălini și acolo este îngropată. A mai rămas sora ei, Miropia Ilișescu. Maica Antima Cociorbă a murit la Agapia Veche, maica Barbălată Evghenia este pensionară și stă în Iași, maica Velasia Hanganu, îngropată aici la Oprișeni și multe care au murit pe la casele părinților nu le mai știm, care și unde și-au luat sfârșitul. Maica Antonia Hoidrag este la casa ei, face prescuri și colive pentru tot orașul, dar duminica și în sărbători vine la mănăstire, la slujbă. Maica Leonida Moceanu este îngropată la Târgu Neamț, maica Iventia Popescu este îngropată la Oneaga, la familia ei. Noi mulțumim Bunului Dumnezeu că am ajuns; să ne ajute Maica Domnului să ne găsească sfârșitul aici, în mănăstirea în care am făgăduit la călugărie...

Legat de Mănăstirea Râșca, vă mai spun că s-a făcut acolo școală

Tămâie și exil

monahală timp de doi ani de zile, profesor era Prea Cuviosul Părinte Antonie Plămădeală, și ca administrator al Mănăstirii Râșca ne-a fost de mare ajutor. Mănăstirea Slatina avea preoți cu studii superioare duhovnicești; nu pot să-l uit pe Prea Cuviosul Părinte Arsenie Papacioc; datorită Prea Cuvioșiei Sale și staturilor lui duhovnicești sunt în mănăstire. Au fost duhovnici de aur: Părintele Cleopa, Părintele Paisie pustnicul, care nu se pot uita niciodată. Părintele Antonie Plămădeală a făcut și doi ani de închisoare, în timpul acela greu. După asta, a făcut doctoratul și când mai avea trei luni până să-l termine, l-au scos afară, cu decretul. A intrat ca muncitor la o fabrică de mase plastice. Trei luni de zile a măturat deșeurile de la mașini, dar după asta, văzând directorul că are studii superioare, l-a pus la birou, îmi amintesc, când am dat examenul școlii monahale, au participat: Înalt Prea Sfințitul Sebastian, pe care l-am avut la toate călugăriile care s-au făcut la Râșca, Prea Cuviosul Părinte Arsenie Papacioc, maica Veronica Constantinescu, pe atunci stareță la Mănăstirea Agapia, și directoarea Seminarului de maici din Agapia, pe Prea Cuviosul Părinte Victor Ojog, profesor de muzică la Mănăstirea Neamț, și pe mulți alții, care au sprijinit monahismul nostru. Mulți au murit. Azi îi mai avem pe Înalt Prea Sfințitul Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, pe Prea Cuviosul Arsenie Papacioc, în prezent duhovnic la mănăstirea de maici Sfânta Maria din Techirghiol. Ne rugăm Bunului Dumnezeu și Măicuței Domnului să scăpăm de timpuri grele ca atunci, să avem pace și liniște în țara noastră. Amin“. (Monahia Tecla Afloarei)

Ca să sintetizăm situația mănăstirilor și schiturilor desființate conform decretului 410/1959, aici, în Eparhia Iașului, putem să numărăm pe degete ce mănăstiri au rămas active, cărora li s-a dat autorizație de funcționare: M-rea Neamț, M-rea Secu, M-rea Cetățuia, de călugări, iar de maici, M-rea Agapia, M-rea Văratec, M-rea Sucevița și Moldovița. M-rea Sihăstria a devenit azil pentru călugării bătrâni, iar M-rea Slatina, azil pentru călugărițele bătrâne, în aceste două mănăstiri au fost aduși călugării și călugărițele bătrâne, unde cele mai multe persoane au și răposat fără a-și mai vedea mănăstirea de metanie.

În Episcopia Romanului n-a mai fost nici o mănăstire autorizată, ci toate au fost desființate. Cele care au fost monumente istorice, ca: Putna, Dragomirna, Sf. Ioan cel Nou, Suceava etc, au rămas cu un personal redus pentru pază și întreținere.

Nu cunosc exact situația din Muntenia, dar și în Eparhia Bucureștilor n-au rămas decât M-rea Cernica, M-rile Căldărușani și Sinaia, de călugări, iar de maici, M-rea Pasărea și M-rea Țigănești. Unele au devenit azile de bătrâni, cum au fost: M-rea Dealul, pentru călugări, Viforâta, pentru maici. În Mitropolia Ardealului a rămas numai M-rea Sâmbăta de Sus, pentru

călugări, iar pentru călugărițe, niciuna. În Mitropolia Olteniei, de asemenea, au mai rămas pentru călugări mănăstirea Lainici, iar pentru călugărițe, mănăstirile Polovragi și Tismana.

În Mitropolia Banatului n-au rămas, decât ca tolerate, mănăstirile Izvorul Miron și Timișeni.

Iar la Arhiepiscopii și Episcopii, după cum urmează:

Episcopia Râmnicului: pentru călugări, mănăstirile Cozia și Frăsinei, iar pentru călugărițe, M-rea Horezu.

Episcopia Buzăului: pentru călugări, M-rea Ciolanu, pentru călugărițe, mănăstirile Rătești și Sihastru, pentru maici bătrâne.

Episcopia Romanului: n-a rămas nici o mănăstire cu drept de funcționare, ci doar ca monument istoric, M-rea Bogdana, care în cele din urmă s-a transformat în mănăstire de maici.

Pe meleagurile Dobrogei funcționa M-rea Cocoș, pentru călugări, iar pentru călugărițe, Celic-Dere. M-rea Saon era o anexă a Arhiepiscopiei.

Arhiepiscopia Clujului: a fost o singură mănăstire, de călugări, Rohia, care datorită starețului din acea vreme, Justinian Chira, s-a putut dezvolta, devenind una din mănăstirile de seamă ale Ardealului.

Episcopia Oradiei: exista ca tolerată M-rea Izbuc, de călugări, reînnoită de starețul Orest Tretenia, cu binecuvântarea episcopului de vie memorie Vasile Coman.

În mare, cam așa s-a procedat cu mănăstirile din țara noastră.

Faptul că s-a publicat în revista **Porunca vremii**, nr. 1-2 / 2002, articolul “Mărturii inedite privitoare la aplicarea decretului 410 / 1959”, de către un tânăr absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, d-nul Răzvan Surcel, voi căuta să citez din mărturiile câtorva persoane menționate în acest articol și în cartea de față:

“Originala ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, mănăstirea Horezu a fost și ea trecută sub lovitura necruțătoare a Decretului 410 / 1959. Despre această problemă am reușit să vorbesc cu maica proestareță, care a fost stareță în acele timpuri și cu monahia Eftimia Ciungara, care venise de la mănăstirea Bistrița.

Răzvan: Cine era stareță la Bistrița în acea vreme?

Maica Eftimia: Era maica Olga Gologan, ajutată de sora ei Teodosia Gologan. Mănăstirea a întemeiat-o Epiharia Moiescu. Ea a fost la început stareță la Horezu și avea mare trecere la Guvern, în timpul ei s-a făcut obștea, fiindcă aici la Horezu, maicile erau de sine, fiecare avea casa ei. Și ea a obligat maicile să facă o obște, și unele care nu au vrut au plecat. Era învățată bine maica; are cărți scrise de muzică care și acum se folosesc, de exemplu la praznicul Adormirii Maicii Domnului.

Fiindcă se înmulțiseră copiii orfani, maica Epiharia a deschis un orfelinat la Bistrița, era după primul război mondial și erau aduși nu numai

Tămâie și exil

orfani ci și alții găsiți la poarta mănăstirii. Deci a făcut două orfelinat și la Horezu și la Bistrița. La Bistrița era școală și avea profesori dintre maici, pe când la Horezu veneau din sat. La un moment dat, la Bistrița erau aproape 1000 de persoane. Din fetele orfane au ieșit intelectuale care au fost trimise pe la facultăți. După Epiharia a venit stareța Olga Gologan iar sora ei, Teodosia, era secretară. Ultima stareță a fost maica Evghenia Racoviță, profesoară de germană, crescută acolo.

Dacă s-au desființat școlile, toate maicile au intrat în Cooperativă. Și atunci, patriarhul Iustinian a fost de bună înțelegere cu statul, n-a stat să se certe cu ei, a desființat școlile de la Bistrița dar a făcut seminar pentru maici la Plumbuita. Patriarhul a luat personalul didactic de la Bistrița și l-a dus la Seminarul de la Plumbuita.

R.: Care a fost motivul desființării mănăstirii Bistrița?

M.E.: Motivul a fost că vroiau să facă acolo școală pentru copiii bolnavi mintal, fiindcă maicile nu produc pentru Stat. Le-a dat afară cu forța de acolo. Și la Horezu, după 1959 s-a desființat Seminarul monahal. Eu eram în anul al IV-lea la teologie și a venit ordin care spunea că n-au voie să mai învețe călugării și călugărițele.

Decretul i-a scos pe călugări și călugărițe din mănăstiri ca să meargă să lucreze în fabrici, că aicea nu produc. Aveau o diplomație diavolească, că i-a luat cu frumușelul. A venit inspectorul de la Pitești și a zis așa: "Toate maicile să facă o cerere: unde se duc, la cine se duc..." Asta a fost o șmecherie extraordinară ca să nu se facă tulburare. Apoi le zicea: "Dacă umbli acuma brambura și nu ieși, nu te mai primește nimeni - în vederea obținerii unui loc de muncă." Și ele de frică au ieșit. Veneau cu mașinile și ne încărcau. Iar pe unele le-a dus la Sibiu, la Brașov.

La mănăstirea Horezu au mai rămas vreo 9-10, fiindcă și-au dat seama că mai era nevoie de ele pentru întreținerea mănăstirii. Eu veneam de la București și știam că așa era Decretul: toate pleacă sub 50 de ani, afară de cele cu pregătire duhovnicească. Cu pregătire duhovnicească erau cele cu școala monahală, cu seminarul, cu teologia, însă, la Bistrița le-a dat pe toate afară. Și ele, de frică plângeau și plecau. Le dădea câte 500 de lei și un rând de haine.

Fosta stareță a mănăstirii Horezu mi-a relatat că și ea a fost obligată de către autorități să scoată în jur de 40 de maici din mănăstire. Pentru o parte a intervenit, motivând că e necesar să nu rămână mănăstirea pustie, tocmai când s-a deschis șantier de restaurare. "Veneau liste, primeam telefoane, și de la episcopie veneau presiuni, că la Prea Sfințitul îi era frică de ei: «Duceți-vă, ca să mă scap de ei!»

R.: După '59 comuniștii mai veneau să interogheze sau să controleze?

Maica proestareța: Păi, veneau, dar ei nu erau oameni răi, erau tot ai

noștri. Și dacă veneau, vroiau să se informeze cine a venit și ce urmărește. La masă când veneau străinii, discutam banalități pentru că atunci când ne întrebau despre ce s-ar fi discutat, le ziceam: “Aaa! Eu am condus discuțiile - fleacuri.”

În fiecare lună trebuia să prezentăm raportul: cine a venit, câți străini, ce s-a vorbit etc.

R.: S-au atins comuniștii de patrimoniul mănăstirii?

M. pr.: Nu, nu s-au legat. Sora lui Ceaușescu și-a făcut un covor aicea. A lucrat Domnul și nu i-a lăsat să vină. Dacă venea cucoana cine știe ce făcea.

În fiecare an făceam cursuri de ghizi și veneau cei mai buni profesori de la Academie. S-au ținut la Cozia, Sinaia, București, Techirghiol.

Securiștii erau periculoși. Veneau aici și spuneau: “Maică, ce tot spui la ăștia povești? - Nu-s povești, eu le citesc de pe pereți.” Noi aveam cursuri de ghizi care erau în așa fel concepute încât protejau poporul, cultura, neamul și sfinții despre care nu puteai vorbi atunci. Veneau ca fiarele împotriva și plecau blânzi. Veneau miniștrii cu cucoanele lor și făceau pomelnic fără să vadă soțiile lor și ele făceau pomelnic fără să vadă soții lor. Erau credincioși dar se fereau și de umbra lor.

R.: Primii ani după Decret au fost mai grei pentru viața mănăstirii?

M. pr.: Primii 5 ani după Decret au fost mai grei. Nici pâine nu ne dădea voie să luăm. Noi, ca să luăm pâine de la Horezu, ne sculam la miezul nopții și mergeam cu calul.

R.: Ați avut viață liturgică, aici în mănăstire, după Decret?

M. pr.: Da, am avut preot, viață liturgică, tot timpul. Trebuia să ne purtăm cu multă diplomatie cu Securitatea. Nu trebuia să te iei în gură cu ei, aveau și ei superiorii lor. Toți străinii care veneau, erau urmăriți prin noi, fiindcă ne avertizaseră că străinii își găsesc locuri ascunse în mănăstire și își schimbau acte între ei, documente.

R.: Înainte de Decret câte viețuitoare avea mănăstirea Horezu?

M. pr.: Erau aproximativ 120, cu tot cu seminaristele. Ne-au scos din ordinul Episcopiei, și Episcopia din ordinul Statului.”

Despre M-rea Cozia, citez din același autor:

“Părintele stareț Gamaliil își amintește perfect ziua de 9 martie 1960, când Episcopia Râmnicului a chemat pe toți stareții din eparhie pentru a fi instruiți în aplicarea Decretului 410 / 1959. De față erau Prea Sfințitul Iosif, inspectorul cultelor Bărbulescu, ce s-a dovedit radical în aplicarea prevederilor Decretului și toți stareții din întreaga eparhie a Râmnicului. Fiecare stareț a fost obligat să facă o statistică a viețuitorilor din mănăstirile și schiturile pe care le conduceau și să comunice numărul disponibilizaților. În cazul mănăstirii Cozia, în acea vreme au fost 30 de viețuitori, iar după

Tămâie și exil

Decret trebuiau să rămână 4.

Văzând situația critică și dureroasă în care era pusă mănăstirea Cozia, părintele stareț Gamaliil care era stareț și atunci, a înaintat P.S. Iosif o cerere prin care își dădea demisia în cazul în care nu vor fi respectate condițiile pe care le-a formulat în cerere, spre exemplu: solicita un număr de 8 călugări fiind nevoie de ei atât pentru viața liturgică cât și pentru întreținerea mănăstirii. Respectiva cerere a fost aprobată în mod tacit de către Episcopie. Părintele stareț Gamaliil mai păstrează încă acea cerere de demisionare pe care am citit-o și eu.

De asemenea, comuniștii au confiscat toate pământurile și averea mănăstirii.

Pe diverse motive, starețul mănăstirii Cozia a fost chemat la București și anchetat de Securitate. De altfel, mănăstirea primea deseori inspecțiile Securității care controla numărul de călugări și starea lor de spirit.

După restaurarea frescei interioare, tovarășa academician Ceaușescu a dat dispoziție ca să nu se mai officieze slujbe în biserica mănăstirii pentru a nu se degrada fresca proaspăt restaurată. Așadar, monahii au fost nevoiți o perioadă de timp să officieze sfintele slujbe în bolnița mănăstirii unde se afla o pictură murală mult mai valoroasă! Au fost cazuri când mai oficiau sfintele slujbe în biserica mănăstirii, dar când treceau tovarășii sau oficialități de la București, erau înștiințați dinainte ca nu cumva să încalce ordinul tovarășei.

Părintele Gamaliil consideră că, de nu era sprijinul Occidentului, mănăstirea Cozia urma să fie desființată.

Părintele stareț își aduce aminte că **P.S. Iosif a fost o persoană fricoasă, temătoare, care și-a lăsat fără sprijin călugării într-o perioadă când aveau mai mare nevoie de sprijinul său.** După cum mărturisea părintele, într-o ședință, P.S. Iosif s-a ridicat făcând următoarea afirmație: “Și fără monahism merge înainte Biserica“. Sau a mai fost un alt episod în care un părinte vizat să părăsească obștea mănăstirii Turnu s-a ascuns în cuptorul de uscat prune din care a refuzat să mai iasă. Drept urmare, P.S. Iosif le-ar fi zis celorlalți călugări: “Dacă nu-l puteți da afară, atunci ieșiți voi din mănăstire!“

Despre același subiect, cu maica stareță a Mănăstirii Bistrița de Vâlcea, Mihaela Tamaș, și monahia Maftidia, “cea mai bătrână maică din obștea mănăstirii“:

“Înainte de Decret, maica Mihaela fusese monahie la schitul Înălțarea Domnului din eparhia Romanului. Acolo erau 20 de viețuitoare. Decretul a zdrobit viața monahală a acestui schit în vremea toamnei, aducând după sine și desființarea sa. Maicile, când prindeau de veste că vin oamenii Securității, fugeau și se ascundeau prin pădure. Dar acest obicei nu

I-au putut continua până la infinit. Fiind nevoite să-și câștige existența în societate, au intrat ca muncitoare necalificate prin fabrici. Conform mărturiei maicii Mihaela, în primii 5 ani după Decret fostele maici ale schitului au fost urmărite pas cu pas de către Securitate.

După Decretul 410/1959, în eparhia Romanului, din totalul de mănăstiri și schituri de care dispunea, a rămas o mănăstire de maici, Sihastru, unde au fost aduse starețele de la schiturile și mănăstirile desființate din această eparhie și un schit de călugări, Nichifor, doar aceste două așezări monahale au rămas în picioare după tăvălugul Decretului.

Reușind să scape de hărțuiala Securității, maica Mihaela a plecat la mănăstirea Sucevița. Aici situația nu era atât de precară ca și în alte părți, fiindcă stareța acestei mănăstiri, maica Xantipia avea un frate în conducerea Securității din Iași, și drept urmare mănăstirea Sucevița se bucura de un regim de toleranță din partea autorităților.

Maica Mihaela își amintește că de câte ori venea Ceaușescu în vizită la mănăstirea Sucevița, din fericire rar, mănăstirea era împânzită de securiști. Toate bucatele ce urmau să fie servite președintelui și oficialităților erau testate ca nu cumva să fie otrăvite.

Răzvan: Comuniștii au desființat mănăstirea Bistrița, sau au lăsat aici câteva viețuitoare?

Maica Mihaela: Au adus aici o școală profesională specială de copii înapoiți mintal și pe maici le-au scos afară.

R.: Pe toate?

M.M.: Nu. Numai două au oprit pentru îngrijirea bisericii și copiii au locuit în toată mănăstirea; iar pentru cele două maici au lăsat aici două camere și una pentru preot, încolo tot ne-au luat.

R.: Și atunci din ce trăiați?

M.M.: Aveam aicea în față o grădină de zarzavat pe care nici asta n-au vrut să ne-o lase. Și au locuit -copiii - până s-a stricat tot, de nu se mai putea locui. Pe urmă i-au scos afară și le-au făcut un internat -funcționabil până în ziua de astăzi - tot pe locul mănăstirii.

R.: Cam câte maici ați fost înainte de Decret?

M.M.: Păi am fost până la 2-300. Aici a fost grădiniță de copii, școală primară, liceu teoretic și industrial. Veneau eleve din toată țara să facă liceul aici, așa că eram până la 800 de suflete de toate.

R.: Pe ce motiv au desființat mănăstirea? O bănuia că ține legătura cu partizanii?

M.M.: Nu știu. Maica stareță a noastră zicea așa: “Pleacă ai noștri, vin ai noștri“. Era foarte miloasă. Când au scos maicile de aici, maica stareță Evghenia Racoviță s-a dus la mănăstirea Govora și acolo și-a terminat viața. Aici au rămas două maici: una nu mai este, și eu. Sfântul Grigore ne-a ajutat în toate.

Tămâie și exil

R.: Maicilor scoase le dădea o sumă de bani?

M.M.: Nu le dădea nimic. Nici salariu nu le dădea. Aici a fost mănăstire de călugări la început, până în 1916. Și stareța a fost directoare la București, la Leagănul Sfânta Ecaterina. Avea două nepoate la școala normală de acolo. De acolo, împreună cu nepoatele astea două au venit aici. Și s-a unit Leagănul Sfânta Ecaterina cu orfelinatul de la Palatul Ghica și au venit toți copiii aici. Eram în locul ăsta vreo 24 de copii și pe urmă, când s-a auzit că se face orfelinat aici, a început să aducă lumea copiii săraci. Apoi Primăria capitalei trimitea copiii pe care-i găsea pe străzi, abandonati. Eu de atunci sunt aici, din 1916. Se primeau copii numai de la trei ani în sus, că nu avea cine să-i crească dacă erau mai mici.

La noi se făcea cor. Eram atâtea sute. Venea lumea de la București să asculte corul maicilor de la Bistrița; ziceau: “corul Bistriței întrece corul patriarhal!”. Venea și regina Maria cu Mihăiță. Era o sărbătoare, atunci, la Bistrița. Maica stareță a compus și un cântec pentru primirea reginei:

“Regină înaltă, stea slăvită
Ce ne apari zâmbind voios
Ca steaua albă răsărită
Pe cer când s-a născut Hristos.
Bine-ai venit, bine-ai venit
De fericire-ți faci parte Cel de sus
Cum nouă scumpă a ta sosire
Azi fericirea ne-a adus

R.: Pe maici le-a scos după prevederile Decretului 410?

M.M.: Așa se auzea, dar au scos și de la 70 de ani. La noi nu au fost așa maici în vârstă. Vă închipuiți, dacă am fost crescute aici de la 3-4 ani... Și eu sunt aicea de la 4 ani și jumătate.

R.: Maicile au fost scoase treptat sau toate odată?

M.M.: Nu toate odată, veneau liste. Zicea că scoate până la 50 de ani și eu aveam 51 de ani. Erau unele care mai spionau pe colo, pe colo și spuneau la Securitate. Tot se auzea ce făceam aici. Aveau ei oamenii lor. Nu știu dacă erau maici.

R.: Pe dumneavoastră și pe cealaltă maică v-au oprit în mănăstire pe anumite considerente?,

M.M.: Noi aveam în grijă biserica mare și bolnița.

R.: Patriarhul Iustinian, care era prieten cu maica stareță, nu a putut interveni în favoarea mănăstirii?

M.M.: Nu, nimeni nu a putut face ceva, n-au putut interveni. Ei au scos tot ce au vrut.

R.: După desființare mai avea mănăstirea preot?

M.M.: Ne-a lăsat preotul paroh care avea însă încă trei biserici: Schitul Păpușa, la Păr și Pietreni. Nici preot nu aveam. Acesta venea la trei săptămâni și făcea slujbă. Nici clopotele nu ne-au dat voie să le tragem nu știu câți ani. Cineva din sat a făcut o cerere la episcopie și atunci ne-a dat voie. Era foarte strict la început“.

Continuăm cu următoarele convorbiri cu părintele ieromonah Pavel Ioniță “ultimul martor din obștea acestei mănăstiri (Mănăstirea Bodrog) care a suferit prigoana comunistă.“

Răzvan: Părinte, v-aș ruga să-mi istorisiți câte ceva despre Decretul 410 / 1959, cum s-a aplicat aici la mănăstirea Bodrog?

Părintele Pavel: Înainte, la mănăstire era bună rânduială în toate, însă, de la o vreme vedeam din partea conducerii o răceală față de rânduielile pe care le cerea credința. Vedeam aici, în mănăstirea noastră» că venea adesea Miliția și Securitatea. Erau atunci la noi vreo 3 frați care erau mai noi. Odată a venit un ordin de la Episcopie, prin care se solicita studii teologice. Cei trei aveau clasele primare, știau să scrie și să citească.

R.: Cam prin ce an s-a întâmplat aceasta?

P.P.: Prin 1958. Și atunci i-au dat afară, trei deodată. Ne-a pus pe gânduri faptul acesta. Printre noi mai era unul mai bătrân, părintele Iov, care făcuse de două ori pușcărie pe motiv că fusese legionar. **Legionarii nu aduceau un rău, ci erau oameni care aveau credință, voiau să facă un bine.** Fostul regim l-a căutat pe acest om și l-a găsit aici, la Bodrog. Pe motivul acesta, mănăstirea a fost luată la o atenție deosebită din partea Securității, crezând că acest părinte cine știe ce politică anticomunistă făcuse cu noi. Ori acest om își vedea de treabă și nu ne dădea nouă sfaturi politice. S-a pus problema să fie schimbat de la această mănăstire. Eu, cel puțin eram cu el, îi țineam partea. În 1959, aproape de Paști, într-o noapte, au venit aici la mănăstire armata cu reflectoare și l-au ridicat pe părintele Iov. Au percheziționat cu de-amănuntul toată mănăstirea să vadă dacă nu sunt arme ascunse. Nu s-a aflat nimic. La poarta mănăstirii era un camion cu prelată în care l-au suit pe părintele Iov și mai erau acolo și alții printre care și monahia Patricia de la Gai, fosta stareță. După ce au plecat am găsit ușile de la biserica mănăstirii larg deschise, ușile Altarului deschise, au intrat pe ușile Altarului profanându-l prin nesăbuinta lor, neținând seama de sfințenia Bisericii. Când s-au dus, noi am rămas plângând. Eram aproape de Sfintele Paști. Să nu aibă nimeni parte de așa sărbători triste cum am avut noi!

După aceea și eu, prin faptul că mai înainte eram cu el, la vreo lună, a venit consilierul episcopiei, pe la ora 1 (13), când eram noi la masă, unul Vancu și cu Macovei. Au venit și m-au chemat de la masă. Consilierul: Vancu se uită la mine și zice: “- Părinte Ioaniță, scurt pe doi, dumneata

Tămâie și exil

trebuie să părăsești mănăstirea“. “ - Eu ? Cum să părăsesc mănăstirea? Că eu am venit la mănăstire pentru ca aici să-mi fie viața, aici să-mi fie masa, aici să-mi fie și mormântul.“ Mi s-a înegrit în fața ochilor. Ei m-au observat cum tremuram plângând. S-au sculat și m-au lăsat pe bancă. Am plâns cum nu știu să mai fi plâns vreodată. Ei au crezut că mă voi bucura că mă scot din mănăstire. Mi-au dat ordin ca a doua zi de dimineață să fiu la episcopie, dar ras. Eu nu m-am ras. M-am dus așa la episcopie. Când m-am dus la episcopie, împuternicitul de atunci, unul Câmpeanu, m-a ținut acolo vreo două ore. După vreo două ore a ieșit afară și m-a văzut că-s neras. S-a uitat la mine și mi-a zis: “Ei, du-te înapoi și stai acolo“. Eu eram atunci în postul de econom al mănăstirii și n-avea cine să conducă treburile ei. Pe acest motiv mi-au dat drumul.

Părintele Ioasaf Murzenco, preot al acestei mănăstiri, s-a retras la o parohie și Mamima starețul s-a retras la o biserică de mir ca paroh. Ei au simțit ceva. Am rămas eu calul de bătaie aici în mănăstire. Mai era bătrânul Isaia de vreo 60 de ani și mai câțiva. Toți eram dezorientați. Preot nu aveam la Altar. Nu era cine să ne facă slujbele. Era un preot bătrân în Arad și el mai venea și ne făcea slujbe la biserică.

Trăia pe atunci Prea Sfințitul Andrei Magieru - el s-o ținut dar n-o putut să fie atât de tare să le țină piept ci și el a trebuit să se plece în fața lor. A căzut pe pat de boală care l-a ținut un an de zile și nu se mai putea cere audiență la el. A venit veste că Prea Sfințitul Andrei Magierul a murit. Eu și monahul Damaschin care era cioban la oi și surd, am hotărât să mergem la episcopie să citim Psaltirea la capul Prea Sfințitului, însă consilierul nu ne-a aprobat: “Stați liniștiți acasă“. Atuncea am citit-o toată noaptea în mănăstire.

După o lună de zile a venit acela care m-a dat afară, preotul Macovei. Eu eram econom și magaziner, și vine și-mi cere cheile de la magazie. Preotul era pregătit cu ceară, hârtie, șampilă, să meargă la ușile magaziiilor și să pecetluiască ușile. A sigilat chiliile goale, iar nouă ne-a pus în vedere ca până seara să părăsim mănăstirea. Eu i-am cerut răgaz de câteva zile până îmi găsesc un loc unde să merg. Atunci părintele Macovei s-a întors și a zis (era în fața bisericii): “Să nu care cumva să-mi dați prilej să anunț Miliția. Aici se va desființa! Va lua măsuri Statul! Va face ce va găsi el de cuviință!“, adică mănăstirea se va desființa și fără să mai zică nimic a plecat. Eu am rămas cu lacrimi pe față. Reverenda și rasa mi-au fost oprite în mănăstire că nu era voie să ieșim cu ele. Când m-am ras, nu mi-a trebuit apă căci mi-au curs lacrimile. La plecare ne-a dat vreo 1500 de lei, sumă stabilită în funcție de bugetul episcopiei.

Am plecat atunci în Moldova, la mănăstirea Sihăstria, unde am stat un an și nouă luni. Părintele Cleopa nu era atunci acolo, era ascuns la niște credincioși. Mănăstirea nu se mai numea Sfânta Mănăstire Sihăstria ci

azilul de bătrâni Sihăstria. Așa că am stat pe acolo și starețul Caliope mi-a zis: “Nu poți sta la mănăstire că nu avem voie să ținem pe aicea. Ci mergi în pădure și te angajează ca muncitor și atunci avem pe aici o casă în care îți dăm o cameră“. Trebuia să lucrez la pădure cel puțin 17 zile lucrătoare pe lună, fiindcă altminteri nu eram ținut nici acolo. Eu am lucrat nu pentru bani ci pentru a sta lângă mănăstire.

Mănăstirea era locuită numai de bătrâni, vreo 60, care aveau aprobat un bucătar mai tânăr. Erau dintre bătrâni persoane care se puneau de acord cu regimul. Am simțit că sunt urmărit și am fost nevoit să plec.

Apoi m-am întors la Bodrog și părintele bătrân de aici mi-a zis să stau prin apropiere fiindcă era nevoie de mine acolo. Unul dintre călugării bătrâni fusese dus la azilul din Arad. La Bodrog mai era monahul Damaschin cu câteva oi și încă un olog.

Avea grijă atunci de mănăstire Sfânta Episcopie. Comuniștii au confiscat tot avutul mănăstirii, pământ, grădini, grajduri, vite. Toate erau la colectiv. Mănăstirea avea numai biserica și cele două clădiri cu chilii. Eu atunci nu stăteam în mănăstire ci prin sat, pe la oameni. Am obținut aprobare de a lucra la mănăstire cu condiția de a nu sta acolo. Atunci era episcop înaltul Nicolae.

Când a venit Prea Fericitul Teoctist ca episcop la Arad, avea nevoie de un om de credință și atunci, părintele consilier Ioan Nădăban m-a recomandat pe mine. La 1 ianuarie 1963 am fost integrat în personalul episcopiei... Abia în 1983 am fost transferat la mănăstirea Bodrog și hirotonit ca preot.

Că scris este: “Fără știrea lui Dumnezeu nimic nu se întâmplă“ și eu m-am consolată cu gândul acesta. Cei care ne-au scos afară erau convinși că Biserica lui Hristos în frunte cu mănăstirile se vor termina. Acel om care ne-a dat afară, preot fiind, a strigat către noi care mai eram acolo: “Ieșiți afară toți! Putorilor! Ce stați ca niște trântori în acest loc!?“ **El a fost convins că acești comuniști vor termina cu Biserica, mai ales că fratele acestui preot era căpitan de Securitate în orașul Iași. Să ne întrebăm, Doamne ferește, ce preot a fost acela?**

Constantin Hrehor: Cutremurătoare realitate! Sunt convins că încă mii de pagini așteaptă să fie acoperite cu negre mărturii de acest fel... Paralel cu această lucrare - care nu-i altceva decât o contribuție modestă, cu valoare istorică, aducând în prim plan un moment tragic din viața Bisericii românești, pe nedrept și nemotivat ocolit încă -, spre tipar îndrept o lucrare cu multe puncte tangente, “Muntele mărturisitor“. Acest op are în vedere o epocă peste care nu s-au prea aplecat istoricii, sau despre care, deși s-au scris câteva cuprinzătoare cărți - e de văzut mai ales seria “Biblioteca Sighet“, încă are imense fațete nevalorificate. Rezistența armată din munții

Tămâie și exil

Bucovinei, începând cu primul nucleu, până la capturarea ultimului temerar, în 1957, dar și aspecte ale fenomenului și din alte zone ale țării, înscrie între personaje și chipuri de slujitori ai Bisericii, acuzați, vânduți, condamnați, închiși, martirizați de același regim ateu care a declanșat prigoana și...exilul din 1959...

Gherasim Putneanul: E foarte bine că amintiți contribuția Bisericii, că puneți în relief figuri de slujitori, de prigoniți și martiri. Se va înțelege astfel și mai bine că Rezistența nu a fost o aventură a unor inși "sihăstriți" în munți...

Ca să mai rămânem în evocare, nu de amintirile mele voi uza ci, îmi permit să citez mai departe din interviul amintit. Iată o convorbire cu monahia Patricia Codău de la Mitropolia Banatului:

"Răzvan: Maică, v-aș ruga să-mi povestiți despre evenimentele ce au însoțit aplicarea Decretului 410/1959.

Maica Patricia: Decretul a scos tot tineretul din mănăstiri. La mănăstirea Viforâta s-a făcut casă sanatorială pentru maicile pensionare, dacă voiau să primească pensie, dacă nu, stăteau la mănăstirile lor fără pensie și nu aveau cu ce să trăiască, în mănăstiri au rămas cele bolnave și cele peste 50 de ani.

R.: Ce s-a întâmplat la mănăstirea Gai?

M.P.: Nu știu, că eu atunci am fost arestată. Atâta știu că s-a desființat mănăstirea, le-a expedit pe maici și au făcut acolo o crescătorie de pui.

R.: De ce v-au arestat?

M.P.: Pentru activitate religioasă, crimă de uneltire împotriva ordinii publice. Pe oficialitățile de atunci ale Aradului le-a deranjat progresul mănăstirii Gai. Secretara de la primărie mi-a spus că într-o ședință s-a pus în discuție mănăstirea Gai, care umbrește activitatea colectivelor pentru că vin elevi de la școli și văd ordinea și frumusețea de la mănăstire și văd mizeria și dezordinea de la colective. Asta i-a deranjat întâi, în al doilea rând, pe secretarul de partid, care era unul Baba, un analfabet care nu se ocupa decât de desfrâu și de chefuri, asta i-a fost activitatea, l-a deranjat faptul că nu se poate face colectivizare, dând vina pe mănăstire. S-a ridicat în timpul unei ședințe și a zis profesorilor adunați acolo: "Am auzit că vă duceți la Gai! O aranjez eu pe starea aia!"

Împuternicitul Câmpeanu, pe care l-am rugat să dea o declarație în legătură cu activitatea mea, că nu am făcut absolut nimic fără aprobarea Episcopiei și a lui, a zis că nu poate să o dea. După ce m-a arestat, mi-a spus că am fost condamnată fără nici un motiv.

M-au ținut 5 luni și 5 zile în Securitate, ca să-mi găsească motiv de a mă aresta. Atunci au găsit că prin 1940 și ceva, când s-au desființat toate asociațiile ("Rugul aprins", "Oastea Domnului"), mi-au găsit o scrisoare de

la niște credincioase de pe lângă Brad, în care scriau: “Maică Stareță, ne-am adunat toate de la Oastea Domnului și ne-am gândit să adunăm niște poame ca să le trimitem la mănăstire“. Asta au găsit-o și au spus că am făcut parte din Oastea Domnului.

A[m] avut la mănăstire o maică de la Mâsca, a cărei familie credincioasă mă tot ruga să mă duc la Mâsca, fiindcă sunt acolo femei bătrâne care nu pot veni la Arad și ele n-au văzut o maică ortodoxă niciodată. Știam că nu-i bine să merg acolo și tot am amânat, în cele din urmă, am făcut o cerere la episcopie pentru a merge acolo, care mi-a fost aprobată. Și m-am dus împreună cu 2 maici. După Sfânta Liturghie ne-au chemat oamenii la ei în vizită. Și atunci a zis - Securitatea - că am cântat cântece de la Oastea Domnului, am participat la adunările ei și că am fost membră a sa.

La anchetă una spuneam și alta se consemna. Ne puneau să semnăm declarațiile. Nu trebuia să semnez, dar am crezut că mă achită, după felul în care au decurs lucrurile și când colo, am fost condamnată la 15 ani muncă silnică.

R.: Și câți ani ați făcut?

M.P.: 5 ani 3 luni și 19 zile.

R.: Și unde v-au dus?

M.P.: La Jilava, Miercurea Ciuc, Arad, Timișoara și Oradea. Și când am ieșit, P.S. Teoctist a renovat mănăstirea și a rânduit să se poată face slujbă acolo, duminica și-n sărbători.

R.: Ce s-a întâmplat cu lucrurile din mănăstire?

M.P.: De la Episcopie, preoții Vancu și Oros au distrus și au furat lucrurile.

Apoi maica Patricia mi-a povestit și despre părintele Macovei, cel care, cu brutalitate a alungat călugării mănăstirii Bodrog.

M.P.: Macovei era preot în Gai. De la început a fost contrariat fiindcă a vrut să fie administratorul mănăstirii și eu am spus că nu am nevoie de administrator, eu pot să conduc mănăstirea și fără administrator. Atunci a amenințat credincioasele că dacă mai vin la vecernii la mănăstire, le dă afară din biserică. Dar ele tot au venit. El ne-a reclamat fiindcă a văzut că pun pomelnice pentru cei închiși. Și când au venit să mă aresteze, prima dată au intrat în Altar și au pus mâna pe pomelnice.

R.: Când a fost reînființată mănăstirea Gai?

M.P.: La 1 mai 1955 s-a reînființat mănăstirea. Înainte Episcopia avea 200 ha de pământ în jurul mănăstirii pe care le-a dat în arendă la Penitenciar ca să le lucreze. Așadar, în clădirile mănăstirii au stat deținuții, care au distrus până și podelele fiindcă tăiau lemne pe ele.

Tămâie și exil

R.: Cum de s-a reînființat mănăstirea Gai într-o perioadă când Biserica era prigonită?

M.P.: A apărut un decret în 1955, prin care tuturor monumentelor istorice trebuia să li se redea frumusețea și valoarea lor. Pe baza acestui decret s-a reînființat mănăstirea Gai. P.S. Andrei m-a chemat de la mănăstirea Țigănești, - acolo eram -, să vin la Arad, la Gai. Am înființat la mănăstire ateliere de țesătorie, croitorie, tricotaje. Vara lucram la grădinărit iar iarna în ateliere.

R.: Cine a fost inspectorul cultelor la Arad?

M.P.: La Arad era Câmpeanu, era învățător și greco-catolic.

R.: Ce puteți spune despre atitudinea P.S. Andrei?

M.P.: P.S. Andrei a fost socotit reacționar de către comuniști, **însă, părintele Oroș, care de 2 ori a trecut la greco-catolici și înapoi și cu Vancu, fost greco-catolic, dirijau Episcopia.**

R.: Când ați ieșit din închisoare, ați venit la Timișoara?

M.P.: Nu. În familie, că nu m-a primit nimeni. Tot timpul eram suspectată să nu mă duc la mănăstire. Și veneau deseori de la Securitate ca să mă întrebe ce gândesc, ce fac.

R.: Ați reușit să vă angajați undeva?

M.P.: Am fost la Episcopie și mi-au zis că nu au post pentru pregătirea mea, ca licențiată. Dar până la urmă am lucrat la atelierul de lumânări câțeva vreme. Apoi am fost 5 ani contabilă.

După ce am venit de la închisoare, am stat 6 săptămâni în spital, că nu aveam putere să umblu.

În 1975 m-a chemat înaltul Nicolae care mă cunoștea de la București, de la Facultatea de Teologie, să vin la Mitropolie. Și am venit după un an, după ce înaltul Nicolae a dat garanții pentru mine.

R.: Dar ce s-a întâmplat cu maicile de la mănăstirea Gai, după ce aceasta a fost desființată?

M.P.: O parte din ele au plecat la părinți, altele au rămas în Arad și s-au angajat. A rămas în mănăstire numai o maică bătrână, bolnavă de plămâni, care făcea prescuri la biserica din sat. Asta-i tot ce știu“.

Și o concluzie, din aceeași tematică:

“Iată, în încheiere, o întâmplare adevărată ce s-a petrecut la Sibiu și pe care maica Patricia mi-a povestit-o:

“La Sibiu a fost o profesoară de religie, - încă se mai preda religia în școli, - care le-a vorbit elevilor despre dovezile existenței lui Dumnezeu la lecția la care era asistată de un inspector. Inspectorul avea pălăria pusă pe catedră. La finalul lecției, inspectorul a vrut să arate că ceea ce a spus profesoara este fals. Și a zis: “Copii, vedeți cuierul?“ “Îl vedem“. “Există cuierul?“ “Există“. “Ce dovezi avem că există?“ “Că-l vedem“. Și prin

întrebări de genul ăsta a vrut să scoată în evidență că numai ceea ce cade sub simțuri există. “Vedem pe Dumnezeu? Nu-L vedem. În concluzie, nu există! “Asta a fost concluzia. Și atunci profesoara a intervenit: “Copii, vedeți pălăria domnului inspector pe catedră?” “Vedem“. “Există pălăria?” “Există“. “Ce dovezi avem că există?” “O vedem“. “Vedeți mintea domnului inspector sub pălărie?” “Nu“. “Există?”; Nu!“ Pe chestia asta era să fie dată afară din învățământ, însă Înalțul Bălan a intervenit pentru ea“. (Din Porunca Iubirii, nr. 1-2/2002, pag. 66-76)

Constantin Hrehor: Momentului istoric pe care nu gratuit îl numim “roșia captivitate babilonică“, care înscrie arestări, torturi, condamnări, ucideri de slujitori ai Bisericii, dărâmări de lăcașuri durate pentru închinare, exil și denigrare - toate făcând parte din “arestarea istoriei“, cum spun astăzi specialiștii, i se consacră lucrări temeinice în ultima vreme, e drept, dar încă multe... fețe înalte, sfinte, duplicitate rămân nevăzute...

Gherasim Putneanul: Istoriei nu i se poate închide gura. Chiar dacă îi tac limbițele o vreme, nu-i tac pentru totdeauna. Să nu creadă nimeni că cineva, undeva, nu stă și consemnează tot ce se întâmplă. Unii din cei consemnați, nu se vor putea apăra, căci nu vor fi printre cei vii; unii, după consemnarea evenimentelor, vor deveni pasivi, indiferenți ori ipocriți. Dar cronicile tot vor vorbi. E cazul Jurnalelor - câte lucruri nebănuite nu-s în acestea!

Sigur, istoria va spune ce trebuie spus, cu amănunte, fără a putea fi mituită, coruptă. În ceea ce vorbim vreau doar să spun că, regimului comunist nu-i era de ajuns exilul viețuitorilor din pacea mănăstirilor, de la slujba tămâii, nici desființarea mănăstirilor, ci și înstrăinarea de destinația firească a lăcașurilor. Cum am mai spus, unii dintre slujitori au fost închiși și sub acuzația că uneltesc împotriva statului, că au relații cu partizanii din munți ori că agreează legionarismul. Unii s-au predat, alții au fost vânduți și vânați de uneltele Fiarei roșii, alții s-au mutat cu slujirea, după pilda pustnicilor, în locuri neștiute ori s-au tănuit în ascunzători, cum au fost arhim. Ilie Cleopa și arhim. Arsenie Papacioc.

Avem ca exemplu în această privință ci, pe părintele Ilarion Argatu; acesta a stat tănuit timp de 15 ani în casă (ascunzătoare); numai după ce s-a mai liniștit situația politică a ieșit și s-a predat autorităților, prin 1964, când Sithu U Thant vizitându-ne țara a atras atenția mai marilor țării să termine cu asemenea practici barbare. Numai atunci închisorile au fost deschise și eliberați deținuții politici, câți au mai rămas în viață. Monahismul a dat nenumărate vieți de călugări și călugărițe, drept jertfă în acele odioase vremuri. E de reținut: arhim. Haralambie Vasilache, starețul schitului Boureni, Vartolomeu Bodoașcă, starețul schitului Rarău, Tudor Daniil, maica Mihaela de la Vladimirești etc.; pe acești i-am cunoscut

Tămâie și exil

personal, dar câți or mai fi din țară, nume Dumnezeu îi mai știe.

Mănăstirile din care au fost scoși viețuitorii a fost lăsate în paragină, încât unele s-au distrus cu totul, cum au fost schiturile: Durau, Sihăstria Voronei, Boureni, Piatra Tăiturii, Grași etc, schituri pe care eu le știu, da câte au mai fost în țară? N-au avut altă soartă nici mănăstirile Bodrog, Vorona, Agafton, Gorovei ș.a.

Îmi amintesc cum, la M-rea Vorona venini directorul Th. Vasilescu de la Departamentul Cultelor București, când a văzut că în chilii erau animale și că incinta era devastată, a dispus ca în 24 ore primarul să scoată animalele din chilii și să se redea mănăstirea îndărăt Bisericii, numind-o stareță pe maica Agafia Aniță fostă viețuitoare în M-rea Agafton. Astfel, într-un timp record s-a făcut rânduială, ordine.

Prin anii 1955-1959, organele bisericești de atunci, la ordinul Mitropoliei de la Iași, au creat două azile pentru monahii și monahiile în vârstă. Primul a fost la Mănăstirea Sihăstria, la care s-au adunat 60-65 de călugări bătrâni din mănăstirile din nordul Moldovei, iar al doilea la mănăstirea Slatina - pentru monahii - unde s-au adunat 35-40 de maici. Aceste azile au durat între 15 și 20 de ani. Mănăstirea Sihăstria, fiind o mănăstire bine organizată, a reușit întotdeauna să asigure bătrânilor o viață duhovnicească liniștită.

Până prin anii 1975-1980, bătrânii s-au mutat la Domnul, iar azilele au dispărut. Pentru că aici a fost azil de bătrâni, în timpul decretului din 1959 mănăstirea nu a fost desființată, doar tinerii - în număr de aproximativ 40 au fost obligați să plece. Mănăstirea nu a primit nici un ajutor material pentru călugării bătrâni și bolnavi aduși la azil.“ (Scrisoare din 18 oct. 2002)

Pe cât îmi amintesc, și în Arhiepiscopia Bucureștilor s-au destinat două mănăstiri pentru bătrâni: M-rea Dealul pentru călugări și M-rea Viforâta pentru maici.

Este greu să descrii atmosfera din acea vreme. Cititorii mai tineri, greu pot să înțeleagă ce a fost cu jumătate de secol în urmă, care a fost situația în viața monahală, și cu câte sacrificii s-a menținut tradiția mănăstirească, slujba celor șapte Laude, ținându-se seama de numărul restrâns, îmbătrânit, rămas în mănăstire.

Mănăstirile, schiturile, desființate, după câțiva ani au devenit unele ruine, altele C.A.P.-uri, magazii, ori depozite ca unele biserici din Cernăuți și Basarabia.

În Moldova, a fost mare noroc, că mitropolitul Iustin, cu autoritatea ce a avut-o, a reușit să se impună organelor de stat, să deschidă șantiere de restaurare în mai toate mănăstirile din Moldova, începând cu Neamțul, continuând cu Moldovița, Sucevița, Dragomirna, Slatina, Râșca, Secu, Cetățuia etc.

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Am fost martor la toate aceste realizări, deschideri de șantiere de restaurare. Trebuie să fim drești, și să spunem că în regimul trecut s-a făcut și ceva bun: restaurarea mănăstirilor. Nu a fost deloc ușor să restaurezi mănăstiri ca: Neamțul, Sucevița, Dragomirna sau Putna. Mitropolitul Iustin era permanent pe șantiere, observând calitatea restaurărilor. Unii arhitecți au căutat să desființeze câteva paraclise din mănăstiri dar mitropolitul nu le-a permis.

Așa, la Neamț, în afară de cele două biserici din incintă, mai sunt păstrate încă două paraclise: “Adormirea Maicii Domnului“, pe latura incintei de nord, și “Buna Vestire“, sub încăperea camerei unde sunt clopotele. Și la Putna, în partea de nord a chiliilor cu etaj, se află Paraclisul “Sf. Apostoli Petru și Pavel“; multă muncă de lămurire a dus mitropolitul Iustin ca să nu le desființeze. Aceeași soartă au avut-o și mănăstirile Secu și Bistrița, paraclisele au fost restaurate și se pot folosi pentru slujbă.

Constantin Hrehor: Și totuși, în acea situație critică ierarhia superioară, din care “listele roșii“ nu rețin prea multe nume, unde a fost, cum, prin ce strategii s-a opus ostilităților?

Gherasim Putneanul: Dacă am raporta procentajul la sută, aș putea să spun că ierarhia superioară a suferit mai mult. Să ne gândim la desființarea atâtor eparhii. Titularii au fost umiliți, trimiși în mănăstiri sau în cel mai bun caz, profesori la Seminarul de la Neamț; aici, eu, pe cinci ierarhi, i-am avut profesori: pe Partenie Ciopron, Emilian Antal, Atanasie Dincă, Eugen Laiu și Pavel Șarpe. Ce să mai zicem de episcopul Policarp Morușca al Americii sau de episcopul Nicolae al Oradiei, ori despre urmașul său, Valerian Zaharia, despre mitropolitul Vasile al Banatului, sau Visarion Puiu, condamnat la moarte?

Vedem deci că n-au fost scutiți nici ierarhii de umilință, iar din punct de vedere material au dus o viață plină de lipsuri, de-ți era milă de soarta lor. Dacă aceștia băteau în strună comuniștilor, n-ar fi avut această soartă. Dar a vrut Bunul Dumnezeu să fie la cârma Bisericii în acele zile acel patriarh providențial, Justinian Marina, care a vâslit cu mult curaj prin valurile vremii și a reușit ca Biserica să supraviețuiască, chiar în condiții optime, păstrând școlile teologice și bisericile parohiale deschise.

S-a văzut din referatele Securității ce se pune la cale pentru compromiterea unor ierarhi mai zeloși, îmi amintesc cum ierarhii din acea vreme erau obligați de regim să nu sfințească biserici în timpul campaniei agricole, și ca slujbele să se facă în biserică și nu afară, indiferent câtă lume participă, îmi amintesc că prin 1970 s-a resfințit biserica “Sfinții împărați Constantin și Elena“ - Gura Humorului, de către mitropolitul Iustin; din cauză că era prea mare îmbulzeală, mitropolitul a avut un șoc, s-a îmbolnăvit, și n-a mai putut să slujească. A trebuit să preiau eu conducerea soborului de preoți ca să terminăm cu bine Sf. Liturghie. Ierarhii din acea

Tămâie și exil

vreme trebuiau să se supună dispozițiilor Departamentului Cultelor, că altfel erau consemnați și umiliți de inspectorii teritoriali. N-au putut ierarhii să numească în posturi, fie clericale, fie civile, oameni ce meritau, ci dintre aceia supuși regimului existent. Fiecare ierarh era urmărit pas cu pas de către activiștii de partid. Doi dintre ierarhii și cei mai de seamă, Dr. Antonie Plămădeală și scriitorul Bartolomeu Anania, au fost închiși, umiliți ca oamenii de rând.

Constantin Hrehor: Fără multă gramatică și fără riguroase legi ale prozodiei, mărturiile epice și în versuri culese de pioși îndrăgostiți de literatură simplă, ori puse la dispoziție de supraviețuitori ai izgoanei de după criminalul Decret, pun la îndemâna cititorului nu numai dovada virtuților poetice ale Neamului, subliniate de clasicii noștri prețuitori de cultură populară, ci și mărturii sensibile pe care *cronicarii* - istorici ori teologi nu au cutezat să le înscrie... E în această literatură asemănătoare cu textele antologate în "Doina prizonierului" (v. ediția I. Pânzar, 2002, Suceava) un... folclor călugăresc?

Gherasim Putneanu: Cu privire la poeziile care au apărut în acea vreme de restriște pentru monahism, ce pot să spun decât că erau singura formă de exprimare a suferinței, a nostalgiei după viața monahală trăită în mănăstire. Au apărut multe poezii, dar fără autori, căci Securitatea urmărea cu multă tenacitate orice notiță, însemnare, poezie. Unul dintre autori era și părintele Ioanichie Bălan de la Sihăstria Neamțului. L-am rugat să-mi trimită câteva date în legătură cu versurile apărute atunci, și mi-a răspuns: "Cu oarecare greutate am adunat o sumă de versuri cu conținut religios - monahal compuse de mine prin anii 1960-1965. Versurile le-am compus în mod anonim, nu le-am semnat din motive de siguranță, însă ele au circulat mai mult sau mai puțin în toată țara. O parte din aceste versuri au căzut și în mâinile organelor de Securitate, care însă nu au putut descoperi autorul. Cele mai multe dintre aceste versuri sau poezii au circulat în special în Moldova, vatra cea mai mare a monahismului românesc. Aceste versuri au fost considerate în unele părți drept doine duhovnicești".

Constantin Hrehor: Sub versuri simple, extrem de transparente, colcăie trăiri profunde, sentimente... Ce au scris, ori ce ar fi scris cei care au trăit experiența "exilului", din nou întorși la "tămâia" Bisericii de unde au fost alungați? Cunoașteți jurnale, confesiuni, literatură de după încheierea "lucrării" Decretului 410 și intrarea în drepturi a altui... edict, eliberator?

Gherasim Putneanu: În legătură cu poeziile spontane, ce exprimă starea sufletească, îmi amintesc că, oarecine, cu ani în urmă spunea că Eminescu, dacă ar fi avut o viață de huzur, n-ar fi fost inspirat să scrie atâtea poezii care redau viața sub aspectul ei dramatic. Să luăm ca exemplu doar "Doina", în care se găsesc atâtea răscoliri sufletești, de la bocet la blestem. Personal, am ajuns la concluzia că numai când ești amărât sau prea

bine dispus, poți scrie poezii. Când a avut loc aniversarea a 500 de ani de la zidirea M-rii Putna (1966), Geo Bogza însoțit de vreo douăzeci de studenți, și câțiva scriitori, la sfârșitul mesei, după ce cinstise câteva pahare de tărie, care mai de care, s-au apucat, “înspirați“ pe șervețele de masă să scrie poezii. Și o fostă cântăreață populară, căreia i se zicea “Firuța“, căreia părintele Paisie Olaru, duhovnicul, i-a spus că trebuie să se lase de cântat și de alte păcate, începând să scrie versuri, astfel ilustra realitatea de la noi:

Coboară Doamne pe pământ
Și vezi Stalin ce a făcut
C-a făcut omul neom
Și pe calic l-a făcut domn.

Câte stele sunt pe cer
Pân', la ziuă toate pier,
Numai una cocoțată
Stă pe fabrică-aninată

A făcut din capră vacă
Pe țigancă deputată,
I-a dat cârjă și palton
Și o plimbă prin raion.

Cam așa s-a întâmplat și cu poeții-călugări sau călugărițe, cu cei dați afară din mănăstiri. Cei ce-au avut talent cât de cât, au scris fel de fel de poezii în care și-au vărsat amarul.

Am căutat să iau legătura cu unii ce mai sunt în viață, dar n-am reușit decât să adun poeziile ce au circulat printre monahi, aducându-le alinare. Fiindcă este vorba de zeci de poezii, am găsit potrivit ca să le prezint la sfârșitul cărții.

Dacă ar fi fost căutate cu 10-15 ani în urmă, se mai găseau însemnări interesante, dar din nefericire, cei mai mulți autori au trecut la Domnul. Cu mare greu am putut să găsesc câte ceva, pe ici, pe colo, doar câteva scrisori la maici, după cum am arătat. Cei ce vor citi scrisorile, vor înțelege starea viețuitorilor pribegi, împrăștiați în toată țara.

Cât am fost la Putna stareț, am reușit să recuperez pe câțiva viețuitori, cum au fost: ieromonahul Damaschin, ierodiaconul Teofilact, frații Teodor Pavlo, Grigore Halciuc, pe care i-am călugărit cu ușile închise, ierom. Serapion și Zaharia, părintele Macarie și pe alții pe care nu-i mai țin minte; în prezent doar doi mai sunt în viață: arhim. Grigore Halciuc, stareț la M-rea Sf. Ioan cel Nou din Suceava, și părintele Teofilact Ciobâcă, la M-rea Putna, casierul și cronicarul Putnei de azi.

Tămâie și exil

Tot din vremea exilului monahicesc, în viață mai este părintele arhimandrit Ciprian, starețul M-rii Bistrița -Neamț, care a editat o revistă după 1989.

Dintre maici, mai sunt: maica Teofana Scânteii, stareța M-rii Vorona, în Botoșani iar în Eparhia noastră, maica Evelina, stareța M-rii Slatina.

În părțile sudice sunt maicile: Lucia, stareța M-rii Pasărea, Semfora, stareță la M-rea Sf. Maria de la Techirghiol - Constanța, și maica Eufrasia, stareța M-rii Dealul. Vor mai fi fiind și alții, pe la alte mănăstiri din alte eparhii, pe care nu-i cunosc.

Constantin Hrehor: Am cunoscut și eu o ființă deosebit de harnică în drumul spinos al desăvârșirii, cu mulți ani de viețuire candidă în mănăstire, pe maica Vitalia de la Sucevița, zugrăviță de icoane în manieră deloc bizantină... Am copilărit în chilia ei și am deprins de la ea tehnica picturii în ulei; prima mea "operă" a fost o icoană pe lemn reprezentându-l pe proorocul Ilie. Acolo am citit cărți vechi, cu literă slavonă. Sora sa de chilie, maica Isidora mă iubea mult, vorbea cu accent rusec, se bucura când părinții îi trimiteau prin mine vreo legăturică cu ceva din agoniseala casei. Maica Vitalia, deși mai marii i-au construit o imagine de personaj controversat, din aceeași cuvicioasă invidie care e foarte bine cultivată și în... ciupercăriile mănăstirilor, era o mare rugătoare. Era căutată de evlavie credincioșilor din multe locuri. Până într-o zi când - eu însumi intrigat am citit - i s-a aplicat pe ușă un avertisment: "Nu mai pot citi!". Putea și citi și scrie, dar cineva, frățeste, i-a închis astfel drumul, îndepărtându-i pe nevoiașii flămânzi de rugăciune...

Maica Vitalia, originară dintr-un sat din teritoriul ocupat, mi-a încredințat mie un număr de fotografii și un Jurnal - un caiet voluminos scris de mână. Un jurnal rescris de câteva ori, plin de emoționante mărturisiri care evidențiază o memorie bună și un suflet încercat. Iată, așadar, pe lângă numele amintite de Dvs., un nume de monahie - scriitoare ale cărei confesiuni pe care le voi tipări cândva (?) intră în ceea ce propune cartea pe care o durați.

Acum Vă întâmpin cu o nouă întrebare: În vremea noastră, mai ales în ultimul deceniu - nu știu dacă chiar după legea vaselor comunicante, vis-a-vis de credință, s-au înmulțit mănăstirile, schiturile și... sihăstriile, dar și scaunele cu ierarhi. Au acestea vocația celor de demult, a obștilor începute de Nicodim ori Paisie, ori ținute pe verticală de celebrii noștri contemporani Paisie Olaru, Arsenie Papacioc, Benedict Ghiuș, Sofian Boghiu, Ilie Cleopa, Iachint Unciuleac ori Petroniu Tănase? E și calitate în aceste multe zidiri ori numai trupuri bune la numărătoare?

Gherasim Putneanu: Este știut că atunci când interzici cuiva să facă ceva, atunci face. După trei decenii de restricții, de a nu se mai primi în

mănăstiri tineret, după revoluția din decembrie 1989, care a descătușat libertatea în țara noastră, ca o replică la ceea ce a fost, s-au reînființat și înființat mănăstiri și schituri cam forțat; cele mai multe dintre acestea au fost construite la cerinți credincioșilor care au dorit să fie ctitori de mănăstiri și schituri, unii dăruindu-și odraslele cinului monahal. După cum s-a mai spus și altădată, tinerii care au venit în mănăstiri ca viețuitori, neavând părinți mai vârstnici, s-ai format ca... orfanii deși au fost doritori să fie sub ascultarea unor părinți îmbunătățiți. Așa se explică cum în Sihăstria, Neamț, a ajuns tineret, chiar cu studii superioare, ca să-l asculte pe părintele Cleopa, și mai nou pe părintele Ioanichie Bălan. La M-rea Putna, în timpul când eram stareț acolo, numărul viețuitorilor n-a trecut de 15, iar acum sunt peste 80 de viețuitori, și mulți dintre ei cu studii superioare. La Putna, părintele Iachint, cât a fost stareț, prin modelul său de trăire duhovnicească, a reușit să crească fii duhovnicești, care ei înșiși au devenit stareți, duhovnici. Dar astăzi sunt prea puțini duhovnici ca să facă față avalanșei de tineri care caută să îmbrățișeze viața de mănăstire.

Din păcate, unii dintre ei nu înțeleg cuvântul Mântuitorului: **“mulți sunt chemați dar puțini aleși”**, și din această cauză, monahismul suferă unele compromisuri, regretate de toți. Biserica însă este o instituție divină, văzută prin membrii ei, pe care Hristos nu va lăsa-o expusă neputințelor fiilor ei. Este o vorbă în popor: nu există pădure fără uscături. Sigur, ne mârșnește comportarea unora dintre cei grăbiți a intra în mănăstire, la călugărie și hirotonie. S-au înmulțit peregrinările de la o mănăstire la alta, plimbările multe în țară și străinătate, cu mașinile proprii, telefoanele etc.

Cât privește situația scaunelor cu ierarhi, să nu ne fie de mirare, raportate la numărul de credincioși din țara noastră, nu sunt prea multe la 22 de milioane de locuitori. Dacă ne întoarcem cu mai bine de jumătate de veac în urmă, pe când era România Mare, prin 1925-1939, la numai 16 milioane de locuitori, erau multe eparhii cu titulari și episcopi-vicari, numai că atunci se puneau alte probleme...

Sigur că am fost întrebat adeseori despre noii ierarhi, prea puțin cunoscuți în țară, cum de au fost recrutați așa de tineri, neîndeplinind vârsta canonică de 40 de ani. Am răspuns clar că este nevoie de aceste prezențe acum, mai mult ca altădată, întrucât în țara noastră au început a năvăli fel de fel de pastori, evangheliști etc., fapt ce nu se întâmpla cu 5-6 decenii în urmă. Dacă vom compara țara noastră cu Grecia, țară ortodoxă, vom constata că numai în Atena sunt șase eparhii; sunt orașe și sate care nu au credincioși în eparhie cât avem noi în unele protopopiate. Cerințele sunt multe și de-abia fac față ierarhii existenți, încă mai sunt parohii în care ierarhul nu a ajuns în vizită canonică, iar să slujească acolo nici atât. Generația de preoți și credincioși între 50-60 de ani n-are cum să știe cum a fost înainte de al doilea război mondial, din cauza regimului care a reușit să

Tămâie și exil

desființeze unele eparhii. În prezent, avem și câteva eparhii peste hotare cu câțiva ierarhi, lucru ce nu era înainte, fiindcă românii stăteau în țara lor și nu împânzeau lumea ca acum, (cu excepția celor din Ardeal și Bucovina, care prin sec. XIX au început a pleca în America, fiindcă ambele provincii românești erau sub stăpânire străină, de altă religie decât cea ortodoxă).

Dacă e să vorbim de obștile mănăstirești din prezent, sigur că se vede o stagnare din punct de vedere duhovnicesc, încât și îmbrăcămintea diferă, înainte nu vedeai un călugăr plecând de la mănăstire prin sate sau orașe numai în dulamă sau vestă, ca acum, ci era îmbrăcat cu rasă. Încă am apucat vremea când monahii aveau pentru drum un fel de rase până la genunchi, și numai așa plecau din mănăstire. Chiar părintele Cleopa într-o carte spunea că acel călugăr care pleacă din mănăstire neluându-și rasa, să facă o mie de metanii. La fel și călugărițele mai tinere, sumar îmbrăcate, tot cu vestă și cu o geantă atârnată pe umăr, merg la oraș sau în altă parte. Dar de ce să ne mirăm, când vedem laici îmbrăcați cu fel de fel de haine, unele peticite anume, ca să fie la modă! Într-un cuvânt, asta-i starea de lucruri în prezent.

Dacă duhovnicii cu experiență s-au împrumutat, avem acum în schimb cărți din abundență, cu viețile marilor călugări trăitori din toate țările ortodoxe, încă mai sunt câteva mănăstiri chiar și în Eparhia noastră unde la trapeză se citește cuvânt de învățătură și cele șapte Laude se săvârșesc cu regularitate, la timpul indicat de rânduielile tipiconale. Dar la încheiere, peste toate aceste întâmplări din lumea monahală și laică, îmi amintesc că am citit undeva cum un frate, întrebându-l pe un bătrân ce se va întâmpla, cum vor fi călugării în vremea de apoi, bătrânul îi dădu răspuns: “călugării vor fi ca mirenii, iar mirenii ca dracii“. Să mulțumim lui Dumnezeu că trăim în acest veac, și nu chiar în vremurile de apoi!

Constantin Hrehor: Se zice că monahism nostru este conservator, o oază de... anacronism pe valorile acestui veac grăbit, tot mai îndepărtat de contemplație, de filocalie și sfințenie, tot mai înstrăinat de asceza cărții și mistica fericitelor căutări, ce viitor poate avea când lumea e atât de însetat de...Apocalips?

Gherasim Putneanul: Trăim cu toții o viață pe care aproape n-o înțelegem și îndeosebi noi, cei de vârsta amurgului. Spun aceasta fiindcă noi am apucat sau ne-am trezit în alt veac, atât la propriu cât și la figurat. Încercăm să-i înțelegem pe cei de astăzi ca și pe cei din trecut. Facem comparații între unii și alții și nu reușim să stabilim cauzele acestor transformări. Ne naștem acum ca și cei din trecut, doar cu deosebirea că în trecut ne nașteam fiecare la casele noastre, moașele fiind femeile vârstnice. Murim la fel ca și cei de atunci, numai că acum sunt multe alte cauze. Mâncăm acum ca și atunci, numai că acum alimentele nu mai au gustul de altădată, fiindcă îngrășămintele chimice le-au pervertit. În trecut, mergeam

zeci de km pe jos, unde aveam nevoie, pe când acum stăm ore întregi ca să plecăm cu mașina. Atunci îmbrăcămintea se făcea în casă și semănau oamenii unul cu altul, când se întâlneau la lucru sau în zi de sărbătoare. Ori acum nu mai seamănă unul cu altul. Doar armata și clerul monahal a mai rămas în uniformă. Și dacă lucrurile stau așa, este de înțeles că și concepția de viață a oamenilor, fie chiar și-n lumea monahală, să fie alta. Spuneam mai sus că între viețuitorii mănăstirilor nu se mai păstrează unitatea de gând, de viață în ascultare, de comportare în societate. Asistăm neputincioși la tot ce se întâmplă astăzi, și când citim viața, obiceiurile celor din trecut ne mirăm și ne scandalizăm, că nu suntem în stare să le urmăm pilda.

Înainte se citeau cărți, romane, acum prea puțin se citește, că sunt înlocuite de televizor și alte minunății tehnice de azi. Nu știu dacă se mai potrivește spusa lui J. J. Rousseau: “înapoi la natură”; doar un cataclism să se întâmple (Doamne ferește!) ca s-o luăm de la început. Ce-a rămas neschimbat? Cartea Cărților — Biblia, și învățătura sfinților filocaliei, dar și acestea zac în rafturi. Eu am apucat trei feluri de trai: înainte de al doilea război mondial, în timpul comunismului și după revoluție; în timpul comunismului se sistase tipărirea cărților religioase, iar cele existente de pe vremuri se vindeau pe sub tejghea ca nu cumva să fie vânzătorul prins de oamenii legii. Acum, în fiecare mănăstire sau parohie se găsesc de toate, încă și din țările vecine, ortodoxe. Mă rog, cărți sunt, dar cititori? Întrebarea este firească, bine știindu-se că cei mai mulți din viețuitorii noștri nu prea stau pe la mănăstiri. Și nici pentru carte nu arată interes.

Alta era disciplina în vechime, îmi aduc aminte cum noi, ca stareți, nu puteam să plecăm de la mănăstire în alte orașe, chiar cu treburi, fără binecuvântarea ierarhului. De se întâmpla așa ceva, eram trași la răspundere. De concediu, nici nu putea fi vorba; monahii n-au concediu, fiindcă mănăstirea este casa lor. Puteai doar cu aprobare să mergi la un tratament balnear, și aceasta se îngăduia ca să poți rezista slujirilor pentru care erai numit.

Ca să se mai păstreze din tradiția trăirilor duhovnicești noroc am avut de părinți ca arhim. Cleopa, Sofian, Paisie Olaru ori Visarion Coman de la Clocociov, care au adunat în jurul lor pe cei care au dorit viață duhovnicească. Mai sunt în viață părinții Arsenie Papacioc, Ioanichie Bălan, Iustin Pârnu, și alți câțiva, care încă mai țin candela credinței aprinsă, fiind vrednice modele de urmat. Faptul că Biserica este a lui Hristos, avem nădejdea că se va îngriji de ea. Cum a răspuns Avraam lui Isaac, când acesta l-a întrebat: “tată, lemne sunt, foc la fel, dar unde-i jertfa?”. “Dumnezeu se va îngriji de jertfa Sa”. Cred că acesta-i răspunsul.

Constantin Hrehor: Ca monah cu experiența liturghiei zilnice și a Patericului ziditor, dar și ca ierarh izvoditor de carte și de sfat bun, ce credeți că lăsați durabil celor apropiați din lumea prin care ați trecut și cum

Tămâie și exil

s-ar putea înnoi vechiul nostru monahism?

Gherasim Putneanul: Chiar din prima zi când am sosit ca frate în mănăstire, prima mea grijă a fost să particip la pravila mănăstirii, și în special la Sf. Liturghie. Ca frate începător, tânăr, cu putere de muncă, în mănăstire ești rânduit la munci gospodărești, agricole.

M-rea Neamț pe acea vreme avea câteva sute de ha, mai mult păsune și fânaș, care trebuiau lucrate. Cu toate aceste obligații, când puteam, în timpul meu liber, căutam să particip la biserică, cel puțin la Utrenia, care se făcea la miezul nopții. Noi, cei tineri, care eram la truda câmpului, nu aveam obligația să participăm la slujbele de peste săptămână, ci numai în duminici și sărbători. Chiar după un an de zile a trebuit să stăm în timpul iernii în pădure să tăiem brazi pentru a construi schitul Icoana. Plecam în pădure luni și veneam sâmbăta, în pădure mâncăm, lucrăm și ne rugăm la lumina lumânărilor sau a felinarului. Toți cei 4-5 viețuitori eram convinși că lucrăm, că facem ascultare pentru Dumnezeu. Vara începeam cu prășitul și imediat treceam la cosit, până după Înălțarea Sf. Cruci, la 14 septembrie. Cei ce erau la conducerea mănăstirii au observat dorința mea de a fi la biserică și mi-au dat în biserică slujba de paraclisier, apoi de cântăreț și diacon, în această ascultare m-a prins Seminarul Monahal Superior. Și, ca elev, mi s-a încredințat, pe lângă obligațiile școlare, să fiu și eclesiarh la paraclisul Seminarului. Nu era ușor să fii la curent cu lecțiile, dar Dumnezeu mi-a ajutat să pot duce mai departe ascultarea ce mi s-a dat de către conducerea Seminarului; în programul școlii, în fiecare zi se săvârșea Sf. Liturghie, la care elevii erau rânduiți să participe cu rândul.

La Institutul Teologic din București, în acel timp, unde preoții făceau și reciclările, unde erau și cazați, cei care doreau să participe la Sf. Liturghie, erau liberi să o facă, până la intrarea în sălile de curs. În cei patru ani am avut posibilitatea de a asista la Sf. Liturghie săvârșită de numeroși preoți care țineau predica rânduită și cateheza. Este nevoie de ordine, de un program zilnic de chilie, ca să ai mulțumire sufletească; trebuie să-i ajuți și pe alții să trăiască duhovnicește.

În mănăstire, dacă nu simți bucuria revărsării darului lui Dumnezeu și chemarea Lui, viața este un haos. Monahul dacă nu face cele ale locului, împlinindu-și obligațiile ce-i revin, din clipa în care a fost tuns în monahism, nu are pace, mereu se gândește la schimbarea mănăstirii, cârtește și devine străin de haina ce-o poartă.

Soarta monahismului în deceniile de tristă amintire, am simțit-o, am trăit-o pe viu. Executarea decretului 410 m-a prins în mănăstirea Neamț, în ascultarea de egumen și profesor la Seminar. Am asistat și eu neputincios la plecarea monahilor care se încadrau în decret.

De la catedră am fost scos pe motiv că tinerii de la magisteriu - cum era atunci - nu aveau locuri în școli. Astfel, noi, monahii le-am cedat

catedrele. A demisionat colegul de an, ierod. Sebastian Bucur, am demisionat și eu, lăsând catedra d-lui Mircea Păcurariu, istoricul și profesorul academician de astăzi.

După cum am spus, am fost martor al acelei triste perioade când toți viețuitorii tineri au fost scoși din mănăstire. Lipsa de personal se simțea în toate eparhiile și, din această cauză, a trebuit să fiu trimis la Putna ca stareț, mai mult la ziduri decât la obște; am găsit acolo doar cinci viețuitori, și dintre aceștia doar doi erau buni de lucru: părintele Iachint Unciuleac și Vitalie Iordache.

În timpul cât am stărețit, n-am putut să mă bucur de o obște mai mare, decât până la 14-15 persoane. Cu toate greutățile din acea vreme, grație fostului mitropolit Iustin, s-a reușit ca șapte dintre ei să urmeze Seminarul Teologic, iar patru chiar urmau Teologia. În timpul cât erau la cursuri, personal slujeam zi de zi, iar la strană răspundeau niște părinți în vârstă, și așa, an cu an, am reușit să ducem greul, în această perioadă s-a făcut și restaurarea mănăstirii.

După un deceniu și jumătate am fost trimis în vestul țării, ca arhiereu-vicar. Când am plecat, lăsasem în urmă o obște compusă din câțiva părinți și mă frământam cu gândul ce se va întâmpla după plecarea mea. Norocul a fost că părintele Iachint, ce m-a urmat la stăreție, a căutat să păstreze rânduiala lăsată, și serviciile religioase și rosturile gospodărești. Când după 15 ani am revenit ca episcop-vicar, am găsit obștea Putnei sporită cu un efectiv de peste 30 de persoane, iar acum, după zece ani, s-a ajuns la peste 70-80 de viețuitori; unii, cu studii superioare, au fost trimiși ca stareți ori preoți slujitori în alte mănăstiri și schituri, îngrijorarea mea de acum un sfert de veac, în legătură cu ce se va întâmpla după plecarea mea de la Putna, s-a transformat în satisfacție, obștea s-a mărit, programul slujbelor s-a respectat întocmai, s-au deschis ateliere de pictură, croitorie, sculptură etc. În prezent, din obștea lăsată, mai este arhid. Teofilact Ciobâcă. Cine merge la Putna și asistă la o slujbă, rămâne impresionat de cântările de la strană, fapt ce în vremea mea nu se putea realiza, din lipsă de oameni.

Actualmente, monahismul nostru trece printr-o schimbare, acomodare de viață monahală. Lumea, credincioșii, cercetează cu evlavie mănăstirile. Programul monahilor e încărcat, chiar istovitor pentru unii dintre noii veniți în mănăstire. Sunt acum la îndemână cărți duhovnicești, numai să fie atracție pentru lectură. Reînnoirea monahismului se face ascultând de glasul sfinților părinți, trăind în nevoință și dragoste de Dumnezeu.

Constantin Hrehor: Ați trăit bucuria tipăririi câtorva cărți. După tipărirea lor s-au dat pe față admiratorii și detractorii (unii îmi reproșau că nu numai întrebările îmi aparțin, ci și răspunsurile, ca și cum eu aș fi fost

Tămâie și exil

tuns în monahism acum... 100 de ani, întreprinderea fiind malițios subliniată ca “furt intelectual”; cineva a răspuns frumos provocării astfel: “nicidecum, ci e donație intelectuală”). Ce trăire încercați acum după ce “cronica izgonirilor” Vă poartă semnătura, împlinită ca o datorie față de confrății Crucii și Învierii?

Gherasim Putneanul: Este firesc să se întâmple așa, unii dintre cititori să aprecieze ce am scris, iar alții să găsească prilejul de a critica, potrivit cu starea lor sufletească. Spunea Topârceanu cândva: “dacă cineva scoate o carte proastă, nimeni n-o citește, decât prietenii, ca să aibă ce critica; dacă scrii o carte bună o citesc toți în afară de prieteni”, în cazul de față, ce pot să zic, mă găsesc și eu pe la mijloc...

Am mai spus că niciodată nu m-am gândit să scriu ceva, dar anumite împrejurări m-au îndemnat să-mi aștern amintirile și mărturisirile. Drept spun, n-am reușit destul să mă cunosc pe mine însumi, și dacă am fost chemat la diferite ascultări, aprecierea asupra acestora am lăsat-o celor care m-au chemat. Am mai spus și altădată, că întotdeauna am apreciat pe alții mai mult decât pe mine. Și nu-i aici falsă modestie.

Când sunt rânduit să reprezint Arhiepiscopia, îmi reproșez că nu-s la înălțimea așteptărilor și nicidecum nu-mi găsesc automulțumirea.

Apreciez cu toată dragostea cuvântul, osteneala care au depus-o cei rânduiți să vorbească sau să scrie cărți. Darurile împărțite de Dumnezeu sunt diferite și nu putem noi să catalogăm pe unul sau pe altul după puținul din noi.

Am răspuns la întrebări fiind conștient că s-au pus cu scop educativ și nu cu viclenie. Că unii au spus că prea mult m-am îndepărtat de misiunea mea la vârsta pe care o am, și scriu diferite banalități, lucruri ce nu duc la o meditație duhovnicească, cum s-ar cuveni. S-ar putea să aibă dreptate; dar nu m-am gândit să scriu mai mult și mai bine decât sfinții părinți, care ne-au lăsat învățături filocalice, așa că am cumpănit lucrurile și am zis, că nu-i rău să rămână pentru posteritate ceva din cele pe care le-am trăit cu toții în vremurile de odinioară.

Dacă în prezent sunt amintit de unii și de alții în mod pozitiv sau negativ, aceasta se datorește în întregime celui ce m-a “interogat”, ocazie care m-a scos oarecum din anonimul... Spune Mântuitorul: “pentru cel curat, toate sunt curate”, rămâne ca fiecare să aprecieze cum va dori cele împlinite. Eu atât știu, că am depus osteneală, nu puțină, ca să răspund întrebărilor, să se înțeleagă cum a fost altădată în societate și în viața monahală.

A fost bine sau mai puțin bine ce am scris, nu eu apreciez, ci cititorii. Ceea ce pot să afirm este că sunt solicitat să-mi trimit cărțile, la diferite adrese dar, din nefericire, s-au epuizat toate. Unii din țară și chiar de peste hotare mi-au scris sau telefonat, spunându-mi impresiile lor despre ce am

reușit să scriu; atât pot să spun, că sunt dator lui Dumnezeu că mi-a dat zile, și celor ce s-au ostenit împreună cu mine în lucrare, sau fără mine, în lectură.

Constantin Hrehor: Dar pe masa de lucru, îndrăznim să Vă întrebăm, ce mai se urzește pentru tipar?

Gherasim Putneanul: Înainte ca lucrarea de față să ia contur, având o obligație morală să răspund unor întrebări ale preoților, să precizez din punct de vedere tipiconal anumite abateri, din cauza unor inovații introduse în **cărțile de cult**, tipărite după 23 august 1944, (lipsea comisia de ierarhi care avea misiunea de a vedea textul înainte de a se tipări), am trecut peste toate cărțile de cult și am arătat cum trebuie să se tipărească corect. Am intitulat cartea, ce m-am silit să apară în anul trecut (2002): **Precizări tipiconale**. O carte ce va fi înțeleasă de clerici, mai puțin de către mireni, fiind vorba de specialitatea sau de tehnica slujbelor ce se desfășoară în Biserica Ortodoxă Română. Nu am consemnat până acum semnale pozitive sau negative din partea clerului, căruia îi este adresată cartea.

Constantin Hrehor: Trebuia să Vă întreb la început, mai la începutul “pelinului” și al “mierii”, până a face ocolul “roții” din “amurg”, cum lucrați, cum scrieți?

Gherasim Putneanul: Monahul este ca și soldatul: ce i se ordonă ori poruncește, trebuie să facă. Permanent trebuie să fie cu urechea la mai marii săi. Fiind situația așa, prima grijă mi-a fost să îndeplinesc ascultările repartizate: mai întâi slujbele (cele 7 Laude și Sf. Liturghie); oriunde am fost, la mănăstire sau la Centrul Eparhial, fie că slujeam la Sf. Altar, fie că eram la strană, urmăream desfășurarea slujbelor și îndrumam pe noii preoți hirotoniți în practica liturgică. Apoi vin orele de audiență la Vicariat, apoi deplasările la parohii sau șantiere, oficierea unor servicii religioase...

Iar în timpul liber, dacă am fost solicitat de cineva să scriu ceva din domeniul bisericesc, am răspuns, socotind că este o obligație morală, și așa m-am trezit după 1989 că trebuie să susțin cu cuvânt duhovnicesc rubrica “Viața creștină” din cotidianul “Opinia Buzăului”, apărut în 1990, sub conducerea redactorului Ștefan Corneliu, și să-mi trimit articolele pe la diferite publicații laice ori bisericești. Prin grija părintelui D-tru Valenciuc, acestea au fost adunate și s-au tipărit sub titlurile: “În duhul Evlaviei Ortodoxe” și “Cuvinte și tâlcuiri arhieresti”. Vrând, nevrând, a trebuit să-mi fac timp să, dau răspunsurile convenite la întrebările puse. Ultima carte scrisă, “Precizări tipiconale”, a ieșit dintr-o... “amenințare” din partea I.P.S. Arhiepiscop Pimen, care mi-a spus că voi răspunde înaintea lui Dumnezeu dacă nu voi scrie ceea ce știu în legătură cu “practica liturgică”, învățată în mănăstire, apoi la Seminar și Teologie, considerând că cei mai mulți părinți au trecut la Domnul, iar cei prezenți în mănăstiri sunt tineri și au nevoie să cunoască cât de cât din pravila bisericii, din viața monahală.

Tămâie și exil

De câte ori sunt obligat să scriu ceva, mă simt neputincios. Cartea ce se vrea terminată, cea de față, e o “comandă” a părintelui Petroniu Tănase. A trebuit să iau informații mai întâi de la cei care mai sunt în viață dintre cei ce-au fost scoși din mănăstiri. Cei mai mulți au trecut din lumea aceasta. Am apelat la stareți și starețe să scoată din arhive tabelele cu viețuitorii care au părăsit mănăstirile. Am primit informații de la mănăstirile: Neamț, Văratec, Agapia, Secu, Putna, și cam atât. Cele mai multe persoane au fost din mănăstirile mari, Agapia, Văratec, Neamț. Cu această ocazie, mulțumesc tuturor celor care au binevoit să-mi răspundă, fie cu privire la personal, fie cu privire la mănăstirile din care au fost trimiși acasă monahii și monahiile. Aceleași mulțumiri să le primească și cei ce mi-au trimis poeziile scrise de diferiți autori necunoscuți.

Constantin Hrehor: Chiar și dacă nu cade bine pe tâmpla unora sintagma “cronicar”, până la urmă chiar asta sunteți - un mărturisitor care își asumă rostriile (Is. Sh. 2, 1) care nu-și refuză “cuvântul în vreme de mântuire” (4, 25)...

Gherasim Putneanu: Nu prea pricep eu epitetele acestea: “cronicar”, “rapsod”. Am citit cronicarii vechi, Ureche, Simion Dascălu, Miron Costin, Ion Neculce, și pe alții, iar ca “rapsod”, cunoscut mie în Bucovina îmi este Teofil (Teodot) Dumbrăveanu, autor de balade; ultima, elogiind voievozi moldoveni, va apărea cât de curând, în a doua ediție, căci prima a fost în limba germană, prin 1932. Nădăjduim ca în 2004, cu prilejul comemorării a 500 de ani de la strămutarea marelui Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt la cele veșnice, întru bucuria Domnului, cel canonizat, devenind rugător pentru noi toți, proslăvit pentru faptele sale de vitejie și de ctitorirea atâtor și atâtor mănăstiri și biserici, că va fi lăudat și prin tipăritura rapsodului Teodot - Teofil Dumbrăveanu.

“Cronicile” mele tipărite în ultimii ani din sec. XX ilustrează mai bine de un secol de viață, oameni, locuri și întâmplări. Meritul stă în întrebări, că răspunsurile vin de la sine, având în vedere că tot ce s-a spus, s-a spus nu din imaginație, ci din întâmplări adevărate ale acelor vremuri. Pentru unii, atât întrebările cât și răspunsurile, nu prezintă nici un interes. Pe unii i-a deranjat unele lucruri sensibile, vizând suferința, dar adevărul rămâne adevăr, dincolo de supărarea oricui. Zis-a proorocul că “dreptul de auz rău nu se va teme”, se vor lămuri și aceștia, că n-am căutat să învinovățesc pe cineva, ci am căutat să lămuresc, gândindu-mă la zisele: “Vai de cel ce zice răului bine și binelui rău”. Tot ce se spune sau se scrie fără intenție rea nu-i făcut să supere. Omul este supus greșelilor, voite și nevoite.

Constantin Hrehor: “Biruit-a gândul”, zic precum cronicarul, știind bine că Adevărul e osia “bucuriei depline” (I. 15, 11) și că, dincolo de orice scriere, alte scrieri se vor ivi, căci, “scrisul de cărți este nesfârșit”

(Ecl. 12, 12)...

Gherasim Putneanul: Este adevărat că după publicarea unei cărți, ai o mare satisfacție, deși și aceasta este trecătoare. Adevărata satisfacție e doar atunci când ceea ce ai scris este de folos semenului tău. Dar nu trebuie să-ți închipui că ai făcut mai mult decât altul.

Mântuitorul spune: “când cineva te va lăuda că ai făcut ceva, trebuie să răspunzi: n-am făcut decât ce eram dator să fac“. Să ne amintim de parabola cu talanții. Numai cel care a primit un talant, în loc să-l înmulțească, l-a îngropat. Când a venit stăpânul și a cerut socoteală, primii doi au fost lăudați, iar ultimul a fost dojenit, că n-a fost în stare să-l înmulțească, și i l-a luat și l-a dat celui ce mai avea zece. Mântuitorul a zis: “celui ce are i se va mai da, iar celui ce nu are, i se va lua și ce i se pare că are“. Cam așa se întâmplă și acum: o carte încheiată îți aprinde gândul pentru una nouă. Câte manuscrise n-au rămas în sertare, câte găsite de cineva cu tragere de inimă și pricepere, au ajuns să fie tipărite, câte pentru totdeauna au soarta anonimatului!

Dincolo de-această carte, ce pot să spun? În prezent am un Jurnal, în care săptămânal încerc să scriu câte o pagină, în care nu spun prea multe lucruri, decât ceea ce am reușit să fac, cum este vremea... Dar după ce voi trece la cele veșnice, de va voi cineva să-l publice îl va putea tipări...

Jurnalul despre care vorbesc începe cu anul 1986. Intenționez să-l încep din 1966, dar n-am reușit; cu ajutorul lui Dumnezeu, l-am început din 1986, pe când eram arhiepiscop-vicar la Episcopia Buzăului. Am consemnat câteva lucruri din timpul Revoluției din 1989, și câte ceva despre situația Bisericii Ortodoxe Române din acele momente grele. Am nominalizat oameni, întâmplări. Dar așa cum este obiceiul, Jurnalul va apărea după ce autorul va fi trecut dincolo de hotarul lumii de aici.

Constantin Hrehor: Nu-i obligatoriu... obiceiul de a lăsa Jurnalul în grija unui editor. Vă puteți bucura de lectura lui și de... injuriile celor încondeiați acolo. Adevărurile pe care le-ați consemnat, oricum nu se pot schimba...

EPILOG

Mă rog, ca încheiere la această, carte, mai mult complicată decât densă, scrisă după cele trăite în acele vremuri, sprijinită pe informații primite verbal sau în scris mă simt obligat de conștiință să mulțumesc, mai întâi, marelui Dumnezeu, pentru că am reușit să ajung la sfârșitul unei munci de mai bine de un an, de când am început o întreagă corespondență cu diferite persoane care mi-au furnizat informații în legătură cu decretul 410/1959, formulat cu multă viclenie și fără scrupule, și aplicat cu multă asprime de cei insensibili la credință și omenie. Cititorii, contemporani ai acelor vremuri își vor aminti de tot ce a fost, iar cei de astăzi vor vedea ce s-a întâmplat și sub aspect bisericesc atunci când poporul român făcea parte din lagărul sovietic.

Mulțumesc pentru materialele prezentate de d-nul prof. Radu Ciuceanu în “Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist 1945-1958”, vol. I, referatele Securității în care se pregătea elaborarea Decretului 410 / 1959 și nu numai.

Mulțumiri d-nului ministru Laurențiu Tănase, secretar de stat pentru Culte, care a binevoit a-mi trimite copii după Decretul 410, apoi părinților arhim. Ioanichie Bălan și Timotei Aioanei, care s-au străduit a aduna o parte din poeziile ce-au fost scrise în acea vreme, circulând printre monahii exilați; apoi multă considerație părintelui prof. arhid. Ioan Ivan, cel care mi-a trimis copii după tabelele cu părinții încadrați în respectivul decret; părintelui stareț Vichentie de la M-rea Secu, P.C. maici starețe Onufria și Eusofina de la M-rea Văratec, maicii starețe Evelina de la M-rea Slatina, maicii starețe Olimpiada de la M-rea Agapia și maicilor Paraschiva Ursache, Polixenia, Gabriela Măriuț, tot din această mănăstire, părintelui Teofilact de la M-rea Puma, maicilor Tecla și Antonia, foste viețuitoare în M-rea Râșca, maicii Anatolia Dodiță, fosta stareță a M-rii Măgura și tuturor celor care m-au ajutat în realizarea acestei cărți; maicii Sabina Costache, care s-a ostenit în munca de tehnoredactare, nu numai la această carte, ci și la ultimele trei, apărute în anii 2000, 2001 și 2002.

Aceleași mulțumiri și redacției Editurii GEEA -Botoșani, doamnei Elena Condrei și colaboratorilor domniei sale. De asemenea, P.C. Pr. Dr. Ioan Dură, pentru exemplarul “Monahismul în anii 1948-1989”; Asociației pentru monahism, Editura Agaton, pentru “Porunca iubirii”, vol. 1 -2/2002. În finalul cărții consider utilă această secvență “epică”, tehnică, în vecinătatea micro-antologiei lirice - cele două adăugiri reflectându-se una în alta.

G.P.

ANEXE

Cu viețuitorii unor mănăstiri ce-au fost dați afară,
conform decretului 410 /1959

Arhiepiscopia Iașilor
MĂNĂSTIREA PUTNA
Nr. 88
1960, Luna Mai, Ziua 14

**Către,
MĂNĂSTIREA PUTNA**

În conformitate cu ordinul primit de la tov. Impt. Regional, Vă rugăm a ne trimite cel târziu până luni 16 mai a.c. următoarele tabele:

1. - Tabel de viețuitorii care au plecat din mănăstire după apariția decretului nr. 410/1959 și unde domiciliază în prezent.
2. - Tabel de viețuitorii care nu se încadrează în prevederile decretului și au fost îngăduiți să rămână provizoriu în mănăstire.
3. - Tabel de viețuitorii care se încadrează în prevederile decretului nr. 410 și rămân în mănăstire.
4. - O situație a terenurilor cedate Sfaturilor Populare.

PROTOPOP,
Ss/indescifrabil

Secretar,
Ss/indescifrabil

Nr. 58
1960, mai 14

**Către,
PROTOPOPIATUL RĂDĂUȚI,**

La adresa Dvs., fără număr și dată, potrivit ordinului tov. împuternicit Regional, alăturat vă înaintăm următoarele:

1. TABEL de viețuitorii care au plecat din Mănăstire, după Decret.
2. TABEL de viețuitorii care nu se încadrează în prevederile Decretului, și au fost îngăduiți provizoriu.

Tămâie și exil

3. TABEL de viețuitorii care se încadrează în Decret și rămân în mănăstire.

4. SITUAȚIA terenurilor redat Sfaturilor Populare.

Starețul Sfintei Mănăstiri Putna
Ss/indescifrabil

Secretar,
Ss / indescifrabil

T A B E L Nr. 1

De foștii viețuitori în Mănăstirea Putna, care au plecat după Decret.

1. Părintele Marcu Băncilă, la București, în familie.
2. Părintele Gherontie Ionescu, la Botoșani, în familie.
3. Părintele Sebastian Stan, în comuna Hămănești, rai. Pașcani, în familie.
4. Fratele Toma Sava, comuna Poduri, rai. Moinești, în familie.
5. Fratele Niculae Iordan, com. Brănești, rai. Brănești, în familie.
6. Fratele Traian Tincu, comuna Oșoi, rai. Iași, în familie.
7. Fratele Alexandru Rădăcină, în comuna Putna, salariat la Sanatoriu.

Am indicat localitățile unde au plecat, în prezent nu știm dacă toți au rămas în localitățile indicate. Se confirmă de noi exactitatea,

Starețul Sf. Mănăstiri Putna
Ierom. Ss / indescifrabil

Secretar,
Ss / indescifrabil

TABEL Nr. II

De viețuitorii care nu se încadrează în prevederile
Decretului și au fost îngăduiți să rămână provizoriu în
mănăstire.

Numele și prenumele / Starea / Ascultarea / Vârsta / Observații

1. Calinic Lupu/ Protos. / Slujitor / 49 ani / în Putna
2. Ioan Ionescu / Monah / Secretar / 47 ani / în Putna infirm de picior
3. Guțan Ioachim / Ierodiacon / Slujitor / 46 de ani / la Pojorâta
4. Doroftei Cucuș / Ieromonah / Egumen / 41 de ani / la Piatra Tăieturii
5. Dosoftei Alului / Ieromonah / Metocar / 37 de ani / la Pojorâta
6. Serafim Ghizdavet / Monah / îngrijitor / 37 de ani / la Orata
7. Serapion Zaharia / Ieromonah / Ecclesiarh / 32 de ani / în Putna
8. Serafim Gălbează / Monah / îngrijitor / 29 de ani / în Putna

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

9. Ilie Lungoci / Rasofor / Bucătar / 27 de ani / în Putna
10. Arsenie Moraru / Ieromon. / îngrijitor / 54 de ani / Piatra Tăieturii
11. Achepsima Lazăr / Ierom. / îngrijitor / 54 de ani / Pojorâta

STAREȚUL
SF. MĂNĂSTIRI PUTNA

Secretar,

TABEL Nr. III

De viețuitorii care se încadrează în prevederile Decretului Nr. 410 și rămân în mănăstire.

1. Pimen Zainea / Stareț / Ierom. / 31 de ani / în Putna
2. Miron Rotaru / Slujitor / Ierom. / 68 de ani / în Putna
3. Serapion Blaga / Casier / Ierom. / 66 de ani / în Putna
4. Iachint Unciuleac / Muzeograf / Ierom. / 36 de ani / în Putna
5. Hermaliuc Pavel / îngrijitor / Monah / 58 de ani / la Piatra Tăiet.

Se confirmă de noi exactitatea,

STAREȚUL
SF. MĂNĂSTIRI PUTNA
Ierom. Ss / indescifrabil

Secretar,
Ss/ indescifrabil

Nr. 77
1960, mai 3

**Către,
PROTOPOPIATUL RAIONAL RĂDĂUȚI**

La cererea Dvs. verbală, dăm mai jos tabelul de foști viețuitori în Mănăstirea Putna, care au plecat după Decret.

**TABELUL DE PĂRINȚI ȘI FRAȚI
PLECAȚI DIN MĂNĂSTIRE**

1. Părintele Marcu Dăncilă, la București, în familie.
2. Părintele Gherontie Ionescu, la Botoșani, în familie.
3. Părintele Sebastian Stan, comuna Hămănești, rai. Pașcani, în familie.
4. Fratele Toma Sava, comuna Poduri, rai. Moinești, în familie.

Tămâie și exil

5. Fratele Nicolae Iordan, comuna Brănești, rai. Brănești, în familie.
6. Fratele Traian Tincu, comuna Osoi, raion Iași, în familie.
7. Fratele Alexandru Rădăcină, comuna Putna, salariat la Sanatoriu.

Vă rugăm să primiți respectuoasele noastre salutări.

Starețul Sf. Mănăstiri Putna
Ierom. Ss/indescifrabil

Secretar,
Ss/ indescifrabil

TABELUL CU PĂRINȚII DIN MĂNĂSTIREA SFÂNTUL IOAN CEL NOU DIN SUCEAVA

Dați afară cu decretul 410/1959

Nr. crt / Nurnele și prenumele / Gradul de cler

1. Antohi Paisie / protosinghel
2. Glicherie Bara / protosinghel
3. Negruți Mitrofan / ieromonah
4. Teodosie (?) / ierodiacon
5. Ciobâcă Teofilact / ierodiacon
6. Coșofreț Navgratie / monah

Aceștia au fost pe care i-am cunoscut personal ieșiți o dată cu mine pe 11 mai 1959, în prezent, toți decedați.

Mănăstirea Putna, 14 februarie 2002
Ierod. Ciobâcă Teofilact

Din Dosarul matricol al M-rii Neamț, Monahii trimiși cu Decretul 410 din 1959-1960

1. Anatolie Pânzaru	9. David Dumitrașcu
2. Alexa Zofotă	10. Daniil Radu
3. Atanasie Cercel	11. Dionisie Marciuc
4. Arsenie Dumitrache	12. Dosoftei Mihalcea
5. Casian Armăsar	13. Borșa Dometian
6. Cristofor Ursu	14. David Cojocar
7. Clement Croitoru	15. Emilian Merlescu
8. Casian Gafencu	16. Elisei Slănină

17. Filaret Dutcovici	42. Nicanor Ababei
18. Ghervasie Murariu	43. Nicodim Apostol
19. Ghervasie Gheorghe	44. Nicodim Popa
20. Gherontie Brustureanu	45. Nil Mărculescu
21. Ghenadie Crudu	46. Pahomie Ciornea
22. Ghenadie Roșca	47. Policarp Agavrilescu
23. Glicherie Iacoboiaia	48. Petroniu Tănase
24. Haralambie Vasilache	49. Paisie Dosoftei
25. Inochentie Moisiu	50. Petroniu Bulbucescu
26. Ilarie Ungureanu	51. Stelian Lăzărică
27. Isidor Cora	52. Sofronie Șarampoi
28. Isidor Arhire	53. Sebastian Iftimie
29. Iosif Gabor	54. Silvan Dăscălescu
30. Irinarh Meleștean	55. Teofil Boghian
31. Irineu Luca	56. Trifon Gavril
32. Ioanichie Andone	57. Tarasie Murgoci
33. Iosif cel Mare	58. Victor Ojog
34. Ioil Ababei	59. Visarion Chirilă
35. Inochentie Roșu	60. Veniamin Prahuză
36. Ioan Metodie Cojocaru	61. Vladimir Muscă
37. Melchisedec Dumitriu	62. Vasile Vasilache
38. Misail Apante	63. Vlasie Gălbează
39. Narcis Munteanu	64. Victorin Moraru
40. Neofit Lazărică	65. Valentin Hăvărneanu
41. Nifon Corduneanu	

Un dosar nr. 7, care avea “se zice” notele scrise cu care trebuiau să părăsească mănăstirea, mi s-a spus că nu are decât coperta.

În condica matricolă sunt specificări telegrafice:

1. “plecat din mănăstire” - decret 410 - 1959, 1960, 1961, sau cu ordinul mitropoliei.
2. revenit în mănăstire după un timp mai scurt sau mai lung
3. transferat ca civil la: tipografie sau seminar
4. unii, reveniți în preajma decesului și înmormântați în mănăstire.

Date în legătură cu locul de naștere, anul nașterii, călugăriei, nași, hirotoniți etc., nu le-am scos. La unii s-a trecut: “s-au căsătorit”.

**Situația călugărilor care au plecat din Mănăstirea SECU
cu Decretul nr.410/1959**

Protosinghel Sofronie Ungureanu

- născut la data de 04.05.1917
- tuns în monahism la data de 05.09.1943
- hirotonit în ierodiacon la data de 12.12.1943 hirotonit ieromonah la data de 16.02.1944
- hirotesit protosinghel la data de 1946 plecat din mănăstire în anul 1959
- revenit în Mănăstirea SECU (schivnic)
- decedat la data de 21.05. 1990 înmormântat în Cimitirul Mănăstirii Secu

Protosinghel Visarion Ifrim

- născut în anul 1904
- retras din monahism la data de 01 .05.1959
- a plecat din parohie; nu s-a mai întors.

Ieroschimonah Pahomie Atofanei

- născut în anul 1912
- la data de 29.08.1930 intră ca frate în obștea Mănăstirii SECU
- în anul 1931 luat acasă forțat de părinți
- în perioada 1934 - 1935 satisface stagiul militar la Roman - infanterie
- în anul 1937 vine definitiv la Mănăstirea SECU
- are ascultarea de stupar
- în anul 1945 este hirotonit ierodiacon la Mănăstirea Neamț de P.S. Valeriu Moglan
- în anul 1945 este hirotonit ieromonah la Mănăstirea SECU de P.S. Valeriu Moglan
- pleacă în anul 1959
- în perioada 1959 - 1961 lucrează la colectiv în satul natal
- ajută mama la gospodărie; tatăl decedat pe front
- în perioada 1961 - 1963 este angajat ca salahor la construcția căii ferate de la Fabrica de Ciment Bicz și ca salahor zidar la Șantierul de construcții locuințe din Bicz
- în fiecare Duminică a cântat la strana bisericii din Bicz
- nu a slujit Sfânta Liturghie niciodată în perioada 1959- 1963
- a fost permanent îmbrăcat civil în această perioadă
- a revenit în Mănăstirea SECU în 1963 ca muncitor civil la grădină - stareț era Protos. Gherontie Ștefan
- în 1964 îmbracă din nou haina monahală

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

- începând din 1965 slujește din nou Sfânta Liturghie
- rămâne în Mănăstirea SECU până astăzi

Ieromonah Dionisie Vătămaniuc

- plecat în 1959
- nu s-a mai întors

Ieromonah Serafim Oancă

- născut în 1929, în loc. Corod, jud. Galați
  - în anul 1948 intră ca frate în obștea Mănăstirii SECU
  - în anul 1951 este tuns monah - stareț Ghedeon Coșofreț
  - în anul 1952 este hirotonit ierodiacon de P.S. Teofil Herineanu - Episcop al Romanului
  - în anul 1952 este hirotonit ieromonah de Î.P.S. Grigorie al Novgorodului și Leningradului la Mănăstirea Neamț (la slujbă a participat și Î.P.S. Sebastian Rusan - Moldova)
  - în anul 1952 este numit administrator la Seminarul Teologic de la Mănăstirea Neamț
  - în anul 1952 intră elev la seminar
  - în perioada 1953 - 1959 este trimis misionar pentru combaterea stiliștilor în mai multe localități:
    - egumen Schit Dumbrăvele
    - egumen Schit Tarcău, Bisericani, Boroaia
    - Fântânele – Roman, Pleșești - Fălticeni
    - Brădățel - Bucovina
    - Sat Bogata - comuna Baia
  - în anul 1959 primește ordinul de excludere din monahism cf. Decretului 410/1959
  - Pleacă în satul Vasile Roaită - comuna Umbrărești -județul Galați
  - La data de 13.11.1960 se căsătorește cu soția Olimpia
  - Are 3 (copii); 5 (cinci) nepoți
  - Nu a mai slujit Sfânta Liturghie
  - A lucrat ca agricultor, legumicultor, apicultor
  - A lucrat la GOSTAT viticol
  - A lucrat la Fabrica de Conserve Tecuci ca zilier
- După 42 de ani de căsnicie, la data de 05.02.2002 revine în obștea Mănăstirii SECU unde se află și în prezent
- Acasă în satul natal rămâne soția Olimpia (bolnavă de inimă)

Ierodiacon Ghedeon Scutaru

- născut la data de 29.10.1908
- plecat în anul 1959

Tămâie și exil

- revenit în Mănăstirea SECU în 1977
- decedat la data de 24.05.1985; înmormântat în cimitirul mănăstirii.

Ierodiacon Iosif cel Mare

- născut la data de 01 .09.1913
- tuns monah la data de 06.12.1940
- plecat în anul 1959
- revenit în Mănăstirea Neamț

Ierodiacon Gherasim Ceapă

- născut la data de 21.03.1920
- tuns în monahism în anul 1951
- hirotonit ierodiacon în anul 1951
- plecat în anul 1959
- revenit în Mănăstirea SECU în anul 1963
- decedat la data de 24.11.1999
- înmormântat în Cimitirul Mănăstirii SECU

Ierodiacon Emil Havrici

- intră ca frate în obștea Mănăstirii SECU în anul 1931
- tuns în monahism la data de 30.07.1939
- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors

Monah Vladimir Isăilă

- plecat în anul 1959
- revenit în Mănăstirea SECU în anul 1963
- decedat la data de 18.04.1989
- înmormântat în Cimitirul Mănăstirii SECU

Monah Emilian Găină

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors (s-a căsătorit)

Monah Zosima Areanu

- născut la data de 21.06.1907
- tuns monah la data de 06.12.1931
- plecat în anul 1959
- angajat la Episcopia Roman
- decedat în februarie 1973

Monah Casian Rusu

- născut la data de 28.12.1921
- intră ca frate în obștea Mănăstirii SECU în anul 1950
- este tuns în monahism în anul 1951
- plecat în anul 1959 angajat la Episcopia Roman s-a căsătorit
- a revenit în Mănăstirea SECU în anul 1991
- a decedat în ianuarie 2002
- înmormântat la Cimitirul Mănăstirii SECU

Monah Antonie Gugeanu

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors

Monah Teodosie Dobreanu

- plecat în anul 1959
- revenit în Mănăstirea SECU
- a decedat la data de 29.07.1996
- înmormântat în Cimitirul Mănăstirii SECU

Monah Sofronie Măzăreanu

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors (s-a căsătorit)

Monah Valerian Humă

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors (s-a însurat)

Monah Nicodim Costache

- plecat în anul 1959
- revenit la Mănăstirea SECU în anul 1963
- plecat la Mănăstirea Sihăstria

Frate Vasile Spătaru

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors

Frate Petru Vulpe

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors

Frate Constantin Popa

Tămâie și exil

- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors

Frate Mircea Lazăr

- născut la data de 02.09.1934
- plecat în anul 1959
- nu s-a mai întors

La data de 13 august 1959 în Mănăstirea SECU erau 40 de viețuitori dintre care 31 de monahi și 9 frați.

La data de 15 septembrie 1959 în Mănăstirea SECU erau 37 de viețuitori din care:

- 16 viețuitori aveau vârsta sub 50 de ani
- 8 viețuitori aveau vârsta cuprinsă între 50 și 60 de ani
- 13 viețuitori aveau vârsta peste 60 de ani

Stareț la acea dată era Ieromonah Longhin Pop. Menționăm că prin adresa nr. 23688 / 31.12.1959,

Mitropolia Iași aprobă acordarea sumei de 500 de lei și a unei cantități de alimente necesare pentru drum fiecărui călugăr sau frate care pleacă la viața civilă.

Tabel nominal

Cu maicile și surorile din Mănăstirea Văratec, care au fost scoase din mănăstire în urma decretului 410 din anul 1959

1. Acojocăriței (Maria) Mitrodora (născ. 1924)
2. Aerinei (Parascheva) Parascheva (născ. 1929)
3. Andrei (Ileana) Calinica (născ. 1921)
4. Andrei (Adela) Tecla (născ. 1925)
5. Andronic (Elisabeta) Serafima (n. 1912)
6. Andone (Ghizela) Adriana (n. 1925)
7. Ardeleanu (Ecaterina) Evghenia (n. 1916)
8. Avraam (Maria) Cecilia (n. 1930)
9. Achiroaie (Maria) (n. 1920)
10. Achițoaie (Safta) (n. 1917)
11. Airinei (Floarea) (n. 1930)
12. Andrișoaie Eufrosina (n. 1926)
13. Apintei (Elena) (n. 1932)
14. Asavei (Maria) (n. 1925)

Gherasim Putneanu – Constantin Hrehor

15. Baci (Domnica) Pangratia (n. 1912)
16. Baci (Elena) Olimpiada (n. 1912)
17. Barcan (Milania) Mihaela (n. 1926)
18. Bardan (Ioana) Agafia (n. 1916)
19. Bălțătescu (Profira) Claudia (n. 1928)
20. Blaga (Livia) Patricia (n. 1923)
21. Bobric (Frăsina) Fevronia (n. 1923)
22. Boiciuc (Domnica) Epraxia (n. 1914)
23. Bostan (Alexandrina) Epifania (n. 1926)
24. Braga (Versavia) Benedicta (n. 1926)
25. Bunduc (Maria) Cipriana (n. 1924)
26. Buleu (Ana) Apolinaria (n. 1925)
27. Cazan (Maria) Maria (n. 1919)
28. Câmpeanu (Artemiza) Adriana (n. 1930)
29. Ciofoaia (Elena) Cecilia (n. 1923)
30. Ciucanu (Maria) Pelaghia (n. 1912)
31. Ciucanu (Floarea) Calipso (n. 1930)
32. Ciocan (Liberia) (n. 1920)
33. Cozma (Maria) Laurența (n. 1914)
34. Crețu (Maria) Veronica (n. 1931)
35. Cernescu (Virginia) (n. 1935)
36. Cojocaru (Aristița) (n. 1930)
37. Crețu (Ileana) (n. 1921)
38. Damian (Maria) Maura (n. 1920)
39. Diaconița (Ioana) Iovenalia (n. 1922)
40. Dima (Anica) Olimpiada (n. 1914)
41. Dogariu (Ileana) Evghenia (n. 1914)
42. Drăgănescu (Lucreția) Cleopatra (n. 1924)
43. Dumitrescu (Valeria) Vasilisa (n. 1921)
44. Dima (Profira) (n. 1916)
45. Dadoi (Ruxandra) (n. 1926)
46. Drăgănescu (Teodora) (n. 1931)
47. Fărcășanu (Rozalia) (n. 1924)
48. Gâda (Safta) Zenaida (n. 1912)
49. Grigore (Maria) Manasia (n. 1921)
50. Grosu (Elisabeta) Singlitichia (n. 1912)
51. Guriță (Ileana) Epraxia (n. 1923)
52. Grosu (Catinca) (n. 1931)
53. Hizanu (Catinca) Agafia (n. 1921)
54. Ifrim (Ruxandra) Achilina (n. 1912)
55. Ionașc (Maria) Magdalena (n. 1925)
56. Irion (Elza) Filonela (n. 1926)

Tămâie și exil

57. Irimia (Ana) Ștefania (n. 1921)
58. Isache (Profira) Pamfilia (n. 1921)
59. Isailă (Dora) Onisifora (n. 1928)
60. Iftimia (Anica) (n. 1924)
61. Lenciuc (Ana) Olimpiada (n. 1891)
62. Leuștean (Elena) Manolea (n. 1929)
63. Lipovanu (Catinca) Tatiana (n. 1915)
64. Lupu (Aurica) Agripina (n. 1915)
65. Maganu (Varvara) Teodosia (n. 1923)
66. Melinte (Anica) Sebastiana (n. 1930)
67. Mircea (Maria) Macrina (n. 1922)
68. Moise (Safta) (n. 1912)
69. Munteanu (Elena) Suzana (n. 1919)
70. Moisa (Elena) Haritina (n. 1922)
71. Mușat (Paraschiva) (n. 1915) ..
72. Nistor (Paraschiva) Parmenina (n. 1912)
73. Nița (Aglaia) Tecla (n. 1914)
74. Nichita Sofia (n. 1929)
75. Nițoaie Elisaveta (n. 1923)
76. Olariu (Maria) Tatiana (n. 1915)
77. Oprea (Elisaveta) Evghenia (n. 1926)
78. Olaru (Catinca) (n. 1932)
79. Onofrei (Tasia) (n. 1928)
80. Păcuraru (Lisaveta) Elisabeta (n. 1916)
81. Păduraru (Maria) Evghenia (n. 1916)
82. Păduraru (Elena) Mihaela (n. 1926)
83. Pinteii (Maria) Sofia (n. 1915)
84. Poenariu (Alexandrina) Aglaida (n. 1931)
85. Popa (Casandra) Calinica (n. 1894)
86. Popa (Maria) Epraxia (n. 1919)
87. Popa (Maria) Tecla (n. 1924)
88. Popa (Ana) Nimfodora (n. 1926)
89. Popescu (Constanța) Taisia (n. 1918)
90. Preotu Ilie (Agripina) Atanasia (n. 1919)
91. Pricop (Mina) Tavefta (n. 1920)
92. Prodan (Ruxanda) Rahila (n. 1891)
93. Pușcașu (Taisia) Anufria (n. 1924)
94. Pașcu (Maria) (n. 1928)
95. Păduraru (Elena) (n. 1928)
96. Popa (Maria) (n. 1933)
97. Purcel (Anica) (n. 1926)
98. Rotaru (Elena) Aglaida (n. 1922)

Gherasim Putneanu – Constantin Hrehor

99. Sandu (Veta) Heruvima (n. 1931)
100. Sandu (Elena) (n. 1921)
101. Scutariu (Maria) Luchia (n. 1922)
102. Todirică (Virginia) Xenia (n. 1913)
103. Tofan (Ana) Agata (n. 1923)
104. Toma (Elena) Nana (n. 1923)
105. Tudosă (Ileana) Evghenia (n. 1915)
106. Tudosă (Safta) Marta (n. 1920)
107. Udișteanu (Paraschiva) (n. 1921)
108. Ursei (Natalița) (n. 1931)
109. Vasiliu (Aglaia) Ana (n. 1891)
110. Vâga (Maria) Galinia (n. 1922)
111. Vâlcu (Ioana) Cornelia (n. 1916)
112. Vărăitoru (Lucreția) Cipriana (n. 1927)

Prezenta listă este întocmită la data de 10 februarie 1960, conform tabelului nominal cu personalul mănăstirii, din 10 februarie 1960.

**Tabel de personalul
Schitului Măgura - Ocnii din anul 1951 - 1960
desființat cu decretul 410 din anul 1958 - 1960**

Nr. crt./Numele și prenumele/Vârsta/Intr. în m-re/maică - soră/Ieșită/Locul nașterii

1. Mustață Vasilica / 18 ani / 1951 / soră / 1960 / Cuca-Galați
2. Moraru Onoria / 32 ani / 1951 / rasoforă / 1960 / Cârja-Vaslui
3. Andronache Aurica / 18 ani / 1953 / soră / 1960 / Căiuți-Bacău
4. Andronache Margareta / 18 ani / 1953 / soră / 1960 / Căiuți-Bacău
5. Aron Ecaterina / 16 ani / 1953 / soră / 1960 / Dofteana-Bacău
6. Bâzgan Anica / 18 ani / 1953 / soră / 1960 / Sascut-Bacău
7. Apostol Parascheva / 18 ani / 1953 / soră / 1960 / Sascut-Bacău
8. Bălan Elena / 19 ani / 1953 / soră / 1960 / Căiuți-Bacău
9. Bălan Ținea / 20 ani / 1953 / soră / 1960 / Căiuți-Bacău
10. Dascălu Lucica / 14 ani / 1954 / soră / 1958 / Poduri-Bacău
11. Ghihaniș Elena / 14 ani / 1954 / soră / 1958 / Brătla-Bacău
12. Iordache Ana / 22 ani / 1952 / soră / 1960 / Hârja-Bacău
13. Georgescu Virginia / 36 ani / 1955 / soră / 1960 / Alexandria
14. Lazăr Eufrosina / 23 ani / 1953 / soră / 1960 / M-rea Cașin
15. Lupașcu Marioara / 14 ani / 1954 / soră / 1958 / Viișoara
16. Nichitoaia Elena / 24 ani / 1954 / soră / 1960 / Văratec

Tămâie și exil

17. Nichitoaia Maria / 22 ani / 1955 / soră / 1960 / Văratec
18. Oprea Magdalena / 25 ani / 1955 / soră / 1960 / M-rea Cașin
19. Puluc Aglaia / 14 ani / 1954 / soră / 1958 / Viișoara
20. Simion Ecaterina / 22 ani / 1954 / soră / 1960 / Căiuți-Bacău
21. Tamaș Iuliana / 22 ani / 1954 / soră / 1960 / Gherla
22. Stanciu Floarea / 14 ani / 1954 / soră / 1958 / Brătîla-Bacău
23. Zaharia Cornelia / 23 ani / 1953 / soră / 1960 / Bistrița-Năsăud.

Acesta este soborul Schitului Măgura-Ocnii înființat la 1 aprilie 1951 când am fost transferate de Prea Sfințitul Teofil Herineanul de la M-rea Adam, jud. Vaslui, având ca stareță pe maica Natalia Croitoru, casieră și contabilă Anatolia Dodiță, arhondară Olimpiada Popa, economă, monahia Agripina Anghel, ajutoare de economă Paisia Moșolea, bucătăreasă Antuza Lupu și grădinăreasa Onoria Moraru.

Prea Sfinția Voastră, nu știu dacă este de vreun folos ceea ce am făcut eu aici, aș fi vrut să fac ceva care să vă folosească, dar eu nu știu, că nu am avut nici un ghid.

A Prea Sfinției Voastre smerită ascultătoare și cu smerite metanii, Vă sărut mâna,

16 febr. 2002
M-rea Măgura-Ocnii,
Târgu-Ocna

Monahia,
Anatolia Dodiță

I-a pag. 1-4

SUSPINUL UNEI SIHĂSTRII

1

De ce ești tristă Sihăstrie?
De ce ești tristă și pustie?
De ce plâng clopotele tale
Așa de triste și cu jale?

2

De ce plâng codrii-n depărtare?
De ce sunt munții-n întristare?
Și brazii de ce plâng mereu
Cătând spre cer, spre
Dumnezeu?

3

Se varsă apele la vale,
Și-n urma lor i-atâta jale!
O! Spune-mi, sfântă Sihăstrie
De ce ai inima pustie?...

4

O! nu mă întreba, străine,
De ce plâng toate pentru mine,
Să-ți povestească fiii mei,
De ce plâng jalnic eu, cu ei!

5

Că am avut atâția fii,
Ce i-am crescut de mici copii,
Și ca o mamă i-am iubit,
Și lui Hristos i-am dăruit.

6

Când au venit din lumea mare
Eu i-am iubit pe fiecare,
Pe cei flămânzi i-am pus la masă,
Pe cei străini i-am dus în casă.

7

Tămâie și exil

Pe cei scârbiți i-am alinat,
Pe cei ce plâng i-am mângâiat,
Pe cei orfani i-am întărit,
Și pe bătrâni i-am odihnit...

8

Și le-am vorbit de Dumnezeu
Și zi și noapte, tot mereu,
Ca dorul după veșnicie
Neîncetat în ei să fie...

9

A se ruga i-am învățat,
Și-a priveghea i-am îndemnat,
De ascultări eu le-am vorbit,
Și de mormânt le-am amintit,

10

De-aceea astăzi ei mă cheamă
Și-mi spun cu toții, scumpă mamă,
Că i-am iubit cu dor pe cei
Ce prin Hristos sunt fiii mei.

11

Și-acuma plâng nemângâiat,
Căci a venit așa deodată
O zi de tristă pribegie,
De-aceea plâng și sunt pustie...

12

Așa voiește Dumnezeu
Ca să rămân pustie eu,
Să-mi plece fiii toți în lume,
Să nu-i mai văd, să-i strig pe nume.

13

Să nu mai cânte împreună,
Când în Biserică s-adună,
Să nu-i mai văd cum se silesc
La ascultări, și cum slujesc...

14

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Să nu-i mai văd cum toți în șoapte
Se roagă-n zi și-n miez de noapte,
Să nu-i mai văd cum se hrănesc
Din Trupul Fiului Ceresc...

15

Să nu-i mai văd pe munți urcând
Și nici la masă cete stând...
Să plece toți în pribegie
Iar eu de-acuma sunt pustie...

16

Deci cum să nu mă tânguiesc
Cum să nu plâng și să jelesc.
Căci au în față-o încercare
Și nu știu de-or avea răbdare...

17

O! plângeți fiilor cu mine
Căci ceasul despărțirii vine
Și-mi este milă pentru voi
Că nu ne-am mai vedea apoi...

18

O! plângeți fiilor mereu,
Ca să rugăm pe Dumnezeu
Să-ndepărteze-a Sa mânie
Ca peste noi să nu mai vie.

19

Iar dacă Domnul vrea așa,
O! «Tată», fie voia Ta!
Căci altă cale-n viață nu-i
Decât să facem voia Lui,

20

Eu plâng, și nu mă pot opri,
Și simt că ne vom despărți.
Și știu că lumea-i tare rea
Și mulți în tină vor cădea,

21

De-aceea sunt nemângâiată
Că nu ne-om mai vedea vreodată.
Voi veți muri în pribegie
Iar eu voi rămânea pustie,

22

Și dacă lumea va uita
C-ați fost copiii mei cândva
Voi toți să nu luați în seamă
Căci numai eu v-am rămas mamă.

23

Deci, ascultați-mă acum
Când sunteți gata toți de drum,
Să nu uitați îndemnul meu
Copii! «Iubiți pe Dumnezeu».

24

În El s-aveți credință tare,
În încercări s-aveți răbdare,
Și bucurați-vă nespus
Căci pătimiți pentru Iisus.

25

Când lumea-ntreagă vă urăște,
Să nu uitați că Domnul «vă iubește»,
Iisus Hristos Cel răstignit
Ce lumea-ntreagă-a mântuit

26

Când deznădejdea vă cuprinde,
Când lumea curse vă întinde,
Voi, dragii mei, să nu slăbiți
Ci sus spre cer voi să priviți.

27

Acolo-i Patria iubită,
Acolo-i Slava negrăită,
Acolo Sfinții prăznuiesc
Și îngerii slavoslovesc.

28

Acolo-n zarea cea albastră,
Acolo sus e casa noastră,
Acolo voi privind mereu
Nu veți uita pe Dumnezeu.

29

Și-acuma plâng privind devale
Cum voi plecați plângând pe cale,
Cum vă-nsemnați cu Sfânta Cruce
Spre-a vă putea în lume duce.

30

Voi părul capului vi-l tundeți
Și fața-n palme v-o ascundeți.
Mă uit cum vă luați iertare
Și cea din urmă sărutare.

31

Cum ochii voștri-n lacrimi joacă
Când cu fuior se bate-n toacă,
Cum clopotele jalnic sună
Și totul plânge de răsună...

32

Din prag privind mă uit la voi
Cum voi plecați doi câte doi,
Până vă pierd în depărtare
În lunga și albastra zare.

33

Mă uit cum porțile-mi rămân
Deschise, fără de stăpân,
Cum peste ziduri ierburi cresc,
Cum toate-ncet se năruiesc.

34

Eu sunt bătrână și pustie,
Dar voia Domnului să fie,
Voi să nu plângeți pentru mine,
Ci plângeți pentru voi mai bine...

35

Și de-a fi târziu sau mai devreme
Ca Domnul iarăși să vă cheme,
Veniți iubiții mei cu drag,
Că vă aștept pe toți în prag.

36

Veniți să vă mai văd odată,
Aceeși turmă adunată,
Vom plânge-atunci de bucurie,
De dorul după veșnicie.

37

Iar de veți muri departe-n lume
Și vor uita al vostru nume,
Să știți, eu nu vă voi uita,
Și pentru toți mă voi ruga.

38

Gustați de-acum acest pahar,
Oricât ar fi el de amar,
Și-n toate să aveți răbdare
Că-n cer v-așteaptă plată mare.

39

Așa voiește Dumnezeu,
Bătrână Sihăstrie,
Să pătimesc și eu și ei,
Iar tu să fii pustie.

40

Așa voiește Duhul Sfânt,
Să merg la suferință
Să pătimesc pe acest pământ
Să mor pentru credință.

41

Așa voiește Tatăl meu,
Să merg în pribegie,
Să-mi plâng păcatele mereu
Iar tu să fii pustie.

42

Rămâi cu bine, sfântă mamă,
De-acum ne despărțim
Iisus Hristos pe toți ne cheamă
Ca să-L mărturisim.

43

Rămâi cu bine, sfânt altar,
Locaș de închinare,
În care am primit în dar
De-a pururea iertare.

44

Rămâi cu bine, sfântă casă
Ce ne-ai adăpostit
Rămâi cu bine, turmă aleasă
Pe care te-am iubit.

45

O cruce îmi stă în zări
Pe care au dus-o sfinții
Pe care-o simte fiecare
E crucea suferinței.

46

Pe aceea am s-o duc și eu
Acum cu dragoste fierbinte
Și ajutându-mi Dumnezeu
Voi merge înainte.

47

Rămâi cu bine, mama mea,
Rămâi acum cu bine,
Eu plec, dar tu nu mă uita
În sfintele suspine.

48

Să fiu departe izgonit,
Să rabd în lume multe
Să fiu străin și părăsit
Și toți să mă asculte.

49

Să fiu ocară tuturor
Și să colind pământul
Să n-am odihnă până mor
Ca să-mi găsească mormântul.

50

Așa voiește Duhul Sfânt
Să sufăr pentru Domnul
Mereu, pân'oi intra-n mormânt
Și noaptea să-mi aline plânsul.

51

Și-ți las, iubita mea chilie
Deschisă ușa ta
Mă duc departe în pribegie
Să mor pe Golgota.

52

Iubiții mei, să nu uitați
Pe cei din pribegie
Și pentru toți să vă rugați
Ce sunt asemeni mie

53

Ce multe curse-n lume sunt
În calea vieții mele
Și până voi intra-n mormânt
Mă voi lupta cu ele.

54

Și nu știu dacă voi putea
Să-mi țin făgăduința
Mă tem că-n luptă voi cădea
Și-oi pierde biruința.

55

Rămâi cu bine, mama mea,
Rămâi, rămâi cu bine,
Eu poate nu te-oi mai vedea
De-acum, nici tu pe mine.

56

Îmi iau bagajul și mă duc
Dar nu știu unde în lume
Pe care cale să apuc
Că sunt străin și fără nume.

57

Și așa stau pe gânduri dus
În poarta mănăstirii
Și-mi pun nădejdea în Iisus
Părintele iubirii

58

Iisuse, fii de-acum cu noi
Și-n viață ne păzește.
Căci am rămas flămânzi și goi
Și lumea ne urăște

59

Rămâi de-acum cu bine,
Iisus la el ne cheamă
Voi plânge o viață după tine,
Adio, bună mamă.

60

Iisus Hristos să vă-ntărească
Cu Duhul Sfânt să vă umbrească,
Și îngeri păzitori s-aveți
În calea zbuciumatei vieți.

61

Ca ceea ce sunt mama voastră
Voi plânge mult iubirea noastră,
Și suspinând în glasul meu
Vor fremăta și munți și văi...

I-b pag 1-6

Rugăciune II
Rugăciune de laudă și cerere

1

Cu ochii grei de lacrimi
Părinte cad la Tine
Ascultă-mă Stăpâne
Ascultă-mă pe mine.

2

Sub sfântul Tău jertfelnic
Mă plec acum smerit
Sub care o, Stăpâne!
Cândva m-am răstignit.

3

Și în lumini de candeli
Cu inima'ntristată
Lui vărs acum durerea
Ascultă-mă deci, Tată.

4

Tu singur știi în lume
Câți ani te-am căutat
Și-abia cu multă trudă
Aicea Te-am aflat.

5

Tu singur știi Părinte
Cum m-am jertfit pe mine
Și cum am vrut în toate
Să Te imit pe Tine.

6

Să știi că-n mănăstire
Cu mine am adus
O inimă aprinsă
De dorul Tău Iisus.

7

Tu singur știi Stăpâne
Cum te-am slujit mereu
Cu rugi și lacrimi multe
Ca unui Dumnezeu.

8

Tu știi că numai Ție
Ți-am dat al meu suspin
Și n-am plâns niciodată
La Dumnezeu strein.

9

Tu știi cu câtă râvnă
Și câte bucurii.
Am stat aici Părinte.
Tu tată, singur știi.

10

Când privegheau părinții
În rugăciuni de noapte
Cu ei și eu Stăpâne
Te laudam în șoapte.

11

Și când cântau cu toții
Cântări Lui Dumnezeu
Cu dânșii dimpreună.
Te laudam și eu.

12

Când toți mergeau pe munte
La Sfintele-ascuțări.
Cântam cu ei adesea.
Dumnezeiești cântări.

13

Și când trecea la Domnul
Vre-unul dintre ei
Plângeam la rugăciune
Pentru părinții mei.

14

Când clopotele toate
Sunau la sărbători
Cu ele dimpreună
Plângeam adeseori.

15

Când străbăteam vreodată
Potecile pădurii
Te întâlneam Stăpâne
În liniștea naturii.

16

Când vântul singuratic
Te lăuda mereu
Cu dânsul dimpreună
Te lăudam și eu.

17

Când suspina a jale
Pădurea-n depărtare
Te lăudam cu dânsa
Privind departe în zare.

18

Când apele în murmur
Te lăudau ușor,
Cu ele o, Stăpâne!
Plângeam încetișor.

19

Când mulți bătrâni de vreme
Vedeam la asfințit
Plângeam cu ei Stăpâne,
Plângeam al meu sfârșit.

20

Când Te slăveau pe Tine
Frumoase păsărele
În zorii dimineții
Te lăudam cu ele.

21

Când mi-aruncam privirea
Spre-a soarelui apus
Un dor de veșnicie
Mă cuprindea nespus

22

Și plini de multă pace
Și de singurătate
Plângeam smerit în sine-mi
Prea multele-mi păcate.

23

Când toamna frunza-n codri
De vremi se scutura
Eu începeam, Stăpâne
Să cad la mila Ta.

24

Și când plecau departe
Spre alte zări cocori
Fiind strein pe lume
Plângeam adeseori.

25

Când auzeam suspinul
De mare-nfuriată
Îmi aduceam aminte
De dreapta-Ți judecată.

26

Când rătăceam pe pajiști
În zi de sărbătoare
Te întâlneam Stăpâne
În fiecare floare.

27

Și plin de mulțumire
Te căutam mereu
Că-n orișice zidire
Vedem pe Dumnezeu.

28

Dar mai cu osebire
Te-am întâlnit Părinte
La Sfânta Liturghie
În fața Mesei Sfinte.

29

Sub Sfântul Tău Jertfelnic
Aicea mi-am vărsat
Amarul vieții mele
Și mult m-am ușurat.

30

Sub Sfântul Tău Jertfelnic
Aici Părinte-am plâns
Necazurile mele
Ce-n mine s-au tot strâns.

31

Sub Sfântul Tău Jertfelnic
Aici Te-am întâlnit
Și glasul Tău Iisuse
Aicea mi-a vorbit.

32

Sub colțul Sfintei Mese
De dorul Tău Iisus
Am plâns întotdeauna
Și nimănui n-am spus.

33

Aici la Sfânta Cină
Părinte m-ai hrănit
Cu Trupul Tău prea dulce
De-aceea Te-am iubit

34

Aicea o, Iisuse!
M-ai ușurat de toate
De scârbe și necazuri
De lacrimi și păcate.

35

Aici uitând de lume
Vorbeam numai cu Tine
Căci dorul Tău, Iisuse
Se odihnea în mine.

36

Ascultă-mi deci acuma
Durerea mea, Părinte
Și ușurează-mi scârba
Ca și mai înainte.

37

Căci iată plin de lacrimi
Mă plec din nou smerit
Sub Sfântul Tău Jertfelnic
Cu suflet chinuit.

38

Și în lumini de candeli
Alerg la mila Ta
Ascultă-mă, Părinte
Mă rog, nu mă lăsa

39

Tu singur numai Doamne
Știi durerile mele
Și scârba și necazul
Și aceste lacrimi grele.

40

Deci fă cu mine milă
O, Bunule Stăpân!
Și-aici în Mănăstire
Ajută-mi să rămân.

41

Mai lasă-mă-n pustie
Și ți-oi sluji mereu
Cu multă bucurie
Ca unui Dumnezeu.

42

Și de voiești, Stăpâne
A nu mă despărți
De-aceste locuri Sfinte
Și-n veci Te voi slăvi.

43

Deci nu mă duce-n lume
Să cad în mâna ei
Ci lasă-mă Iisuse
Lângă părinții mei.

....

De ziua Sf. 40 de Mucenici
1960 anul suferinței și al plângerii.

II pag. 17-65

Sosit-au ceasul despărțirii

1

Sosit-au ceasul despărțirii
Sosit-au ceasul să plecăm
Și nu știu când vom mai ajunge
De-acum ca să ne mai vedem.

2

Rămâneți surori iubite
Cu pacea Domnului Iisus
Și bucurați-vă întru Domnul
Mergând spre patria de sus.

3

Vă-ntind mâna cu iubire
Zicând toate cu glas duios
Rămâneți surorilor cu pace
Rămâneți cu Domnul Hristos

4

Pe pământ și sus în ceruri
Nu e nume mai frumos
Nu e nume altul dulce
Ca numele lui Hristos

5

Că nimica nu e-n lume
Mai de preț și mai frumos
Ca un om ce poate spune
Sunt copil al lui Hristos.

6

Oricât de grea e despărțirea
Ce parcă tot am sta mereu
Ca să mai plângem împreună
Și să slăvim pe Dumnezeu.

7

Nu dați înapoi o clipă
Ca lupta grea voi să luptați
În curând veni-va Domnul
În slujba Lui să vă aflați.

8

Ajută-ne o Doamne Sfinte
Spre a ne putea vedea
Acolo-n Sfânta-mpărăție
În veci cântând mărirea Ta.

Rugăciunea despărțirii

1

O, Doamne-aceste lacrimi grele
Ori nu au fost primite ele,
Să ducă rugăciunea mea
Acolo sus, la mila Ta.

2

Sau ne'ncetatele suspinuri
Sau ale gândurilor chinuri
Iisuse, n-au ajuns la Tine...
Ca să mă ierți acum pe mine?

3

Sau plânsul meu cel cu durere
O! Doamne, n-a avut putere,
Ca până-n cer să fi pătruns
Că mă simt tare părăsit.

4

Căci iată ceasul despărțirii
De locul sfânt al mănăstirii
Acum, Iisuse, a sosit
Și mă simt tare părăsit.

5

Stăpânul meu, Stăpânul meu,
Și zi și noapte-am plâns mereu
În casa Ta să fi rămas
O zi măcar, măcar un ceas.

6

Dar Tu ai vrut Iisuse anume
Să fim trimiși cu toții-n lume
Să simtă toți pe fruntea lor
Durerea grea a spinilor

7

O! Doamne cum de mai lăsat
Să plec în loc îndepărtat?
Să fiu de-acuma despărțit
De tot ce-n viață am iubit.

8

Stăpâne, cum voi mai cânta
Și cine îmi va asculta
Cântările Sionului
La râul Vavilonului.

9

Sau cine-n Sfânta Mănăstire
Te va slăvi de-acum pe Tine
Și cine Doamne, va cădi
Altarul Tău în orice zi?

10

O, spune-mi Bunule Stăpâne!
În urmă cine va rămâne
Ca dorul meu cu el să-l strângă
Și pentru mine să mai plângă.

11

Și-aceste lacrimi ale mele
Să le adune-acum pe ele
Ca să le-aducă numai Ție
Aici, departe în pustie.

12

O, spune-mi Bunule Iisus
Pe care te-am iubit nespus
O, cine mă va pomeni
La rugăciune-n orice zi?

13

Sau cine Doamne-n miez de noapte
Îți va cânta un psalm în șoapte
Sau cine va mai suspina măcar
În fața Sfântului Altar

14

Căci iată, Tată plec de-acum
De tot de-aici... și nu știu cum
Că strig și nu mă pot opri
O, Doamne, nu mă părăsi.

15

Pe poarta pe care am venit,
Aicea când m-am despărțit
De-această lume rea și mare,
C-o haină veche în spinare.

16

Pe-aceeași poartă azi mă duc,
Și nu știu unde să apuc
În urma mea un biet bătrân
Îmi spune ca să mai rămân.

17

Iar jos la poarta mănăstirii
Îmi spune-n clipa despărțirii
De voi muri iubitul meu
Te jur acum pe Dumnezeu

18

Să-mi vii și tu la-nmormântare
Ca să-mi aprinzi o lumânare
Iar eu copile-n urma ta
În ruga mea nu te-oi uita.

19

O, cum să nu mă tânguiesc
Când toți acum se risipesc
Când văd cum plânge-acest bătrân
Iisuse, cum să nu suspin.

20

Căci pe ceaslovul rupt în foi,
El doar va plânge pentru noi.
Și-n rugăciunea lui fierbinte,
Mai mult va plânge ca-nainte.

21

Stăpânul meu, de-acuma plec
Și-n timp ce anii noștri trec
Să nu-ndelungi acestea vremi
Și-aicea iarăși să ne chemi...

22

Tu pune în spinarea mea
Să duc această cruce grea
Pe frunte spinii Tăi să-i pui
Căci altă cale, Doamne, nu-i.

23

În plamă bate-mi două cuie
Și sus pe crucea Ta mă suie
Și între cei ce Te hulesc
Ajută-mi să mă răstignesc.

24

Și-n lume Doamne, dă-mi putere
Să beau al ei oțet și fiere
Că sus, pe crucea suferinței,
Să iau cununa biruinței!

25

Să-i rabd mereu ocările
Și să-i primesc scuipările
Și râsul cel necuvios
Să-l rabd pentru Iisus Hristos.

26

Și când vei fi cuprins de sete
Iar lumea Doamne, în burete
Oțet pe buze îmi va da
Iisuse, atunci nu mă lăsa.

27

Să nu o lași să-mi pună ea
Otrava ei pe rana mea
Nici să-mi apese spinii mei
Pe fruntea mea cu mâna ei!

28

Când voi slăbi pe crucea mea
Și a răbda n-oi mai putea
Strigând, spre Tine voi privi
O, Doamne nu mă părăsi.

29

Iar Tu din cer să mă privești
Și duhul meu să-l întărești
Să fii cu mine lângă cruce
Ca-n toată vremea să pot duce

30

La urmă când durerile,
Îmi vor slăbi puterile
La cer privind voi zice-așa
Iisuse, săvârșitu-s-a.

31

Iar Tu Iisuse, duhul meu
Primește-l sus la Dumnezeu
Acolo-n veci te voi privi
Și ne-ncetat Te voi slăvi.

32

Și, Doamne, după ce-oi muri
Și toți ai mei m-or părăsi
Când lumea trupul îmi va duce
Ca să-l îngroape lângă cruce,

33

Iisuse, Tu nu mă lăsa
Să mă-ngroape-n tina sa.
Căci nu voiesc ca-n mâna ei
Să mi se stingă ochii mei.

34

Nădejdea să mi-o jefuiescă,
Averea să mi-o cheltuiască.
Întru păcate-n dezmierdări
Departate Doamne-n alte țări.

35

Iisuse care Te-am iubit
Și atâta vreme Ți-am slujit
Mă rog Stăpâne, nu mă lăsa
Să-mi piardă lumea viața mea.

36

Cu pofte-amare să mă-nșele
Și să mă-nece întru ele
Nici osteneala tinereții
S-o pierd în vremea bătrâneții

37

Tu, Doamne, care știi să ierți
Și care cu măsură cerți
O! nu uita că întru mine
Te port de-atâția ani pe Tine.

38

Și dacă-acuma mă iubești
Și vrei ca să mă mântuiești
Prin scârbe lacrimi și necaz
Să-mi întărești al meu grumaz

39

Șa nu-mi plece genunchii mei
În lume întru pofta ei.
Că tot ce-am strâns la tinerețe
Să pierd, prin ea la bătrânețe.

40

O! Doamne lumea n-o lăsa
Ca să-mi închidă gura mea
Prin râsul ei necuvios
Să uit că sunt al lui Hristos.

41

Nici să mă rușinez cumva
De spinii Tăi, de Crucea Ta
Ajută-mi ca să Te slăvesc
Oriunde-n lume cât trăiesc.

42

Căci vreau Iisuse, ca să cânt
Oricât voi fi pe-acest pământ
Cântările Sionului
În lumea Vavilonului.

43

Și-acolo, Doamne-n, Vavilon
Departate fiind de Sion
Ca legământ că mă iubești
Tu ochii să-mi împodobești.

44

Cu lacrimi de mărgăritar
Ca să nu sufăr în zadar,
Și lacrimile-n drumul lor,
S-or face Doamne un izvor.

45

Iar din izvor apoi pârâu
Va curge înspre-al lumii râu
Pârâul scump Sionului
În râul Vavilonului.

46

Nu mă lăsa ca-n mâna ei
Să-mi închidă ochii mei
Nici gura Doamne, să-mi oprească
Nici inima să-mi jefuiască.

47

Căci eu din alăuta mea,
Și-n lume Doamne-Ți, voi cânta
Cântările Sionului
La râul Vavilonului.

48

Deci dă-mi de-acum, Stăpânul meu,
Mereu să plâng, să cânt mereu.
Departate-n lume de Sion
Să fiu rob în Vavilon.

49

Și-aceste unde de cântări
S-or pierde până-n depărtări
Și munții când le-or auzi
În locul nostru Te-or slăvi.

50

Iar codrii când le-or asculta
Plângând și ei le-or repeta.
Cântările Sionului
La râul Vavilonului.

51

Și râul în tăcerea sa
Smerit și el îți va cânta
Iar vântul jalnic în suspin
Îți va răspunde, Doamne amin.

52

Stăpâne, Doamne, plec de-acum
Căci un bătrân m-așteaptă-n drum
Mai jos la poarta mănăstirii
Acum în clipa despărțirii.

53

Cu ochii lui topiți de vreme,
Încearcă parcă să mă cheme.
Căci pe obrazul lui uscat,
O lacrimă i-a picurat.

54

Tu, Doamne, să-l păzești pe el,
Când va rămâne singurel,
Să-i dai odihnă sus la Tine
Ca să se roage pentru mine.

55

Și-acest locaș ce l-am iubit
Și-n care, Doamne, Ți-am slujit
Cu mila Ta să îl păzești
Ca-n el mai mult să te slăvești.

56

Păzește, Doamne, lumea toată
În liniște netulburată
Și-auzi pe cei nemângâiați
Ce plâng și nu sunt ascultați.

57

Păzește-mi, Doamne, frații mei
Și-i întărește și pe ei
Să rabde până la sfârșit
Așa cum ți-au făgăduit.

58

În rugăciunea lor fierbinte
Mai mult vor plânge ca-nainte.
Iar lacrimile lor prea grele
S-or întâlni cu ale mele.

59

Și voi cânta în pribegie
De dorul Sfânt după pustie
Cântările Sionului
La râul Vavilonului.

60

Și-aceste lacrimi și cântări
S-or pierde în albastre zări
Și s-or auzi până-n Sion
În fața veșnicului Tron.

61

Acolo unde cântă Sfinții
Cântarea Sfântă-a biruinții
Acolo unde lacrimi nu-s
Nici răsărit și nici apus.

62

Pe drum voi întreba mereu
Să-mi spună unde-i satul meu.
Și de-or trăi părinții mei
Voi rămânea un timp la ei.

63

Și voi munci la ei în sat
Așa cum Tu m-ai învățat
Cântând același cântec Sfânt
Pe brazda vechiului pământ

64

Iar dacă-n viață n-or mai fi
Eu mai departe voi porni
Și voi umbla din gară-n gară
Și-n timp de iarnă și de vară.

65

Și voi munci mereu prin lume
Strein sărac și fără nume.
Și-oi plânge ori prin ce oraș
De dorul acestui Sfânt Lăcaș.

66

Și orice om voi întâlni
Cu dânsul m-oi împrieteni
Pe cei scârbiți voi mângâia
Pe cei bolnavi voi alina.

67

Cu cei flămânzi voi flămânzi
Cu cei săraci sărac voi fi
Cu cei streini voi fi strein
Cu fiecare-am să suspin.

68

Cu toți în lume am să plâng
Și lacrimi multe am să strâng
Căci tot mereu voi suspina
De dorul după casa Ta.

69

În toate, Doamne, dă-mi răbdare
Că-n Tine am nădejde mare.
Să rabd la toți ocările
Să le primesc scuiările.

70

Când oamenii nu m-or primi
La Tine iarăși voi veni
Când oamenii m-or insulta
Spre Tine, Doamne, voi striga.

71

La marginea de sat voi sta
Și-apoi de jale voi cânta
Cântările Sionului
În casa Vavilonului

72

De n-o fi cine să m-asculte
Voi plânge iar cu lacrimi multe.
Și lacrimile-n drumul lor.
S-or face, Doamne, un izvor.

73

Și în această pribegie
Voi zice-n toate, Slavă Ție,
Și-mi vor răspunde toți mereu
Slăvit să fie Dumnezeu.

74

Îți mulțumesc acum de toate
Că iei iertare de păcate.
Mi-ai dat și-atâtea bucurii
Pe care singur Tu le știi.

75

Îți mulțumesc Stăpâna Mea
Că m-ai primit în casa Ta.
De-acum cu Sfântul Omofor
Mi-ajută-n lume ca să mor.

76

Iar voi, o Sfinților, mereu
Ce vă rugați Lui Dumnezeu
Păziți în lume pașii mei
Ca să nu cad în mâna ei.

77

Mă simt lisuse, mulțumit
C-atâta vreme ți-am slujit
Și-n toate simt că au folos
Căci port în lume pre Hristos.

78

Sub Sfânta masă pe pământ
Îți las acum ca legământ
O lacrimă din ochii mei
Ce-a curs din focul dragostei.

79

Iar numele străin al meu
Ți-l scriu cu-atâtea lacrimi eu.
Pe-al Sfintei Mese postament
Și-l las aici ca testament.

80

Și-n fața Sfanțului Altar
Îți las, Stăpânul Meu, în dar
Această inimă a mea
Ce-L poartă pe Hristos în ea.

81

Eu plec de-acum în drumul meu
Ci, Tu, fii cu mine mereu
Cu mine-n lunga pribegie
Departe-n lumea cea pustie.

82

La urmă va muri plângând
Acest bătrân cu mine-n gând
Avându-și capul sprijinit
Pe-al său ceaslov îmbătrânit.

83

Și azi și mâine după o vreme
Când glasul Tău o să mă cheme
Primește-mi Doamne, duhul meu
La Tine-n cer să-ți cânt mereu.

84

Acolo unde lacrimi nu-s
Nici răsărit și nici apus
Acolo-n cer să-ți cânt și eu
Măririle lui Dumnezeu.

85

Acolo unde-s frații mei
Cuprinși de focul dragostei
Te preamăresc Părinte Sfânt
Cu dânșii, Doamne, dă-mi să-Ți cânt.

86

Să cânt în veci, să cânt cu Sfinții
Cântarea nouă a biruinții
Cântarea Sfântului Sion
Departe-n veci de Vavilon

87

Iar trupul meu de pe pământ
Ascunde-l Doamne-ntr-un mormânt
Sub stratul umed de țărână
Necunoscut să îmi rămână.

88

Ca nici un om să nu-l cunoască
O, Doamne, fă pe el să crească
Să-mi crească iarbă pe mormânt
Iar eu în el să fiu pământ.

89

Iar de voiești să-mi dai măcar
Atunci la moartea mea un dar
O! du-mă iarăși la pustie
Ca nimenea să nu mă știe.

90

Aicea cu bătrânul meu
Departe voi dormi mereu
Nici în vreun sat, nici în oraș
Ci lâng-acest Sfințit lăcaș.

91

Apoi, Iisuse, de voiești
Încă un dar să-mi dăruiești
Ca nimenea să mă cunoască
Și crucea fa să-mi putrezească.

92

Să uite toți c-am fost în lume
Pribeag călugăr fără nume
Să uite toți c-am fost cândva
O slugă aici în Casa Ta.

93

La cap să-mi crească brad frumos
Și el să-mi cânte-n veci duios.
Cântările Sionului
La râul Vavilonului.

94

Și-aceste tainice cântări
S-or pierde-n depărtări
Și munții când le-or auzi
În locul meu te vor slăvi.

95

Iar codrii când le-or asculta
În locul meu îți vor cânta
Iar vântul tainic în suspin
Le va răspunde-n veci, amin.

Rugăciunea întâia
Căutarea Lui Dumnezeu

1

Ajută-mi, Bunule Stăpân!
În casa Ta să mai rămân
Căci știi Tu cât m-am ostenit
Și abia aici Te-am întâlnit

2

Părinte, deci nu mă lăsa
Să plec acum din casa Ta
Căci toată viața Te-am căutat
Și-abia aicea Te-am aflat.

3

În dorul meu de Dumnezeu
Te-am căutat mereu, mereu
Dar lumea toată-am colindat
Și-n sânul ei nu te-am aflat.

4

Te-am căutat umblând prin sate
Și prin orașe depărtate
Dar Tu acolo nu erai
Că-n lume nu mai încăpeai.

5

Și-n dorul meu de Dumnezeu
Plângând Te căutam mereu
Căci duhul meu dorea odihnă
Și negăsind-o n-aveam tihnă.

6

Te-am căutat în avuții
În haine bune-n bogății
Și-n școli înalte te-am căutat
Și Doamne, nu Te-am mai aflat.

7

Și-am plâns atunci, am plâns cu-amar
Te-am cătat, dar în zadar
Căci lumea nu Te încăpea
Și dorul Tău mă chinuia...

8

Și-n satu-n care m-am născut
Te-am căutat și am bătut
La multe uși și porți într-una
Dar nu mi s-a deschis nici una.

9

Și-atunci flămând și însetat
O lume, Doamne am întrebat
Cum aș putea să te gădesc
În veacu-acesta pământesc.

10

Și ori pe câți am întâlnit
De Tine, Doamne le-am vorbit
Dar ei nici unul nu mi-a spus
Cum aș găsi eu pe Iisus.

11

Și ostenit am plâns din greu
Și zi și noapte tot mereu
Dar nimeni nu m-a înțeles
De ce plângeam așa de des...

12

Am început din nou să merg
Pe la răscruci de drum s-alerg
Că poate cineva ar ști
În care loc te-aș întâlni

13

Și stam adesea până-n zori
Și întrebam pe călători
Sau seara până mai târziu
Dar toți spuneau că nu te știu.

14

Îi întrebam de-au întâlnit
Un prunc în iesle adormit
Ce s-a născut în Betleem
Să scoată lumea din blestem

15

Îi întrebam de au văzut
Un om desculț ce a trecut
Urcându-se către Iudeia
Cu ucenicii din Galileea.

16

Dar toți, Iisuse, îmi spuneau
Și cu blestem mă-ncredințau
Că n-au văzut în drumul lor
Un om ca Tine călător.

17

Atuncea iar îi întrebam
De n-au văzut la Siloam
Un om ce dă la toți vedere
Și celor slabi le dă putere

18

Iar ei din nou mi se jurau
Că n-au văzut și-apoi plecau.
Iar eu străinul mă miram
Și ostenit de drum plângeam.

19

Pe alții iarăș îi opream
Și-n dorul meu îi întrebam
Cumva de nu au întâlnit
Un Om pe cale ostenit...

20

Ce-a poposit la o fântână
Să deie apă cu-a sa mână
Femeii celei din Sihar
Ce a luat iertare-n dar.

21

Sau poate l-au văzut cumva
Schimbându-se-ntru slava Sa
Pe vârful muntelui Tabor
Sau undeva printre popor...

22

Ori poate L-ar fi cunoscut
Mergând pe mări ca pe pământ
În zori de zi în a patra strajă
Sau aruncând în ape mreajă.

23

Iar lumea toată îmi spunea
Că n-a văzut așa ceva
Și toate-s numai o nălucă
Și începeau ca să se ducă...

24

Iar eu nu mă mai dumiream
Și căutându-Te plângeam
Povara multelor păcate
Și-această grea singurătate.

25

Și stam așa în drumul meu
Cătând spre alte căi mereu.
Iar trecătorii mă-ntrebau
De ce sunt trist și mă râdeau...

26

Iar eu plângând le răspundeam
Și umilit îi întrebam
De n-au văzut cumva prin lume
Un om strein, Iisus pe nume.

27

Ce dă iertare orișicui
Și stă cu ucenicii Lui,
La cea mai de pe urmă cină.
Și pentru cei ce-L vând, suspină..

28

Sau cum se roagă pentru ei
Că de-or rămâne singurei
Să nu se deznădăjduiască
Ci veste bună să vestească...

29

Dar pe câți am întâlnit
De Tine unul n-a vorbit
Și ostenit, plângeam cu jale
De-atâta trudă și de cale...

30

Plângeam de-a lumii necredință
Plângeam de-a mea necunoștință.
Și pe unde mă duceam
De Tine, Doamne, întrebam.

31

Căci întrebam mereu prin sate
Și prin orașe-ndepărtate
De n-au văzut în vreo grădină
Pe Domnul milei cum suspină

32

Ce are fața-nsângerată
Și poartă-n El durerea toată
Durerea neamului întreg
Ai cărui fii nu-L înțeleg.

33

Apoi din nou am întrebat
De-au auzit ei de Pilat
Ce a judecat pe Iisus
Și spini pe fruntea Lui a pus.

34

Dar oamenii se lepădau
Căci de Iisus se rușinau
Și le-am spus iară de Pilat
De știu ei cum L-a condamnat...

35

Cum toți în față L-au scuipat
Și multe lovituri I-au dat.
Cum toți L-au osândit la moarte
Ca singur crucea să și-o poarte.

36

Iar lumea Doamne îmi spunea
Că n-au văzut așa ceva
Și-am plâns o, Bunule Păstor,
Am plâns de necredința lor.

37

Și-am întrebat pe trecători
De n-au văzut adeseori
O cruce înfiptă sus, pe munte
Și-un om pe ea cu spini pe frutne.

38

I-am întrebat de-au auzit
De Iisus cel răstignit
Ce-i spânzurat în patru cuie
Ca sus, la cer pe om să-l suie.

39

Ce în mormânt pecetluit
L-au îngropat și L-au păzit
Și apoi din groapă a-nviat
Și sus la Cer S-a înălțat.

40

Dar oamenii, Stăpânul meu
Mi s-au jurat pe Dumnezeu
Că n-au văzut în lume stând
Un om pe Cruce sângerând...

41

Și-am plâns atunci ca un strein
Că-n nici un suflet de creștin
O, Doamne, nu Te-am întâlnit
Și stăm flămând și ostenit.

42

Doar unii își mai aminteau
Precum bătrânii le spuneau
Că a venit un om în lume
Ce îl chema Iisus pe nume.

43

Ce a răbdat bătăi și munci
Și răstignire... dar de-atunci
Prin lume nu L-au mai văzut
Și a rămas necunoscut.

44

Și-am plâns atunci, am plâns cu-amar
Căci Te-am căutat în zadar...
Că lumea nu Te mai știa
Deși murise-i pentru ea.

45

Și tot umblam pe drumuri des
Flămând și gol și ne-nțeleș
Că dorul meu de Dumnezeu
Mă chinuia mereu, mereu

46

Înlăcrimat priveam în zări
Te cătam în depărtări
Cu mâna streșină la frunte
Priveam departe către munte.

47

Mâhnit izvoarelor spuneam
Durerea care o aveam
Iar ele îmi șopteau mereu
Că nu-i departe Dumnezeu.

48

Tăcut, priveam adeseori
Spre Lună, Soare și spre stele
Apoi cătam mai sus
Și le-ntrebam așa pe ele.

49

O! nu cumva îmi sunteți voi
Stăpânul meu? iar ele-apoi
Mă-ncredințau mereu, mereu
Că nu-ți suntem noi Dumnezeu.

50

Și de voiești să-L întâlnești
În tine numai să-L găsești
În tine cată-L deci acum
Iar nu în lume sau pe drum.

51

Și-am plâns atunci de bucurie
Și de-o nespusă veselie
Căci nu știam, Stăpânul meu,
Că-n mine-ncape Dumnezeu.

52

Și parcă nu mă dumiream
De este așa și mă-ntrebam
Oriunde, Doamne, aș putea
Să mor și eu pe crucea Ta.

53

Iar Tu, o, Bunule Păstor!
Mi-ai spus în glas de vânt ușor
Privește fiul meu iubit
Departe înspre asfințit.

54

Acolo între munți pe-o vale
Se-nalță-o mănăstire-n vale
Ci mergi bățând la poarta ei
Și-ți vor deschide fiii mei...

55

Acolo-n liniștea pădurii
Acolo-n tainele naturii
Acolo tu mă vei găsi
Și-atunci mai multe vom vorbi...

56

Acolo-n tainicul amurg
Acolo unde ape curg
Acolo de vei rămânea
Neîncetat mă vei vedea.

57

Și apele ce-n văi se strâng
Și clopotele care plâng
Și-ale prinților suspine
Îți vor vorbi mereu de Mine...

58

Și-am plâns atunci am plâns cu dor
Sărman, strein și călător
Căci mult vroiam Stăpânul meu
Ca să slujesc Lui Dumnezeu...

59

Deci plin de multă bucurie
M-am pregătit de pribegie
Și-ntr-o toamnă-am dispărut
Din satul care m-am născut.

60

Și-aici la munți am alergat
Precum Tu, Doamne, m-ai chemat
Unde zidurile-mi vorbesc
De slava Tatălui Ceresc.

61

Aici, Părinte, Te-am găsit
Și aicea am îmbătrânit
În rugăciuni și în iubire
Sub zid de Sfântă Mănăstire.

62

Iisuse, deci nu mă lăsa
Să plec acum din Casa Ta
Ajută-mi, Bunule Păstor
Aici pe Crucea Ta să mor.

Scrisoare
de Ziua învierii Domnului

1

Cu gândul meu neodihnit
Mă duc mereu departe-n zare
Spre voi părinți ce v-am iubit
Că-mi este dor de fiecare.

2

Și astfel mintea mi-o adun
Fiind cuprins de multe gânduri
Și mâna pe creion o pun
Ca să vă scriu puține rânduri.

3

O, știți iubiții mei părinți
Cum am plecat din mănăstire
Și câte lacrimi fierbinți
Mi-au curs din ochi la despărțire

4

Și vă-amintiți când am plecat
Mâhnit pe poarta mănăstiri
Cum toți am plâns și ne-am iertat
Atunci în clipa despărțirii.

5

Și cum m-ați petrecut pe punți
Cum m-ați pierdut din ochi pe vale
Cum ați rămas părinți cărunți
Cum eu m-am dus pe altă cale.

6

De-atunci am suferit mereu
Prin lumea plină de păcate
Și știe numai Dumnezeu
Cât am răbdat umblând prin sate.

7

Dar despre acestea mai târziu
Mai cu amănuntul vă voi scrie
Ci-acum încep ca să vă scriu
Puțin din trista-mi pribegie.

8

Iubiții mei, stau într-un sat
Ce nu știu cum pe nume-l cheamă
Și de când știți că am plecat
Nu mi-am găsit nici frați, nici mamă.

9

Și-acuma când încep să scriu
E noapte-a Sfântă a învierii
Dar eu sunt singur și pustiu
Și mă apasă o grea durere.

10

Și tot mă rog și plâng apoi
Privind afară pe fereastră
Când mă gândesc că nu-s cu voi
Departate-n munți la casa noastră.

11

Ca să mă rog cu voi și eu
În noapte-aceasta de înviere
Să cânt cu voi Lui Dumnezeu
Dacă-ș avea și eu putere.

12

Dar las-acum să pățimesc
Eu am o mare bucurie
Când știu că-n locul meu slujesc
Părinți departe de pustie.

13

De-aceea dragii mei părinți
Cât mai sunteți în mănăstire
În rugăciunile fierbinți
S-aveți de mine pomenire

14

Pe voi în orice vreme rea
Vă am ca stâlpi de mângâiere
Căci voi sunteți odihna mea
În noapte-aceasta de înviere

15

S-aprinde-n mine duhul meu
Când îmi aduc din nou aminte
Cum toți cântam lui Dumnezeu
Slujind Cerescului Părinte.

16

Când privegheam numa-n cântări
Și le rosteam cu toți în șoaptă
Și-nconjuram cu lumânări
Biserica-n această noapte

17

Când clopotele-așa duios
Vesteau în dangăt în depărtare
Că astăzi a-nviat Hristos
Iar noi ne-am izbăvit de moarte.

18

O, dragii mei părinți și frați,
Nu pot să scriu acum mai multe
Ci eu vă rog nu mă uitați
Că n-are cine să m-asculte

19

Și când slujiți lui Dumnezeu
Acolo în tăcerea voastră
Să știți că undeva și eu
Mă rog plângând la o fereastră.

20

Și după slujbă când apoi
Vă duceți toți să stați la masă
Atunci și eu gândind la voi
Suspîn departe într-o casă.

21

Sau când pe munte vă urcați
Ca niște harnice albine
Hristos a înviat, cântați
Iubiții mei și pentru mine.

22

Dar iată că de când vă scriu
Și mă gândesc la casa noastră
Așa deodată, făr-să știu
Se face ziuă la fereastră.

23

Apoi și soarele în zări
Acum în pragul primăverii
Și-arată fruntea-n depărtări
Ca un simbol al învierii.

24

Eu ies afară lâng-un pom
Și stau așa privind în zare
Pe prispa casei unui om
Căci parcă nu mai am răbdare

25

Aș vrea să vin la voi pe jos
Căci nu mai pot după pustie
Să cânt acolo Lui Hristos
Să am puțină bucurie.

26

O, cât îmi este de urât
În ziua asta de înviere
Și cât mă simt de amărât
Și n-am un pic de mângâiere.

27

Și întrucât sunt întristat
Nici foame, nici sete nu mi-i
Ci stau pe prispă-ngândurat
Sătul de tulburarea lumii.

28

Și singur stând în drum privesc
Cum trec creștinii de la înviere
Cum merg încet și cum vorbesc
Având în suflet mângâiere

29

Ci numai eu stau trist pe drum
Că nu-s cu voi ca altă dată
O, cât n-aș da să am acum
Tot ce-am iubit și eu odată

30

Dar n-am găsit nici un creștin
Să-și poată da puțină seamă
Ce chinuri ai să fii strein
Să n-ai nici frați să n-ai nici mamă.

31

Să fi slujit lui Dumnezeu
Cândva cu multă bucurie
Și izgonit apoi mereu
Să lași părinți, să lași pustie

32

Să mergi pe drumuri fără rost
Bătut mereu de-atâtea gânduri
Să n-ai pe lume adăpost
Să rabzi de foame-n multe rânduri.

33

Să nu ai cui te jelui
Și nici un om să te-nțeleagă
Să n-aibă cine te iubi
De-ai tot umbla o lume-ntreagă

34

Să nu auzi pentru Hristos
Un om cu dragoste să-ți spună
Să-ți dea o pildă de folos
Să dea măcar o vorbă bună.

35

Să fii de-atâția ochi privit
Dar nimeni-nimeni să te-asculte
Să fii de-atâtea guri vorbit
Să taci și mulți să te insulte.

36

Iubiții mei, v-am întristat
Spunându-vă de-a mea durere
Dar azi e praznic luminat
E Sfânta zi a Învierii.

37

Acum e luna lui april
Când toate se trezesc la viață
Și cel strein și cel umil
Acum se veselesc la față.

38

Acum e totul mai frumos
Și ceru-albastru și pământul
Căci astăzi a înviat Hristos
Căci astăzi s-a golit mormântul.

39

Acuma toți se veselesc
Și multe guri încep să tacă
Acuma inimi se iubesc
Și pentru Domnul mulți se-mpacă.

40

Și codrii toți din jurul meu
Și munți și paseri și izvoare
Se veselesc acum mereu
Căci azi e zi de sărbătoare.

41

Dar numai eu stau lâng-un pom
Tot abătut și dus pe gânduri
Pe prispa casei unui om
Precum săteam și-n alte rânduri.

42

Și de departe dintr-un sat
Aceste versuri vă trimit
Primiți «Hristos a înviat»
De la un fiu ce l-ați iubit.

De ziua Sf. Paști
18.VIII.1960

Mănăstirea Văratec

Mănăstire, mănăstire
De ce rămâi în părăsire
De ce clopotele tale
De-o vreme-ncoace sună-a jale

Mănăstire, mănăstire
Scump locaș de mântuire
Cum de-ți lași fiicele tale
În suspin și-n mare jale

Mănăstire, mănăstire
Cum rămâi pe mâini străine
Iar noi în lacrimi și-n suspine
Pe rând ne despărțim de tine

De ce clopotele tale
Duc în undă-atâta jale
Și toaca-n jurul tău când sună
Parcă vrea ceva să spună.

Mănăstire, mănăstire
Toate au o presimțire
Că-n curând fiicele tale
Vor pleca în lumea mare.

Ne-am adunat în jurul tău
La glasul lui Dumnezeu
Atâtea maici și surori
Ca-n grădina cea cu flori

Tămâie și exil

Bisericuțe, case sfinte
Cine-n tine o să mai cânte
Căci în curând fiicele tale
Îți vor lăsa stranele goale.

Vor fi mândre sărbători
Iar tu rămâi fără surori
Nu-ți vor mai cânta în cor
Nu vei mai auzi glasul lor.

Au venit la mănăstire
Chemate de tainic glas
Vină orice prigonire
Eu de tine nu mă las.

Doamne, dă-mi acum putere (răbdare)
Să nu ne deznădăjduim
Maica Ta-ți cere îndurare
Ca să nu ne despărțim.

Doamne, privește din cerul sfânt
Cum curg lacrimi pe pământ
Cum în suspine și-n durere
Ne rugăm la priveghere

Mănăstire plângi cu jale
Și tu biserică din vale
Căci în curând fiicele tale
Îți vor lăsa stranele goale.

Și-n tine mândrule cafas
Nu se mai aude nici un glas
Nu mai cântă nici un cor
Ai rămas pustiu și gol

Plângeți străni și analoage
Că nu-i nimeni să se roage
Nu mai cântă nici un cor
Și nici o slujbă cu sobor

Oare-n ce carte mai scrie
Această tristă prorocie
Despre Tine mănăstire
Ca să rămâi în părăsire?

Căci s-aude glas strein
Ce aduce mult suspin
Și strigă mereu fără-ncetare
Pregătiți-vă de plecare!

Sfântă Maică din icoană
Tu ai știut de așa prigoană
Și Fiul Tău se dă la răstignire
Și noi plecăm din mănăstire

Nu ne lăsa măicuță, o maică
În atâta jale
Și tu Bisericuță
Să plecăm pe cale

Și tu Biserică frumoasă
Sfințită lui Dumnezeu Mireasă
Care porți hramul cu soborul
Lui Sfântul Ioan Botezătorul

Adună-ne-n sânul Tău
Să ne rugăm Lui Dumnezeu
Ca să treac-acest pahar
Ce ne este atât de amar.

Te rugăm, Sfinte Ioane
Și voi sfinți de pe icoane
Rugați pe Domnul cu credință
Să nu ne dea la suferință

Căci tu ai fost Botezător
Celui a toate Creator
Și pentru noi chezaș te pui
Căci și noi suntem zidirea Lui

În tine nădejdea ne-am pus
Căci stai de-a stânga Lui Iisus

Iar de-a dreapta Maica Sa
Și-l roagă a se îndura

Doamne noi, zidirea Ta,
Îndrăznim a te ruga
Precum și David cânta
“Noi cei vii Te-om lăuda“

Căci ne-adunam adeseori
Un grup de maici și de surori
În Sfânta Ta Bisericuță
Împodobită așa drăguță

Și ne rugam cu îngenunchiere
La slujbe și la priveghere
Iar la Sfânta Liturghie
Aveam mare bucurie.

Dar a venit ca din senin
Un glas vitreg și strein
Și ne-a poruncit de rău
Să părăsim lăcașul Tău.

Te rugăm, Sfinte Ioane!
Și voi sfinți de pe icoane
Nu ne lăsați în prigonire
Căci vreau să stau în mănăstire

Rugați-vă cu ne-ncetare
Să ne dea Domnul răbdare
Căci și voi ați fost prigoniți
Chinuiți și amărâți

Sfinte Ioane Botezător
Și înainte Mergător
Celui ce după Tine au venit
Și lumea toată a mântuit

Vină-ne în ajutor
Cu întregul tău sobor
Căci s-a ivit un alt Irod
Ce chinuiește pe norod

Și ne-a cuprins o mare jale
Și pe noi roabele tale
Că au venit prea negri nori
Ca și bruma peste flori
Peste maici peste surori

Căci mare jale și durere
Chiar la Sfânta înviere
Ne vine-această prigonire
Să plecăm din mănăstire

Maică Sfântă, Prea Curată
Și Tu ai fost îndurerată
Văzându-ți Fiul chinuit
Și pre cruce răstignit

O, Măicuță Sfântă!
Te rugăm fierbinte
Să ne ascuți și nouă
Mica rugăminte

Roagă-te Fiului Tău
Care S-a răstignit
Să ne dea iertare
De cele ce am greșit.

Să nu plecăm din mănăstire
Când Fiul Tău îi la răstignire
Ci făne-această mângâiere
Să-I cântăm la înviere

Când plângeai sub cruce
Maică-ndurerată
Te-am luat de mamă
Noi și lumea toată

Nu ne lăsa Măicuță
Să plecăm pe cale
Căci noi suntem fiii
Lacrimilor tale

Tămâie și exil

Maicilor de la Schimbare
Să plângem cu mare jale
Căci s-aude un glas din nor
Să plecăm de pe Tabor

Fie soră sau măicuță
Sâ-și părăsească a ei căsuță
Fără nici o împotrivire
Să plecăm din mănăstire.

III pag. 1-16 și 8-32

Reîntoarcere

Flămând și ostenit de drum
Mă-ntorc acum din gară
Primește-mă, o maică acum,
Te-aștept la ușă afară

Deschide-mi ușa cea de sus
Ce este încuiată
Căci tot pe-acolo doar m-am dus
În lume altă dată

Apoi te rog nu mă-ntreba
De ce mă-ntorc acasă
Nu plânge, nu te întrista
Nici m-așeza la masă

O, mamă, eu sunt fiul tău
De ce te uiți mirată
Ori socotești că e semn rău
Că mă mai vezi o dată

De sunt schimbat și-mbătrânit
Te rog să nu ai teamă
În toată lumea n-am găsit
O inimă de mamă

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Nu-ți amintești când am plecat
În lume-ntâia oară?
Doar tu m-ai petrecut din sat
Spre tren la prima gară

De-atuncea, maică, am colindat
Umblând mereu prin multe gări
Și-abia-ntr-o vreme am aflat
O viață nouă-n depărtări

Dar și de acolo izgonit
Cu inima pustie
Iubită mamă, am pornit
Din nou la pribegie

Deschide-mi ușa la pridvor
În casa bătrânească
Căci unde să trăiesc, să mor
Ce om să mă primească

Dar tu o, mamă, vei putea
Mai mult ca orișicine
Să-mi înțelegi durerea mea
Și să suspini cu mine

Și nu mai spune la vecini
Că m-am întors acasă
Din lumea mare din streini
Sau ce necaz m-apasă

Ci lasă-mă să stau retras
Ca să mă rog lui Dumnezeu
În orice clipă-n orice ceas
Să plâng să cânt de dor mereu

Avere multă mamă n-am
Cinci cărți și-o cruce în desag
Și-o haină veche, atâta am
Și ca tovarăș, un toiag

Nu plânge mamă stând în prag
La geam sau în ogradă

Tămâie și exil

Că n-am noroc că sunt pribeag
Ca nimeni să te vadă

Ori n-am slujit lui Dumnezeu
Cu-atâta bucurie
De ce să plângi să faci mereu
Durerea grea și mie?

Eu port în mine pe Iisus
De oameni nu mi-i teamă
Deschide-mi ușa cea de sus
Ai inimă de mamă

În casa-n care m-am născut
Aici de-acuma voi trăi
Aicea unde am crescut
Și unde poate voi muri

De vei muri tu, mamă-ntâi
Cu grijă te voi îngropa
Ți-oi pune-o pernă căpătâi
Și-oi plânge mult sub crucea ta.

Iar de-oi muri 'nainte eu
În negru mamă să te-mbraci
Și căpătâi sub capul meu
Acestea cărți să mi le faci

Și să mă-gropi pe înserat
În colț de cimitir sub tei
Ca să mă uite toți din sat
Căci am trăit cândva cu ei

O cruce mică-apoi să-mi pui
La capul meu și fără nume
Și mamă nimănui să spui
Că mor pentru Hristos în lume.

**Rugăciune de mărturisire
și de lăsare în voia Lui Dumnezeu**

1

Mărturisesc Părinte
C-am stat în mănăstire
Cu multă fără grijă
Cu multă nesimțire

2

N-am plâns întotdeauna
Nici n-am rugat mereu
Să am mai multă milă
La bunul Dumnezeu

3

Nu m-am gândit la moarte
Ca să suspin vreodată
Sau să mă tem Iisuse
De dreapta Judecată

4

Nu am avut Iisuse
Adânc de umilință
Nici te-am căutat adesea
Cu dar de pocăință

5

N-am plâns în miez de noapte
Nici n-am rugat cu dor
Ca să mă ierți pe mine
O, Bunule Păstor

6

Ci eu în grija vieții
Mereu mi-am risipit
Toți anii tinereții
Ce mi i-ai dăruit

7

Nu te-am cătat pe crucea
Pe care Tu stăteai
Cu mânilor întinse
Și unde m-așteptai

8

Ci pe Tabor Iisuse
Voiam să te-ntâlnesc
Ca să petrec în tihnă
Și Ție să-ți cinstesc

9

Nu te-am cătat în mine
Ci'n cele de afară
Nici am voit Iisuse
Să port a ta ocară

10

Nici Te-am cătat Iisuse
Pe drumul suferinței
Cum Te-au cătat pe Tine
În toată vremea sfinții

11

Și n-am știut o, Doamne!
Că-n mine, numa-n mine
Prin rugăciuni și lacrimi
Te-aș fi găsit pe Tine

12

Nu Te-am cătat Iisuse
În scârbe și în spini
Așa cum Tu pe mine
Mă cauți și suspini

13

Ci eu în toată viața
Umblam adeseaori
Ca fără de durere
Să te găsesc în flori

14

De-aceea plâng cu jale
Căci nu te-am mai găsit
Și sunt strein prin lume
Și toți m-au izgonit

15

Amar, amar Iisuse
Căci eu m-am rușinat
De haina Ta săracă
De Trupu-Ți dezbrăcat

16

De fața Ta smerită
De pașii Tăi desculți
Cu care o, Stăpâne!
Cătai pe cei mai mulți

17

Căci Tu în toate pildă
De mântuire-ai dat
De-aceea plâng Iisuse
Căci ție n-am urmat

18

Și eu cu haine scumpe
Și cu-ncălțări prea bune
Mergeam răsând Iisuse
Mergeam la rugăciune

19

Apoi cu nerăbdare
Mă întorceam acasă
Și Tu-mi băteai la poartă
Iar eu stăteam la masă

20

De-aceea o, Stăpâne!
Mă bați pentru păcate
Și mă trimiți în lume
Că-n toate ai dreptate

21

Iar dacă-Ți este milă
De mine cel strein
Primește-mi o, Iisuse!
Acest amar suspin

22

Și fă să treacă Doamne
Acest adânc pahar
Ce-mi stă acum în față
Că-mi este prea amar

23

Dar fă cum știi Stăpâne
Că-mi este de folos
Eu simt că port în mine
De-a pururi pe Hristos

24

Și-ajută-mi ca-n tot locul
Mereu să te slăvesc
Căci tare vreau Iisuse
Ca să mă mântuiesc

25

Ascultă-mă Iisuse
Arată-mi voia Ta
Și-n cursele satanii
Să cad nu mă lăsa

26

Adese-am plâns cu lacrimi
Și Te-am rugat fierbinte
Să mă mai lași o clipă
În Casa Ta Părinte

27

Ca să mai plâng o vreme
Și să mă pocăiesc
Să mă gătesc de moarte
Și Ție să-Ți slujesc

28

Dar n-am putut Iisuse
Cu multele-mi păcate
Să Te întorc cu milă
Din Sfânta Ta dreptate

29

De aceea Doamne, Doamne
Mă las în voia Ta
De mă trimiți în lume
Acolo voi pleca

30

De mă trimiți la moarte
Acolo mă voi duce
Căci știu de-acum Iisuse
Că am de dus o cruce

31

De vrei ca-n lume singur
Să pătimesc o vreme
O, Doamne fii cu mine
Că duhul meu se teme

33

Mă tem, mă tem Iisuse
Mai mult mă tem de mine
Ca în vârtoarea lumii
Să nu Te pierd pe Tine

34

Mă tem ca nu vreodată
Să-mi uit făgăduința
Sau Doamne să nu fie
Să-mi pierd chiar și credința

35

Mă tem oricum... Iisuse
Că lumea asta mare
Mă va-nșela pe mine
Oricât aș fi de tare

36

O, Doamne să nu fie
Să cad în mâna ei
Să mor aici mai bine
Între părinții mei

37

Cu ochii plini de lacrimi
Îți mai sărut odată
Icoana Ta Iisuse
Cu spini încununată

38

Ascultă-mă Iisuse
Ascultă-mă acum
Și îndreptează-mi pașii
Căci plec de-acum la drum

39

Și nu știu-n care parte
Stăpânul meu să plec
În oameni n-am nădejde
Căci toți pe-alături trec

40

Aicia o Iisuse
Am fost ca pe Tabor
De-acum mă duc în lume
Acolo poate mor

41

Cu mine n-am pe nimeni
Căci toți m-au părăsit
Și cunoscuți și rude
Cu toți m-au izgonit

42

Te am numai pe Tine
O, Bunule Păstor
Cu Tine pe Golgota
Ajută-mi ca să mor

Ultimul popas la Mănăstirea Agapia veche

1

Din bisericuța Sfântă
Ce ne-a fost adăpostire
Sfinții toți la noi privesc
Parcă c-o nedumerire

2

Că-n această Mănăstire
Unde-am viețuit cu drag
Astăzi noi suntem cu toate
În al despărțirii prag

3

Despărțire de nevoie
Negândind c-ar fi vreodată
Dar hotărâtor se cere
Stăpânirii ascultată

4

Toate-s spre folosul nostru
Și-a sufletelor mântuire
Deci să nu ne întristăm
Pentru a noastră despărțire

5

Fiecare dintre noi
Unde-o fi să locuiască
Tot cu dragoste credința
Lui Dumnezeu să slujească

6

Ne curg lacrimi pe obraz
O! ce tristă-i despărțirea
Când gândești că în curând
Vei părăsi mănăstirea

7

Scumpă mamă Agapie veche
Cum te vom lăsa pustie
Plângeți, maică, a tale fiice
Care pleacă-n pribegie

8

Plânge și te tânguește
Că și noi plângem cu tine
Că plecăm de la a ta față
Nemângâiate de nimeni

9

Mamă Sfântă-ndurerată
Noi vom pleca de la Tine
Dar vom păstra taina-ți sfântă
Și șoptirile-ți divine

10

Vom păstra făgăduința
Ce-am depus când am venit
Și când pentru prima dată
Sfântul prag ți l-am pășit

11

Ca o mamă iubitoare
Ne ocroteai cu-al tău veșmânt
Ne spuneai atât de multe
Fără a zice un cuvânt

12

Mănăstire, Sfântă mamă
Ce-am trăit în tine o viață
Glasul tău nu mă mai cheamă
La ruga de dimineață

13

La altarul tău de-acuma
Aici n-o să mai slujim
Și-n chiliile făcute
De aici n-o să mai fim

14

Clopotul de rugăciune
Pentru noi n-o mai suna
Dar oriunde ne vom duce
Tot cu drag ne vom ruga

15

De-ar fi ca să te mai vedem
Am mai trăi o viață
Dar cred că vom muri dorind
De-a te vedea în față

16

Ne-om aduce adesea aminte
Cum aici am viețuit
Cum în zi și-n miez de noapte
Noi pe Domnul l-am slăvit

17

Domnul Sfânt a căutat
Spre a noastră rugăciune
La puterea și voința
A măicuțelor puține

18

Domnul a voit acum
Să ne-ncerce-n vrednicie
Ca să fim părtași cu sfinții
În a Sa împărăție

19

Să păzim al său cuvânt
Și să-l facem să-nflorească
S-adunăm ca și albina
Mierea cea duhovnicească

20

Să fim Domnului slugi vrednice
Prin credință, râvnă, muncă
Și-n ispite să fim puternice
Ca și piatra cea din stâncă

21

Prin putere noi să fim
Ca o oglindă de sfințire
Ca oricine ne-ar privi
Să-i aducă mulțumire

22

Iată ceasul că sosește
Pentru Sfânta despărțire
Peste tot e numai jale
Peste tot numai mâhnire

23

Mănăstire, noi din tine
Vom pleca acum în grabă
Dar vom spune la oricine
Cât, ah! Cât ne-ai fost de dragă

24

Îți lăsăm ca amintire
Doi părinți bătrâni cucernici
Ce s-au dovedit pre sineși
Întru toate a fi vrednici

25

În postiri și privegheri
Sunt de toți neîntrecuți
În sfaturi și mângâieri
Iarăși foarte pricepuți

26

Unul dintre ei e pictor
Cu talent prea iscusit
E părintele Ghervasie
Ce-n toate-i chibzuit

27

El a muncit zi și noapte
Cu credință-n viața sa
Știind că-n ceruri de la Domnul
Mare plată va lua

28

Ba împarte și la alții
Din talentul său bogat
Având totdeauna-n minte
Că Domnul sfânt i l-a dat

29

Iar părintele Iftime
Care veșnic șade treaz
Cum ar fi un voievod
Când e țara la necaz

30

El neîncetat se roagă
Pentru pacea-ntregii lumi
Pentru toți și pentru toate
Pentru răi și pentru buni

31

Cei buni ca să strălucească
În cereasca-mpărăție
Cei răi să se pocăiască
Și la adevăr să vie

32

Ceasul nostru de plecare
Iată-n fine se ivește
Din cer milă și-ndurare
Noi cerșim copilărește

33

Dumnezeu să ne trimită
Binecuvântare Sfântă
Să mergem cu ușurință
Pe această cale strâmtă

34

Primăvara-ncet sosește
Brazilii crengile-și apleacă
Clopotele sună jalnic
Pentru cele ce azi pleacă

35

Se așterne pace sfântă
Fiecare lăcrimează
Iară Dumnezeu din ceruri
Mai departe-aici veghează

Această poezie este compusă de maica Chirieachia din Mănăstirea Agapia Veche. Data 25.03.1960 anul durerii și al plângerii pentru plecarea monahismului în pribegie.

Plâns de pribegie

Când mi-amintesc de frații mei
Și de iubita mea pustie
Încep să plâng de dorul ei
Să plâng de-atâta pribegie

Când merg pe drumuri singurel
Și nimeni, nimeni nu mă știe
Când bate vântul plâng cu el
Suspîn de-atâta pribegie

Când trec prin sate fără rost
Sau stau rugându-mă în vie
Îmi amintesc de tot ce-am fost
Și plâng de-atâta pribegie

Când înfrunzesc bătrânii tei
Și când cireșii sunt în floare
Îmi amintesc de frații mei
Ființe veșnic călătoare

Și far' să vreau încep să plâng
Apoi cu mâinile-amândouă
În palme lacrimile-mi strâng
Ca două boabe mici de rouă

Când trece soarele spre-apus
Și-n zări mai cântă-o ciocârlie
Rămân mereu pe gânduri dus
Și-ncep să plâng de pribegie

Când păsări multe trec în zbor
Și totuși plin de veselie
Mă-ntâlnesc cu-același dor
Și iarăși plâng de pribegie

Acesta-i cântecul meu drag
Ce-l cânt în vremea suferinței
De când pe lume sunt pribeag
De când mi-am părăsit părinții

Acesta-i cântecul meu sfânt
Ce-l cânt mereu în orice vreme
Și-l voi cânta pân-la mormânt
Când Domnul sus o să ne cheme

Acesta-i cântecul ales
Ce-l cânt mereu când trec pe luncă
Când stau pe deal când merg pe șes
Sau când mă duc și eu la muncă

Acesta-i cântecul de dor
Ce-l cânt sub părul din ogradă
Când bate vântu-ncetișor
Când frunza-i verde dă să-i cadă

Acesta-i cântecul iubit
Ce-l cânt mereu cu multă jale
Când sunt străin când sunt mâhnit
Când sună-un bucium trist pe vale

Acesta-i cântecul uitat
Pe care nimeni nu-l mai știe
Doar singur eu l-am învățat
De când trăiesc în pribegie

Când plâng tălăncile la oi
Când este frig și toamnă-afară
Când pleacă păsări de la noi
Sau când aștept un tren în gară

Tămâie și exil

Căci plânsul singur mi-a rămas
Prieten scump de mângâiere
Ce-l port cu mine-n orice ceas
În orice clipă de durere

Cu plânsul deci mă iau și eu
De când trăiesc în pribegie
Prin plâns grăiesc cu Dumnezeu
Căci mult mi-i dor după pustie

Codrule iubitul meu

O, codrule iubitul meu
Tu singur ca și mine
Învăță-mă să plâng mereu
Și să suspin cu tine

Ascunde-mi trupul obosit
Și dă-mi puțină tihnă
Că-n altă parte n-am găsit
Un loc să am odihnă

Nu mă-ntreba de ce suspin
Când cad la rugăciune
Nu mă-ntreba de unde vin
Căci azi nu pot a-ți spune

Sub cetină de brad în stânci
Gătește-mi astăzi casă
Și-n liniște de noapți adânci
Ca să mă rog mă lasă

Când frunze galbene de fag
S-ar rupe câte una
De-un dor strein ca un pribeag
Vom plânge-ntotdeauna

Când vânturi reci din depărtări
Încet or să mă cheme
Atunci privind spre cer spre zări

Voi plânge multă vreme

Când brazii toți încetișor
De vânturi or să sune
Atunci vom sta cuprinși de dor
La Sfânta Rugăciune

Din sân o carte-o să deschid
Și-n orice miez de noapte
Voi spune psalmii lui David
În murmur lin de șoapte

Așa-mi vor trece ani mereu
În lacrimi și-n suspine
Având nădejde-n Dumnezeu
Că este lângă mine.

Și dacă, codrule iubit
Va fi să mor vreodată
Să nu mă spui că am trăit
Aici cu tine-odată

Nu spune încă nimănui
De lacrimile mele
Și nici de ruga mea să spui
Din nopți și zile rele

Ci-ascunde-mi trupul obosit
De post și de suspine
Și-aici cu frunze-acoperit
Mereu să-l ai cu tine

Iar eu în fața lui Hristos
Voi sta la judecată
Amar de omul păcătos
Ce n-a plâns niciodată.

Codrule prieten drag

Codrule îmbătrânit
Și udat de ploi
Hai să plângem liniștit
Numai amândoi

Tu să-mi cânți din frunze lin
În amurg de seară
Iară eu să tot suspin
Ca odinioară

Tu să-mi cânți mereu de dor
Legănat de vânt
Iară eu să plâng ușor
Cătră Domnul Sfânt

Tu să-mi cânți cu glas duios
Cântec de pustie
Eu să plâng după Hristos
După veșnicie

Să-mi ascuți necazul meu
Care-l port cu mine
Și de-oî pribeagi mereu
Să mă ții cu tine

Casă fa-mi din două stânci
Învelite-n crâng
Haină zărilor adânci
Ce cu mine plâng

Apă dă-mi de la izvor
Care-mi duce-n cale
Plânsul meu încetișor
Tot mereu devale

Căci el singur va purta
Lacrimile mele
Iar stăpânul îmi va da
Milă pentru ele

Codrule prieten drag
Singur singurel
Să nu uiți pe cel pribeag
Ci să plângi cu el

Hai să plângem deci și noi
Pentru Dumnezeu
Singuri numai amândoi
Să-l slăvim mereu

Nostalgie

Tăcut privesc la geamul meu
Spre albastrul Cer spre zări
Căci ele tot mereu, mereu
Mă cheamă-n depărtări

Afară vântul bate-ncet
Și-adie a pustiu
Ah! cât n-aș da să fiu poet
Ca tot ce simt să scriu

Să scriu cum apele se strâng
Și-ncet pe vale curg
Cum cântă codru sau cum plâng
Tălâncile-n amurg

Să scriu cum buciumul la stâni
Răsună-n nopți târzii
Cum munții plâng că sunt bătrâni
Și au rămas pustii

Să scriu cum brazii-ncetișor
Se leagănă de vânt
Și cum mereu prin glasul lor
Slăvesc pe Domnul Sfânt

Tămâie și exil

Să scriu cum luna trece lin
Peste păduri de fag
Cum eu adeseori suspin
Căci am rămas pribeag

Să scriu cum clopotul uitat
Răsună peste văi
Cum plânge codru-ndepărtat
După iubiții săi

Să scriu cum anii mei s-au dus
Precum nici n-ar fi fost
Cum tinerețea mi-a apus
Aproape fără rost

Cum port în mine un suspin
Un dor nemângâiat
Și cum mă simt mereu strein
Pe-acest pământ uitat

Să scriu cum gândul meu tăcut
Se duce într-un sat
Acolo unde m-am născut
Și-ntâi am suspinat

Să scriu cum ierburi astăzi cresc
Peste părinții mei
Cum ei de mult se odihnesc
Sub frunzele de tei

Să scriu cum stau la geamul meu
Cum vânturile bat
Cum curg izvoarele mereu
Cum noaptea s-a lăsat

Cum gândul meu se-nalță sus
Spre tronul cel ceresc
Cum plâng de dorul lui Iisus
Pe care îl iubesc.

Rămâi cu noi

Deși prin lume rătăcim
Așa fără de rost
Și uneori ne tânguim
Că n-avem adăpost
Iisuse iar să ne-ntâlnim
Numai rămâi cu noi

Chiar dacă-adesori umblăm
Prin târguri și prin sate
Și flămânzim și însetăm
Noi încă tot nădăjduim
Că ne-om vedea-n Ierusalim
Numai rămâi cu noi

Chiar dacă toți ne-am părăsit
Și-aproape ne-au uitat
Și dacă-n lume n-am găsit
Un frate-adevărat
Noi tot la Tine alergăm
Și-n orice vreme Te rugăm
Să nu ne lași pe noi

Și dacă nu avem păstori
Să ne povățuiască
Și nici părinți de multe ori
Măcar puțin să ne iubească
O, tu păstorule de oi
Ai milă Tu măcar de noi
Și nu ne părăsi

Cei care-odată ne iubeau
O, nu ne mai iubesc
Cei care ieri ne lăudau
Azi toți ne osândesc
Pe Tine numai Te-am găsit
Prieten bun nedespărțit
Rămâi, rămâi cu noi

Și-acum nu-Ți cerem nici averi

Tămâie și exil

Nici zile-ndelungate
Ci numai pune-n noi puteri
Să le răbdăm pe toate
De-Ți vei întinde mâna Ta
Durerea ni se va schimba
Numai să fii cu noi

Când vânturi multe bat din greu
Și calea ni-i pustie
Iisuse, fii cu noi mereu
Oriunde-n pribegie
Noi te-om purta în noi cu dor
Ca pe-un Stăpân nemuritor
Numai rămâi cu noi

Sau când pe valuri înotăm
Spre zărilor albastre
Să nu ne lași să ne-necăm
Nădejdea vieții noastre
Ci marea cea înfuriată
Mai liniștete-o încă-odată
O, Bunule Iisus

Învață-ne ca să iertăm
Pe cei ce ne-asupresc
Și dă-ne dar ca să iertăm
Pe cei ce ne scârbesc
Căci ei ne-aduc prin suferință
Cununi Cerești de biruință
Numai rămâi cu noi

Și dacă astăzi rătăcim
De parte spre Emaus
Ajută-ne să te-ntâlnim
Căci nu avem repaus
Apropie-te nevăzut
Ca un drumeț necunoscut
Și mergi și tu cu noi

Pe cale inima din noi
Îți vom deschide Ție
Iar tu ne vei schimba apoi

Durerea-n bucurie
Căci de-om privi spre Crucea Ta
Durerea noastră-o vom uita
Numai rămâi cu noi

Te așteptăm să mergi cu noi
Căci am rămas orfani
Ni-i dor de Tine suntem goi
Nu ne lăsa sărmani
Să nu ne rătăcim pe căi
Căci toți suntem copiii Tăi
Rămâi, rămâi cu noi

Și la o vreme-ntr-un târziu
Când ne-om găti de moarte
Să nu ne lași în loc pustiu
Și să te duci departe
O, nu, să nu ne lași streine
Să mergem singuri fără Tine
Rămâi rămâi cu noi

Oprește-te cu noi de-acum
Când noaptea-ncet se lasă
Și lângă margine de drum
Rămâi cu noi la masă
Apoi în liniștea-nserării
Ne frânge pâinea împăcării
Și așa să adormim

Rătăcind pe meleaguri streine

S-apeacă ziua-nspre amurg
Și eu tot singurică
Stau într-o casă dintr-un târg
În gânduri adâncită

Privesc în sus și-aștept și eu
O zi mai luminată
Să ia sfârșit exilul meu
Să plec de-aici odată

Tămâie și exil

Să am și eu pe-acest pământ
O zi de bucurie
Să plec-napoi la Locul Sfânt
Ce-atât de scump e mie

Să nu mai plâng printre străini
Cu atât amar și jale
Să plec de-aici la locul meu
Căci nu mai am răbdare

Și viața mea din ce în ce
Apune și se duce
Și văd mereu în fața mea
Mormântul și o cruce

Puterile-mi slăbesc de tot
Căci dorul mă doboară
De tot ce-odată am avut
Și-acum sunt ca o fiară

Lipsită sunt de ce-i mai scump
De Sfânta Liturghie
De jertfa Domnului Iisus
De cina veșniciei

În viață mea pe care-o duc
Aicea-n Vavilon
Departate sunt de tot ce-i bun
Departate-s de Sion

Când de departe eu aud
Un clopot răsunând
Tresar și-mi amintesc cu dor
De tainicul trecut

În loc s-aud cântări cerești
Cu melodie sfântă
Aud cântările lumești
Ce-n difuzor se cântă

Și gândul meu îl pierd mereu
Prin valurile lumii
Uitând de jurământul dat
În Casa Mamei Bune

Dar îmi revin din timp în timp
Ca dintr-un somn de noapte
Și adunând gându'napoi
Îmi amintesc de moarte

În loc de sunetul duios
Al clopotelor care
Până departe se-auzeau
În zi de sărbătoare

Aud tot zgomot de mașini
Ce trec mereu pe stradă
Motociclete și copii
Ce țipă și s-alarmă

De dorul tău locaș iubit
Viața mi se curmă
Și te-aș ruga să mă primești
Măcar de-acum în turmă

Să mai trăiesc o clipă eu
În viața fericită
Mai lângă Tine Dumnezeu
Mai lângă Maica Sfântă

Primește-mă în Casa Ta
Cu lacrimi strig la Tine
Primește-mă nu mă lăsa
Pe mâinile străine

Greșit-am greu în fața Ta
Mai mult ca orișicine
Părinte scump nu mă lăsa
Să mor pe mâini străine

Tămâie și exil

Dă-mi iar inelul cel dintâi
Și haina luminată
Ce le-am pierdut păcătuind
În țara-ndepărtată

Primește-mă la Cina Ta
La masa împărătească
Să nu mai rabd de foame eu
Cerșind din casă-n casă

Să fiu și eu cu fiii Tăi
Pe care i-ai iubit
Primește-mă Părinte Sfânt
Sunt Fiul Rătăcit

Nevrednic sunt a mă numi
Copilul Tău Părinte
Primește-mă ca pe un rob
Te rog cu lacrimi sfinte

Nu m-alunga când strig și bat
La ușa Ta Stăpâne
Deschide-i ușa unui rob
Ce-a rătăcit prin lume

Sunt istovit de greul ei
De marea ei povară
Mă tem c-aici mă voi sfârși
În lacrimile amare

Întinde-mi brațul că mă-nec
În ale lumii valuri
Și dă-mi o clipă să respir
Pe ale Tale maluri

Să văd lumina ce-am pierdut
Prin multele-mi păcate
S-aud al Tău glas prea iubit
Iertare îți sunt toate

De nu-mi îngădui pe pământ
În casa Ta să fiu
Și vrei să-mi fie al meu mormânt
Pe-acest pământ pustiu

Fă-mi parte-n Raiul cel Ceresc
Să fiu în veci de veci
Să-ți cânt și să te preamăresc
Mereu să-ți mulțumesc

Să-ți pot să-ți cânt cu drag și eu
În Sfânta împărăție
Slăvit să fie Domnul meu
De-acum până-n vecie

Dorul de căsuța mea

Căsuța mea iubită
În care-am petrecut
Frumoșii ani din viața
Pe care i-am avut

Ce faci tu singurică
Streină și pustie
Plecat-au toți din tine
Plecatu-ți-au copiii

Plecatu-ți-a stăpâna
În lumea cea de veci
Plecatu-ți-au copiii
În lume ca pribegi

Și nimenea în tine
Acuma nu mai stă
Decât pustietatea
Și haosul întreg

Te-am vizitat cu jale
Și plâns-am cu amar
Pe cărările tale

Privind spre trotuar

Cu trotuarul tău
N-are urmă umblată
Cum buruiana nu-i
De nimeni curățată

Stăteam gândind și lacrimi
Din ochi-mi podideau
Când mi-amiteam de viață
Ce-n tine-o petreceam

Cum tristă stai cu jale
În locul cel de sus
Cum toată fericirea
Din tine a apus

Cum ți se-nalță-n față
Măreață și frumoasă
Biserica Preacuratei
A Domnului Casă

Și inima în mine
Se arde ca-ntr-un foc
Cum rătăcesc prin lume
Și nu mai am noroc

Cum stau pe unde pot
Și cum plătesc chirie
Iar tu la loc frumos
Stai singură pustie

Și viața mea prin lume
Se trece ca o floare
Și în curând mormântul
V-a-nchide-a ei suflare

Căci dorul meu leac n-are
Și nu-l pot potoli
Cât voi trăi prin lume
Și cât voi rătăci

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Cu lacrimi strig la tine
Ca fiul rătăcit
Primește-mă Părinte
Și iartă-mi ce-am greșit

Primește-mă Stăpâne
Ca pe copilul tău
Și fă să fiu cu tine
Pân' la sfârșitul meu

Și cheamă-mă acasă
Că prin streini e greu
Ca-n pacea fericită
Să-mi dau sufletul meu

Și fă-mi parte cu sfinții
În Raiul cel Ceresc
Ca-n veci și eu cu dânșii
Să Te slavoslovesc

IV pag 74-88 și 1-4

Cea de pe urmă despărțire

1
De ce suspini nemângâiat
Iubitul meu părinte?
De ce ești trist și-ngândurat,
Și plângi fără cuvinte?

2
De ce curg lacrimi pe obraz
Și plângi în multe rânduri?
De ce nu-mi spui al tău necaz
Ci stai mereu pe gânduri?

3
De ce asculți până târziu
Cum bate vânt afară?
Și plângi cu el și ești pustiu
În fiecare seară?

4

De ce te rogi de-atâtea ori
Părintelui Iubirii?
Și stai și-aștepti adeseori
La poarta mănăstirii?

5

De ce ți-ai scos bagaju-n drum
Și vrei să pleci îndată?
De ce mă lași și pleci acum
În cale-ndepărtată?

6

O maică, nu mă întreba
De ce suspin cu jale
De ce mă duc din casa ta
Departate-n lungă cale...

7

Așa voiește Dumnezeu
Bătrână Sihăstrie
Să pătimesc cu El și eu
Iar tu să fii pustie?

8

Așa voiește Duhul Sfânt
Să merg la suferință
Să pătimesc pe-acest pământ
Să mor în umilință

9

Așa voiește tatăl meu
Să merg în pribegie
Să-mi plâng păcatele mereu
Iar tu să fii pustie

10

Rămâi cu bine Sfântă Mamă
De-acuma noi ne despărțim
Iisus Hristos pe toți ne cheamă
Ca să-L mărturisim

11

Rămâi cu bine Sfântă Casă
Ce m-ai adăpostit
Rămâi cu bine turmă-aleasă
Pe care te-am iubit

12

Rămâi de-acum, rămâi cu bine
Iisus la El ne cheamă
Să sufăr multe pentru Sine
Rămâi cu bine mamă

13

O cruce grea îmi stă în zare
Care-au dus-o Sfinții
Pe care-o simte fiecare
E crucea suferinței

14

Pe-aceea am s-o duc și eu
Cu dragoste fierbinte
Și ajutându-mi Dumnezeu
Voi merge înainte

15

Rămâi cu bine maica mea
Rămâi de-acum cu bine
Eu plec dar tu nu mă uita
În sfintele suspine

16

Așa voiește Dumnezeu
Să urc pe-același munte
Să pătimesc cu El și eu
Să-i simt un spin în frunte

17

Să fiu departe izgonit
Să rabd în lume multe
Să fiu străin și părăsit
Și toți să mă insulte

18

Să fiu ocară tuturor
Și să colind pământul
Să n-am odihnă până mor
Nici să-mi gădesc mormântul

19

Așa voiește Duhul Sfânt
Să sufăr pentru Dânsul
Să n-am pe nimeni pe pământ
Ca să-mi aline plânsul

20

Îți mulțumesc acum de toate
În ceasul care plec
Căci nu ne-am mai cunoaște poate
În timp ce anii trec

21

Te las cu Domnul, maica mea
Rămâi de-acum cu bine
Căci poate nu te-oi mai vedea
Precum nici tu pe mine

22

Rămâi cu Domnul Sfânt Altar
Locaș de închinare
în care am primit în dar
De-a pururea iertare

23

O plângeți maică fiii tăi
Și-i mai privește-o dată
Căci pleacă acum pe alte căi
În lumea-ndepărtată

24

Și dă-le maică acum la toți
Iertarea de pe urmă
Căci nu știu dacă o să mai poți
Să-ți vezi această turmă

25

Îți las iubita mea chilie
Deschisă ușa ta
Mă duc departe-n pribegie
Să mor pe Golgota

26

Vă las cu bine buni părinți
Ce mă priviți cu jale
Eu plec cu lacrimi fierbinți
Departe-n lungă cale

27

Iubiții mei să nu uitați
Pe cei din pribegie
Ci pentru toți să vă rugați
Ce sunt asemeni mie

28

Căci multe curse-n lume sunt
În calea vieții mele
Și până voi intra-n mormânt
Mă voi lupta cu ele

29

Și nu știu dacă voi putea
Să-mi țin făgăduința
Mă tem că-n luptă voi cădea
Și-oi pierde biruința

30

Și mă mai tem că voi muri
În lumea asta mare
Și nu știu de veți auzi
Să-mi fiți la-nmormântare

31

Rămâi cu bine maica mea
Rămâi de-acum cu bine
Căci poate nu te-oi mai vedea
Precum nici tu pe mine

32

Vă las de-acum părinți iubiți
Vă las de-acum cu bine
Eu plec dar voi nu mă uitați
Să plângeți pentru mine

33

Vă las cu bine fraților
Care-ați trăit cu mine
Mă duc departe ca să mor
Rămâneți toți cu bine

34

De mă-ți vedea-n vreo gară stând
Sau în vreun sat departe
Nu vă smintiți ci suspinând
Să-mi amintiți de moarte

35

De mă-ți vedea supărat
În lumea asta mare
Voi să rugați pe Dumnezeu
Să-mi dea din nou răbdare

36

De-ți auzi că am trecut
În lumea de dincolo
Nu plângeți că nu ne-am văzut
Ne vom vedea acolo

37

Și dacă veți putea cumva
Ca să-mi vedeți mormântul
Să nu uitați dragostea mea
Ci vă țineți cuvântul

38

Și să-mi mutați mormântul meu
În jurul mănăstirii
Acolo voi dormi mereu
În liniștea pustiei

39

Acolo doar ne-om întâlni
Când vom dormi-n morminte
Atunci de-abia ne-om odihni
Sub umbra crucii sfinte

40

Îmi iau bagajul și mă duc
La poarta mănăstirii
Și-mi pun nădejdea în Iisus
Părintele iubirii

41

Aștept în drum și cad apoi
Privind spre mănăstire
Și plângem astfel amândoi
Această despărțire

42

De glasul nostru codrii goi
Se tânguiesc cu jale
Și plânge vântul pentru noi
Și râul de pe vale

43

Și dacă Domnul va voi
Din nou ca să ne cheme
Atunci iar ne vom întâlni
Și-oi plânge multă vreme

44

Iisuse fii de-acum cu noi
Și-n viață ne păzește
Căci am rămas sărmani și goi
Și lumea ne urăște

45

N-avem nici casă nici mormânt
Nici om să ne-nțeleagă
Suntem străini pe-acest pământ
În lumea asta-ntreagă

46

Deci dă-ne înger păzitor
În lunga pribegie
Și fa-ne acest pahar ușor
Să-l bem cu bucurie

47

Adio sfântă mănăstire
Adio bune maici și surori
Eu plâng a noastră despărțire
Vă rog frumos nu mă uitați

48

Rămâi de-acum rămâi cu bine
Iisus la El ne cheamă
Voi plânge-o viață după tine
Adio bună mamă

49

Adio sfântă mănăstire
Adio bune maici și surori
Mă duc cu inima pustie
Blagosloviți și mă iertați...

**Regretul în ultima clipă
a plecării din Sfântul Lăcaș**

O scump cămin sosit-a ziua-n care
Sunt nevoită să te părăsesc
Te las aici cu toată mângâierea
Cu toate c-atâta te iubesc

Te las cu bine sfânt lăcaș în care
Primit-am atâtea bucurii
Te las cu bine Sfântă mângâiere
Dacă de-acum nu vrei să mă mai ții

În tine am primit viața sfântă
Și am cunoscut pe Domnul Dumenzeu
În tine mereu îngerii cântă

În tine e veșnic Dumnezeu

Când soarta de necaz era lovită
Și ultima speranță o pierdeam
În lumea asta Doamne zbuciumată
La nimeni alinare nu găseam

Și de-alergam la Tine-n zori de ziuă
Și seara în amurg dacă veneam
Tu îmi dădeai medicamentele dorite
Și sănătoasă la chilie eu mergeam

Și n-am venit vreodată eu la tine
Să mă întorc smerit și rușinat
Că sufletul scaldat mi-era în lumină
Și-n mângâierea pe care tu mi-ai dat

De-acuma Doamne las viața sfântă
Ce a iubit-o atât sufletul meu
Și plec în lumea plină de păcate
Să-mi plâng cu mult amar păcatul meu

Și Doamne las și maicile iubite
Ce au trecut prin zeci de ani de chin
Și-acum de gerul vieții-s doborâte
Neavând la bătrânețe un sprijin

Își sting făclia vieții în durere
În plâns și-n lacrimi multe se topesc
Căci ultimele clipe sunt atât de grele
Și moartea-n orice clipă și-o doresc

Nu-i cine în necaz să le ajute
Și-n zbuciumul lor veșnic sufletesc
Căci tineretul speranța lor de mâine
S-a dus și-n lumea mare pribegesc

S-au închinat tot două câte două
La Sfintele Icoane și-au plecat
Cu lacrimile curgându-le șiroaie
Cu sufletul adânc îndurerat

Tămâie și exil

Și-n ultimul cuvânt al lor de-adio
La nemiloasa despărțire-au zis
Rămâneți scumpe maicilor cu bine
Rămâneți sub paza Domnului de sus

Vă mulțumim pentru frumoșii ani în care
I-am petrecut aici ca într-un rai
Vă mulțumim de toată osteneala
Căci iată noi plecăm de-aici și vai

Ne-așteaptă-n lume zile-amare
Și lacrimile fără de sfârșit
Ne-așteaptă suferința grea și crudă
La care niciodată n-am gândit

Și tinerețea noastră mult iubită
Se va topi ca și o lumânare
Și în puține zile vom ajunge
Ca și un mort ce-l duce la-ngropare

Căci orișice durere corporală
Își mai găsește leacul potrivit
Dar rana sufletească leac nu are
Cu dânsa intri în veșnicul mormânt

Noi vă lăsăm la umbra Casei Sfinte
Unde veghează-n continuu Dumnezeu
Noi vă lăsăm în seama Prea Curatei
Să vă păzească de orișicare rău

Și-n rugile ce faceți tremurânde
Cu slabele puteri ce mai aveți
Să nu uitați de-a noastră viețuire
Și-n inimă vă rog să ne țineți

La slujbele divine unde mergeți
În fiecare zi și vă rugați
Rugați pe Domnul slavei cu iubire
Și pentru cei ce-n lume-s aruncați

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Căci multe sunt ispitele vieții
Și mrejele ei fără de hotar
Să nu cădem în negrele ei valuri
Să nu pierdem viața cea cu har

Vă vom păstra ca sfântă amintire
Învățăturile pe care mi le-ați dat
Și-am pomeni-n a noastră pribegie
Al fiecărui nume separat

În tainicele nopți ce vom petrece
În care somnul nu va încăpea
Când sufletul va plânge de durere
Pentru Sf. Voastră și noi ne vom ruga

O, Doamne te rugăm fierbinte
Să fii cu toate care am plecat
Să nu cădem în mrejele vieții
Să nu cădem în marea de păcat

**Cuvinte ale unui Sfânt Părinte
către clevetitori**

Eu ca un om am greșit
Dar voi ca niște diavoli m-ați ponegrit
Domnul Dumnezeu îmi va ajuta
De păcate a mă curăța

Dar voi tot negri veți rămânea
Dacă nu vă veți lepăda
De acest păcat odios
Ce v-a băgat rău în iad jos

Rugăminte

Iubite frate muritor
De vei vedea un călător
Umblând pe drumuri singurel
Desculț, flămând și însetat
Te rog să ai milă de el
Că poate-i un călugăr
De-i întâlni la o răscruce
Un om străin ce-ar vrea s-apuce
Departe, undeva în lume
De-l vezi mereu oftând din greu
Să nu-l întrebi atunci de nume
Că poate-i un călugăr
De vei vedea trecând prin sat
Un om cu capul aplecat
C-o traistă goală-n mâna lui
Te rog acum să-i ieși în drum
Și un cuvânt mai bun să-i spui
Că poate-i un călugăr
Sau când e frig și plouă-afară
De vei vedea c-așteaptă-n gară
Un călător înfrigurat
Nu-l judeca cu gura ta
De ce e trist și-ngândurat
Că poate-i un călugăr
De vei vedea în multe rânduri
Un om la muncă stând pe gânduri
Privind cu ochii-n depărtare
Mereu tăcut și abătut
Nu-l întreba ce cată-n zare
Că poate-i un călugăr
Iubitul meu nu te-ndoi
Că-ndată tu vei întâlni
Un om în lume fără rost
Ce plânge-ades neînțeleș
Să știi iubitul meu
C-a fost în viața lui călugăr
C-acela care a trăit
Și-n mănăstire-a-mbătrânit
Orice i-ai spune și i-ai da

Gherasim Putneanul – Constantin Hrehor

Să nu socoti că o să poți
Să-i schimbi cumva inima sa
Căci el e tot călugăr
De-i vei cânta de bucurie
De asta el nu vrea să știe
De jale de îi vei cânta
El tot mereu oftând din greu
Plângând încet va suspina
Cu lacrimi de călugăr
Că-n dorul lui de Dumnezeu
Oriunde-ar fi el tot mereu
Va plânge singur fără tihnă
Și nimeni nu va putea
Între străini să-i dea odihnă
Căci încă-i tot călugăr
Deci nu cată să-i mângâi plânsul
Ci să suspini și tu cu dânsul
Căci el de-atâta pribegie
De toți uitat și-ngândurat
Va plânge mult după pustie
Căci el e tot călugăr

Culeasă de protos. Timotei Aioane
din Mitropolia Moldovei și Sucevei

Tămâie și exil

Tămâie și exil

de

Gherasim Putneanul și Constantin Hrehor

*****

FOLOSIȚI TEXTUL DOAR DACĂ AVEȚI CERTITUDINEA
CĂ ESTE CONFORM CU ORIGINALUL ROMANESC APĂRUT

LA **EDITURA GEEA, BOTOȘANI, 2003.**

PENTRU ACEASTA PROCURAȚI-VĂ LUCRAREA DOAR DE LA PERSOANE
DE ÎNCREDERE CARE AU VERIFICAT INTEGRITATEA TEXTULUI, SAU

DESCĂRCAȚI-O DE PE SITEURILE

<http://www.angelfire.com/space2/carti/>

<http://www.megaone.com/patristica/>

Rugați-vă pentru cei ce au trudit la realizarea
acestei versiuni digitale.

*****

APOLOGETICUM

2004

*****